ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

Η ΔΥΝΑΜΗ

Ὁ τίτλος τοῦ πρωτοτύπου εἶναι:

В ЕДИНСТВЕ — СИЛА

ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ Η ΔΥΝΑΜΗ

Ὁ προλεταριακὸς διεθνισμὸς σήμερα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ 1977

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Διεθνισμὸς εἶναι ἡ διεθνὴς ἕνωση, ἡ ἀλληλεγγύη καὶ ἡ συνεργασία τῆς ἐργατικῆς τάξης, τῶν ἐργαζόμενων καὶ καταπιεζομένων λαῶν, εἶναι τὸ βασικότερο χαρακτηριστικὸ τοῦ ἐπαναστατικοῦ προτσές. Στὴν ἐποχή μας πραγματοποιεῖται μιὰ ὁρμητικὴ ἄνοδος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ποὺ πῆρε πραγματικὰ παγκόσμιες διαστάσεις. Στὶς συνθῆκες αὐτὲς μεγάλωσε, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε, ἡ σημασία τῆς διεθνοῦς συνεργασίας τῶν παγκόσμιων ἐπαναστατικῶν δυνάμεων. Ἡ ἀποτελεσματικότητα αὐτῆς τῆς συνεργασίας ἐξαρτιέται σὲ τεράστιο βαθμὸ ἀπὸ τὴ συνειδητὴ προσηλωμένη σ' ἕνα σκοπὸ δραστηριότητα ὅλων αὐτῶν ποὺ παίρνουν μέρος στὶς προσπάθειες γιὰ τὴ συνένωση τῶν δυνάμεων τῆς δουλιᾶς καὶ τῆς προόδου στὸν ἀγώνα γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν κοινῶν σκοπῶν τους. Ὁ κύριος φορέας τῶν ἰδεῶν τοῦ διεθνισμοῦ εἶναι τὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ὕπαρξής του, τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ἀναπτύσσεται στὴ βάση τοῦ διεθνισμοῦ. Ὁ Κ. Μὰρξ καὶ ὁ Φ. Ἔνγκελς στὸ «Μανιφέστο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος» τόνισαν σὰν διακριτικὸ γνώρισμα τῶν κομμουνιστῶν ὅτι «στὸν ἀγώνα ποὺ διεξάγουν οἱ προλετάριοι τῶν διαφόρων ἐθνῶν, οἱ κομμουνιστὲς ξεχωρίζουν καὶ ὑπερασπίζουν τὰ κοινὰ συμφέροντα ὅλου τοῦ προλεταριάτου, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἐθνικότητα...». Τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ἀγωνίζεται γιὰ τὰ ζωτικὰ συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἐργαζομένων, τὰ ὁποῖα εἶναι κοινὰ γιὰ ὅλες τὶς χῶρες. Ἐνσαρκώνει τὴν ἑνότητα τῶν βασικῶν δυνάμεων τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσές, ποὺ εἶναι: οἱ χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ διεθνὴς ἐργατικὴ τάξη, καὶ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα. Θεωρία τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος εἶναι ἡ συνεπὴς διεθνιστικὴ διδασκαλία, ὁ μαρξισμὸς-λενινισμός. Ὁ διε-

θνισμὸς βρίσκεται ἔτσι μέσα στὴν ἴδια τὴ φύση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος.

Τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, θεωροῦσε πάντα καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του σὰν ἀξεχώριστο τμῆμα τοῦ παγκόσμιου κομμουνιστικοῦ κινήματος. Ὅλη τὴ δράση τοῦ ΚΚΣΕ τὴ χαρακτηρίζει ὁ συνεπής, ὁ ἐνεργὸς διεθνισμός. Ἰδιαίτερα μεγάλη ἀνάπτυξη πῆρε ἡ διεθνιστικὴ πολιτικὴ τοῦ ΚΚΣΕ στὰ τελευταῖα χρόνια καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα τὸ 1971 καὶ τὸ 1976, στὸ XXIV καὶ XXV Συνέδριο. Τὸ ΚΚΣΕ δίνει πολλὲς δυνάμεις γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῆς ὁλόπλευρης προόδου καὶ τῆς συσπείρωσης τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς ἑνότητας τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος, γιὰ τὴν ὑποστήριξη τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος, γιὰ τὴν πάλη ἐνάντια σὲ ὅλες τὶς ἀπόπειρες νὰ διαστρεβλωθοῦν ἢ νὰ ὑποσκαφτοῦν οἱ ἀρχὲς καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ διεθνισμοῦ.

Ὁ προλεταριακὸς διεθνισμὸς εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωτικῆς δύναμης τοῦ κομμουνιστικοῦ καὶ ὅλου τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ἡ βάση γιὰ τὶς νέες ἐπιτυχίες καὶ νίκες του. Γι' αὐτὸ δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι ἐπιτίθενται ἐναντίον του καὶ μὲ συνεχῶς αὐξανόμενη ἔνταση οἱ ἀντίπαλοι τοῦ κομμουνισμοῦ, οἱ δεξιοὶ καὶ «ἀριστεροὶ» ἀναθεωρητὲς καὶ οἱ ἐθνικιστές, ὅλων τῶν ἀποχρώσεων.

Ὁ Λ. Μπρέζνιεφ στὴν ἀπολογιστικὴ ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ στὸ XXV Συνέδριο τοῦ Κόμματος, ἀποκρούοντας τὶς ἐπιθέσεις τῶν ἀντικομμουνιστῶν, ὀππορτουνιστῶν σὲ ὅ,τι ἀκριβότερο ἔχει ὁ μαρξισμὸς - λενινισμός, τὸν προλεταριακὸ διεθνισμό, δήλωσε: «Ἀπ' τὴ δική μας... ἄποψη, τὸ ν' ἀπαρνηθοῦμε τὸν προλεταριακὸ διεθνισμὸ θὰ σήμαινε νὰ στερήσουμε τὸ Κόμμα καὶ γενικὰ τὸ ἐργατικὸ κίνημα ἀπὸ ἕνα δοκιμασμένο καὶ ἰσχυρὸ ὅπλο. Αὐτὸ θὰ ἦταν μιὰ καλὴ ἐκδούλευση στὸν ταξικὸ ἐχθρό... Ἐμεῖς, οἱ σοβιετικοὶ κομμουνιστές, θεωροῦμε τὴν ὑπεράσπιση τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, ἱερὴ ὑποχρέωση τοῦ κάθε μαρξιστῆ - λενινιστῆ».

1. Ο ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΟΣ ΔΙΕΘΝΙΣΜΟΣ, ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΩΝ - ΛΕΝΙΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Τὴν πιὸ πλήρη καὶ συνεπὴ ἔκφρασή του ὁ διεθνισμὸς τὴ βρίσκει στὴ διεθνὴ προλεταριακὴ ἀλληλεγγύη. Ἀκριβῶς μὲ τὴν ἐργατικὴ τάξη εἶναι συνδεμένη ἡ πραγματοποίηση πλατιῶν καὶ σταθερῶν διεθνιστικῶν σχέσεων στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγώνα. Αὐτὸ δὲν εἶναι τυχαῖο, γιατί καμιὰ ἄλλη τάξη δὲν ἔχει τέτια βαθιὰ διεθνὴ κοινότητα συμφερόντων, ὅπως ἡ ἐργατικὴ τάξη. Τὸ προλεταριάτο, ὄντας ἡ πιὸ πολυάριθμη τάξη τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, παρὰ τοὺς ἐθνικοὺς φραγμοὺς καὶ τὰ κρατικὰ σύνορα ποὺ τὸ χωρίζουν, βρίσκεται στὴν ἴδια κατάσταση τῆς ἐκμεταλλευόμενης τάξης, ποὺ ἔχει στερηθεῖ τὰ μέσα παραγωγῆς. Τὸ κεφάλαιο, περνώντας τὰ ἐθνικὰ σύνορα, καὶ δίνοντας στὴν παραγωγὴ διεθνὴ χαρακτήρα, ὠθεῖ τὸ ἴδιο τοὺς ἐργάτες πρὸς τὴν ἕνωσή τους σὲ διεθνὴ κλίμακα γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τους. Οἱ ὅροι καὶ τὰ μέσα ἀπελευθέρωσης τῶν ἐργατῶν εἶναι τὰ ἴδια στὶς διάφορες χῶρες. Ὁ ἀγώνας τους κατευθύνεται ἐνάντια στὸν κοινὸ ἐχθρὸ ποὺ εἶναι ὁ καπιταλισμός. «...Οἱ προλετάριοι σ' ὅλες τὶς χῶρες, ἔγραφε ὁ Φ. Ἔνγκελς, ἔχουν τὰ ἴδια συμφέροντα, ἕναν καὶ τὸν ἴδιο ἐχθρό, ἔχουν να κάμουν ἕναν καὶ τὸν ἴδιο ἀγώνα...». (Κ. Μάρξ, Φ. Ἔνγκελς, Ἅπαντα, ρωσ. ἔκδ., τ. 2, σελ. 590).

Ἡ ἐργατικὴ τάξη, ὑπερασπίζοντας τὰ συμφέροντά της, ἀγωνίζεται ταυτόχρονα καὶ γιὰ τὰ συμφέροντα ὅλων τῶν ἐργαζόμενων. Παίρνει δραστήριο μέρος στὴν πάλη γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος τῶν καταπιεζομένων ἢ τῶν ἐξαρτημένων ἀπ' τὸν ἰμπεριαλισμὸ λαῶν, γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, στὴν πάλη ἐνάντια στὴν ἀντίδραση καὶ τὸ φασισμό, γιὰ τὴ στερέωση τῆς εἰρήνης σ' ὅλο τὸν κόσμο.

Ἡ πάλη γι᾽ αὐτοὺς τοὺς σκοποὺς ξανοίγει πλατιοὺς ὁρίζοντες γιὰ τὴ διεθνὴ συνεργασία τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στὴν πάλη αὐτὴ γύρω ἀπὸ τὴν ἐργατικὴ τάξη, συσπειρώνονται οἱ ἐργαζόμενοι καὶ τὰ δημοκρατικὰ στρώματα, διευρύνεται τὸ διεθνὲς ἀπελευθερωτικό, ἀντιιμπεριαλιστικὸ κίνημα.

Ὁ διεθνισμὸς τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπορρέει ἐπίσης ἀπ᾽ τὸ ὅτι ἡ τάξη αὐτὴ ἐνσαρκώνει τὴν καινούργια κοινωνία, τὴν κοινωνία τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ, στὴν ὁποία ἐξαφανίζονται ὁ ταξικὸς καὶ ἐθνικὸς ἀνταγωνισμὸς καὶ ἐφαρμόζονται μὲ συνέπεια οἱ ἀρχὲς τῆς φιλίας καὶ συνεργασίας τῶν διάφορων λαῶν καὶ ἐθνοτήτων. Ἤδη στὶς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, οἱ πρωτοπόροι προλετάριοι τῶν διαφόρων χωρῶν ἀποκαθιστοῦν σχέσεις συνεργασίας καὶ ἀμοιβαίας βοήθειας, ἰσότητας καὶ ἀδελφότητας, ποὺ ἀποτελοῦν τὸ προοίμιο γιὰ παρόμοιες σχέσεις καὶ ἀνάμεσα στὰ ἔθνη καὶ στοὺς λαούς, γενικά. Πραγματοποιώντας τὴν κοινωνική της ἀπελευθέρωση, καταργώντας τὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία στὰ μέσα παραγωγῆς, ἐξαφανίζοντας τὶς ἐκμεταλλεύτριες τάξεις, ἡ ἐργατικὴ τάξη ἀνοίγει ταυτόχρονα τὸ δρόμο γιὰ τὴ γνήσια ἀδελφικὴ συνεργασία ὅλων τῶν λαῶν καὶ κρατῶν. Ἔτσι, ἡ κοινωνικὴ ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν καὶ τὴν ἀναγνώριση τῶν σχέσεων φιλίας καὶ ἀδελφότητας αναμεταξύ τους.

Τὸ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ τοῦ διεθνισμοῦ βρίσκεται στὸ ὅτι ἀναπτύσσεται σταθερὰ σ᾽ ἀντιστοιχία μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ καὶ τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος. Στὴν αὐγὴ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ὁ διεθνισμὸς ἐμφανίστηκε σὰν αἴσθημα ἀλληλεγγύης τῶν προλετάριων μὲ τὰ ταξικά τους ἀδέλφια ἀπὸ τὶς ἄλλες χῶρες, στὶς αὐθόρμητες ἐκδηλώσεις τῶν ἐργατῶν στὶς διάφορες χῶρες γιὰ ἀμοιβαία ὑποστήριξη. Μὲ τὴν ἐμφάνιση τῆς θεωρίας τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, ὁ διεθνισμὸς ἀπόκτησε ἐπιστημονικὴ βάση. Οἱ πρῶτες ἐπαναστατικὲς ἐργατικὲς ὀργανώσεις ποὺ δημιουργήθηκαν ἀπ᾽ τὸν Μὰρξ καὶ τὸν Ἔνγκελς στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰώνα (Ἕνωση Κομμουνιστῶν, Α΄ Διεθνής), διεξήγαγαν συνειδητὴ πάλη γιὰ τὴ συσπείρωση καὶ τὶς ἀλληλέγγυες ἐνέργειες τῶν ἐργατῶν διαφόρων χωρῶν. Ὁ διεθνισμὸς ἔγινε βασικὸ συστατικὸ στοιχεῖο τῆς ἰδεολογίας καὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ πρωτοπόρου τμήματος τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ἀπὸ τὶς ἰδέες τῆς διεθνοῦς προλεταριακῆς ἀλληλεγγύης καθοδηγοῦνταν τὰ σοσιαλδημοκρατικὰ ἐργατικὰ κόμματα, ποὺ ἐμφανίστηκαν στὸ τελευταῖο τρίτο τοῦ 19ου αἰώνα καὶ ἡ Β΄ Διεθνής, ἡ ὁποία δημιουργήθηκε ἀπὸ τὰ κόμματα αὐτά, ποὺ συνέβαλαν σημαντικὰ στὴ διάδοση τῶν ἰδεῶν αὐτῶν στὸ ἐργατικὸ κίνημα. Ὡστόσο ἡ ἀνάπτυξη τῶν ὀππορτουνιστικῶν τάσεων στὴν καθοδήγηση τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴν ἀπάρνηση ἀπὸ μέρους τους τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα καὶ τὴν προδοσία τοῦ διεθνισμοῦ.

Τὸ κόμμα νέου τύπου, ποὺ δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸν Β. Ι. Λένιν στὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰώνα, τὸ Ρωσικὸ Κομμουνιστικὸ (ἀρχικὰ ὀνομάστηκε Σοσιαλδημοκρατικὸ) Κόμμα τῶν Μπολσεβίκων, συνέδεσε ὀργανικὰ τὴν ἐπαναστατικότητα μὲ τὸ διεθνισμὸ στὴ θεωρία καὶ στὴν πρακτική του δραστηριότητα. Ὁ διεθνισμός, ὕστερα ἀπὸ τὴ Μεγάλη Ὀκτωβριανὴ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1917, ἔγινε μιὰ ἀπ᾽ τὶς κύριες ἀρχὲς τῆς κρατικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἡ νίκη τῶν σοσιαλιστικῶν ἐπαναστάσεων σὲ μιὰ σειρὰ χῶρες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ἡ δημιουργία τοῦ παγκόσμιου σοσιαλιστικοῦ συστήματος συνέβαλε στὴν παραπέρα ἀνάπτυξη τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, ποὺ τοποθετήθηκε στὴ βάση τῶν διακρατικῶν σχέσεων τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ μαρξιστικολενινιστικὴ θεωρία ἐμφανίσθηκε καὶ ἀναπτύσσεται τώρα σὰν γενίκευση τῆς διεθνοῦς πείρας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, σὰν ἔκφραση τῶν διεθνιστικῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἐργαζομένων. Γι᾽ αὐτὸ ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ εἶναι ταυτόχρονα καὶ ἱστορία τῆς διαμόρφωσης καὶ ἀνάπτυξης τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ.

Οἱ ἀρχὲς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ

Ὁ μαρξισμὸς - λενινισμὸς διατύπωσε καὶ θεμελίωσε ἐπιστημονικὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, ποὺ ἀποτελοῦν καθοδηγητικὲς θέσεις στὴν πολιτικὴ τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τοῦ κόμματός της. Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ σοσιαλισμοῦ ὑποστηρίζουν συχνά, ὅτι οἱ μαρξιστὲς δῆθεν τεχνητὰ ἐπιβάλλουν τὸ διεθνισμὸ καὶ τὶς ἀρχές του στὸ ἐργατικὸ καὶ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα. Ὡστόσο ὁ διεθνισμὸς ἔχει

ἀντικειμενικὸ χαρακτήρα. Στὴν ἐπεξεργασία τῶν ἀρχῶν του οἱ μαρξιστὲς παίρνουν ὑπόψη τους τὴν πεῖρα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Οἱ ἀρχὲς τοῦ διεθνισμοῦ ἀντανακλοῦν τὶς ἀντικειμενικὲς ἀμοιβαῖες σχέσεις καὶ τὶς νομοτέλειες τῆς παγκόσμιας ἐπαναστατικῆς διαδικασίας.

Στὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν πραχτικὴ ξεχωρίζουν οἱ παρακάτω βασικὲς ἀρχὲς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ: 1) ἡ διεθνὴς ἀλληλεγγύη ἡ συνεργασία καὶ ἡ συσπείρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης, τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων ὅλου τοῦ κόσμου. 2) Ἡ ἑνότητα τῶν ἐθνικῶν καὶ διεθνιστικῶν καθηκόντων τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, 3) ἡ ἰσότητα καὶ ἡ κυριαρχία τῶν χωρῶν καὶ λαῶν, τῶν ἐθνικῶν τμημάτων τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος καὶ τῶν κομμάτων του.

Ἡ κύρια ἀρχὴ τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ εἶναι ἡ διεθνὴς ἀλληλεγγύη καὶ συνεργασία τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων.

Στὸ τωρινὸ στάδιο ἀνάπτυξης τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσὲς οἱ διαστάσεις τῆς διεθνοῦς συνεργασίας τῆς ἐργατικῆς τάξης, τῶν ἐργαζομένων, τῶν ἐπαναστατικῶν καὶ δημοκρατικῶν δυνάμεων, ἔγιναν παγκόσμιες. Οἱ μορφές της πιὸ ποικίλες. Τώρα ἡ συνεργασία αὐτὴ πραγματοποιεῖται σύμφωνα μὲ τὶς παρακάτω βασικὲς κατευθύνσεις: Ἀπὸ κρατικῆς πλευρᾶς. Ἀμοιβαία συνεργασία τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, συνεργασία τῶν χωρῶν αὐτῶν μὲ τὰ κράτη ποὺ ἔχουν προοδευτικὰ καθεστῶτα, βοήθεια καὶ ὑποστήριξη ἀπὸ τὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ πρὸς τὰ ἀπελευθερωτικὰ καὶ δημοκρατικὰ κινήματα. Ἀπὸ κομματικῆς πλευρᾶς. Συνεργασία μὲ τὰ κόμματα ποὺ βρίσκονται στὴν ἐξουσία, συνεργασία ὅλων τῶν μαρξιστικολενινιστικῶν κομμάτων, συνεργασία τῶν τελευταίων μὲ τὰ ἐπαναστατικὰ δημοκρατικὰ καὶ μὲ μιὰ σειρὰ ἀριστεροσοσιαλιστικὰ κόμματα, συνεργασία ἀνάμεσα στὶς ἐργατικὲς καὶ ἄλλες μαζικὲς κοινωνικὲς ὀργανώσεις, ὅπως τὸ κίνημα τῶν ὀπαδῶν τῆς εἰρήνης, τῶν γυναικῶν, τῆς νεολαίας, τῶν φοιτητῶν. Καὶ τέλος, συνεργασία στὰ πλαίσια τῶν μαζικῶν κινημάτων καὶ πολιτικῶν κινήσεων κάτω ἀπὸ τὰ συγκεκριμένα συνθήματα τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τῶν ἐργαζομένων.

Στὴ βάση τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς συνεργασίας τῶν παγκόσμιων ἐπαναστατικῶν καὶ δημοκρατικῶν δυνάμεων βρίσκεται ἡ ἑνότητα δράσης τῆς διεθνοῦς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ σύγχρονη διεθνὴς ἐργατικὴ τάξη ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία τμήματα: Τὴν ἐργατικὴ τάξη τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, τὴν ἐργατικὴ τάξη τῶν ἀναπτυγμένων καπιταλιστικῶν χωρῶν καὶ τὴν ἐργατικὴ τάξη τῶν ἀναπτυσσόμενων χωρῶν. Τὰ τμήματα αὐτὰ δὲν ἔχουν τὶς ἴδιες δυνάμεις, διαφορετικὴ εἶναι ἡ θέση τους στὴν κοινωνία, ξεχωρίζουν οὐσιαστικὰ τὸ ἕνα ἀπ' τὸ ἄλλο στὴν ὀργανωτικότητά τους, στὴν ταξικὴ συνείδηση, στὴν ἀγωνιστικὴ πεῖρα κ.λπ. Παρ' ὅλες αὐτὲς τὶς διαφορὲς τὰ βασικὰ συμφέροντα τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν εἶναι ἑνιαῖα. Τοὺς ἑνώνει ἡ κοινὴ ἱστορικὴ προοπτική. Τοὺς φέρνουν πιὸ κοντὰ οἱ ζωτικὲς ἀνάγκες τῆς πάλης ἐνάντια σὲ ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ τὶς ἀρνητικὲς πλευρὲς τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἐνάντια στὴν ἀντίδραση καὶ τὸν ἰμπεριαλισμό.

Ἡ ἐργατικὴ τάξη σήμερα, ἀνέβηκε σὲ ὑψηλὸ ἐπίπεδο κοινωνικῆς ἀνάπτυξης. Ἡ ἀριθμητικὴ δύναμή της αὐξάνει. Ἔτσι ἐνῶ στὶς ἀρχὲς τοῦ τωρινοῦ αἰώνα τὸ προλεταριάτο ὅλων τῶν χωρῶν ἀριθμοῦσε 30 ἑκ. ἄτομα, ἡ ἀριθμητικὴ δύναμη τῆς ἐργατικῆς τάξης σὲ ὅλο τὸν κόσμο στὴ δεκαετία 1960 - 1970, ξεπέρασε τὰ 600 ἑκ. ἄτομα. Τώρα ἡ ἐργατικὴ τάξη ἔγινε πραγματικὰ παγκόσμια: Σχεδὸν δὲν ἔμεινε χώρα, στὴ γῆ, ποὺ νὰ μὴν ἀναπτύσσεται αὐτὴ ἡ τάξη.

Ἡ σύγχρονη ἐργατικὴ τάξη εἶναι καλὰ ὀργανωμένη, ἰδιαίτερα στὸν τομέα τῶν συνδικάτων. Σήμερα στὶς γραμμὲς τῶν συνδικάτων ἀνήκουν περίπου 250 ἑκ. ἐργαζόμενοι σὲ ὅλο τὸν κόσμο. Ἀναπτύσσονται καὶ δυναμώνουν τὰ πολιτικὰ κόμματα τῆς ἐργατικῆς τάξης: Στὶς γραμμὲς τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων ἀνήκουν περισσότερα ἀπὸ 60 ἑκ. μέλη, καὶ τὰ σοσιαλδημοκρατικὰ κόμματα, ποὺ ὑπάγονται στὴ σοσιαλιστικὴ διεθνή, ἔχουν στὶς γραμμές τους 15 ἑκ. μέλη.

Τὸ ὀργανωμένο ἐργατικὸ κίνημα ἀποτελεῖ τεράστια κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμη τῆς σύγχρονης ἐποχῆς. Ἡ ἔλλειψη ὅμως ἑνότητας σ' αὐτὸ (ἀπ' τὴ μιὰ πλευρὰ δροῦν τὰ ταξικά, ἐπαναστατικὰ κόμματα καὶ συνδικάτα, ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρὰ τὰ ρεφορμιστικὰ) ἀδυνατίζει σοβαρὰ τὴν ἐπιρροὴ αὐτῆς τῆς δύναμης στὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὴν ἐργασία καὶ τὸ κεφάλαιο καὶ στὴν παγκόσμια πολι-

τική. Σὰν ἀποτέλεσμα τῶν θετικῶν ἀλλαγῶν, ποὺ πραγματοποιήθηκαν στὸ διεθνὴ στίβο τὰ τελευταῖα χρόνια, χάρη στὴν ἐπίδραση τῆς ἀναπτυσσόμενης ἐπιθυμίας τῶν ἐργαζομένων γιὰ ἑνότητα, καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς πολιτικῆς τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, ποὺ προτείνουν συνεχῶς τὴ συνεργασία τῶν διαφόρων πολιτικῶν κομμάτων τῆς ἐργατικῆς τάξης, στὸν ἀγώνα γιὰ τὰ κοινὰ συμφέροντα, ἔγιναν ὁρισμένες ἀλλαγὲς στὶς θέσεις τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Σὲ μιὰ σειρὰ χῶρες πραγματοποιεῖται ἡ ἑνότητα δράσης τῶν κομμουνιστῶν καὶ σοσιαλιστῶν πάνω στὰ προβλήματα τοῦ οἰκονομικοῦ ἀγώνα. Ἀποκαθίστανται οἱ ἐπαφὲς μεταξὺ τῶν σοσιαλιστῶν καὶ τῶν κομμουνιστῶν στὶς διάφορες χῶρες πάνω σὲ πολιτικὰ ζητήματα (συλλογικὴ ἀσφάλεια τῆς Εὐρώπης κ.λπ.). Ὡστόσο τὴ διεύρυνση τῆς συνεργασίας τῶν κομμουνιστῶν καὶ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τὴν ἐμποδίζει ὁ ἀντικομμουνισμὸς τῆς πλειοψηφίας τῶν δεξιῶν ἡγετῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Πιὸ πολλὲς ἐπιτυχίες σημειώθηκαν στὴ διεύρυνση τῆς συνεργασίας τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων, ποὺ ἀνήκουν σὲ διαφορετικὲς διεθνεῖς ἑνώσεις: στὴν Παγκόσμια συνδικαλιστικὴ ὁμοσπονδία, στὴ Διεθνὴ συνομοσπονδία ἐλεύθερων συνδικάτων καὶ στὴ Παγκόσμια συνομοσπονδία ἐργασίας. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἐμπόδιο γιὰ μιὰ πιὸ στενὴ συνεργασία εἶναι ἡ ἀντικομμουνιστικὴ θέση μιᾶς σειρᾶς ρεφορμιστικῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων.

Πρωτοπόρο τμῆμα τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος εἶναι τὸ παγκόσμιο σύστημα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Οἱ χῶρες τῆς σοσιαλιστικῆς κοινότητας, δίνουν τὸ καλὸ παράδειγμα ἐφαρμογῆς στὴ ζωή, μὲ συνέπεια, τῆς ἀρχῆς τῆς διεθνιστικῆς ἑνότητας καὶ συνεργασίας. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἐφαρμόζεται ἐδῶ τόσο στὶς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στὶς διάφορες ἐθνότητες μέσα στὸ ἴδιο τὸ κράτος, ὅσο καὶ στὶς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στὰ κράτη καὶ τοὺς λαούς τους. Ἡ συνεργασία τῶν χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας ποὺ γίνεται ὅλο καὶ πιὸ πολύπλευρη, ὅλο καὶ πιὸ βαθιά, ἀποτελεῖ σπουδαία προϋπόθεση τῆς προόδου τους, τοῦ δυναμώματος τῶν θέσεων τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ στὸ διεθνὴ στίβο, τοῦ ἀνεβάσματος τῆς δραστηριότητας καὶ τῆς μαχητικῆς ἱκανότητας τῶν παγκόσμιων δυνάμεων τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Στὴν πιὸ πλατιὰ ἔννοια ἡ πολιτικὴ τοῦ διεθνισμοῦ σημαίνει

συνεργασία καὶ ἑνότητα δράσης ὅλων τῶν δυνάμεων ποὺ παίρνουν μέρος στὴν παγκόσμια ἐπαναστατικὴ διαδικασία, στὸν ἀγώνα γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴ δημοκρατία. Στὶς σημερινὲς συνθῆκες τῆς οἰκουμενικῆς ἀντιπαράθεσης τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς δημοκρατίας ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῆς ἀντίδρασης ἀπ' τὴν ἄλλη, μιὰ τέτια συνεργασία ἔχει ἐξαιρετικὰ μεγάλη σημασία γιὰ ὅλη τὴν πορεία τῆς ἱστορίας. Ἡ συνεργασία αὐτὴ καθορίζει τὶς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στὰ βασικὰ τμήματα τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος: τοῦ παγκόσμιου σοσιαλιστικοῦ συστήματος, τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος. Τὰ τμήματα αὐτὰ συνενώνουν τὰ κοινὰ συμφέροντα τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στὶς διάφορες μορφὲς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς καταπίεσης, ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὴν ἀντίδραση, γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴ δημοκρατία καὶ τὸ σοσιαλισμό. Τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ τμήματα προσφέρει τὴ δική του συμβολὴ στὸν ἐπαναστατικὸ μετασχηματισμὸ τοῦ κόσμου καὶ στὴν πρόοδο ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας.

Ἡ συνεργασία καὶ ἡ ἀλληλεγγύη αὐτῶν τῶν δυνάμεων ἔχει ποικίλες μορφὲς καὶ ἐνεργητικὸ χαρακτήρα. Πολὺ ἀποτελεσματικὸ στάθηκε τὸ κίνημα τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς λαοὺς τοῦ Βιετνάμ, τοῦ Λάος καὶ τῆς Καμπόζης. Ἡ ἐργατικὴ τάξη καὶ οἱ προοδευτικὲς δυνάμεις τῶν διαφόρων χωρῶν, θεωροῦν δικιά τους, ζωτικὴ ὑπόθεση τὴν ἀλληλεγγύη τους μὲ τὴν πάλη τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων ἐνάντια στὰ φασιστικὰ καὶ ἀντιδραστικὰ καθεστώτα, μὲ τὸ κίνημα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν δεσμωτῶν τοῦ φασισμοῦ καὶ τῆς ἀντίδρασης, τὴν ἀλληλεγγύη μὲ τὸν ἀγώνα τῶν Ἀφρικανικῶν λαῶν ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὸ ρατσισμό, τὴν ὑποστήριξη τῶν λαῶν, ποὺ παλεύουν ἐνάντια στὴν ἀποικιοκρατία καὶ τὴ νεοαποικιοκρατία.

Παράλληλα μὲ τὴ συνεργασία καὶ τὸ συντονισμὸ τῶν προσπαθειῶν σὲ παγκόσμια κλίμακα, μεγάλη σημασία ἔχει ἡ ἀμοιβαία ὑποστήριξη τῶν ἐπαναστατικῶν καὶ προοδευτικῶν δυνάμεων στὰ ὅρια τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης περιοχῆς. Ἐξαιρετικὰ σπουδαία γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῶν λαῶν τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν καὶ τὴ δίκαιη λύση τοῦ προβλήματος τῆς Ἐγγὺς Ἀνατολῆς, εἶναι ἡ ἀλληλεγγύη τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν. Μονάχα

ή στενή άμοιβαία δράση καί άλληλεγγύη των προοδευτικών δυνάμεων στήν 'Αφρική δημιουργεῖ τίς δυνατότητες γιά άντίσταση στίς ύπονομευτικές ένέργειες του ίμπεριαλισμοῦ, των άντιδραστικῶν ἐθνικιστικών δυνάμεων καθώς καί στά δεξιά όππορτουνιστικά καί άριστερίστικα έξτρεμιστικά στοιχεῖα πού άποτελοῦν ἀπειλή γιά τούς έπαναστατικούς μετασχηματισμούς σ' αυτή τήν ἤπειρο.

Ή διεύρυνση τῶν κοινωνικῶν καί γεωγραφικών πλαισίων τοῦ παγκόσμιου έπαναστατικοῦ κινήματος σημαίνει τήν προσέλκυση σ' αὐτό τῶν πλατιών μή προλεταριακών στρωμάτων καί άλλων δημοκρατικών κομμάτων καί όργανώσεων. Μαζί μέ τήν έπαναστατικότητα οί δυνάμεις αὐτές δέχονται καί άφομοιώνουν τίς ίδέες του διεθνισμοῦ. Φυσικά, αύτή ή διαδικασία πραγματοποιεῖται μέσα σέ ἀντιφάσεις ίδιαίτερα στό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα. Συχνά μάλιστα ή διαδικασία αὐτή συνοδεύεται άπό συγκρούσεις άντίθετων τάσεων: του διεθνισμοῦ καί του άντιδραστικοῦ ἐθνικισμοῦ. Παρά τήν πολυπλοκότητα αὐτῆς τῆς διαδικασίας, ή διεθνιστική τάση στό άπελευθερωτικό καί δημοκρατικό κίνημα, άναπτύσσεται. Αὐτό παρατηρεῖται, ίδιαίτερα, στά ἐθνικοδημοκρατικά κόμματα τῶν άναπτυσσόμενων χωρών, όπου κατανοούν όλο καί περισσότερο τό άδιάρρηκτο των δεσμών άνάμεσα στή δράση γιά κοινωνικούς μετασχηματισμούς καί στόν άγώνα γιά τήν έλευθερία καί τήν πρόοδο όλης τῆς ἀνθρωπότητας. Στά προγράμματά τους τά κόμματα αυτά άναγνωρίζουν τήν άναγκαιότητα της συνεργασίας μέ όλες τίς δυνάμεις της απελευθέρωσης, τῆς δημοκρατίας καί προόδου, σέ πρώτη σειρά μέ τίς χῶρες του σοσιαλισμοῦ.

Τά ἐθνικοδημοκρατικά κόμματα παίρνουν καί πρακτικά μέτρα γιά τή διεύρυνση τῆς διεθνούς συνεργασίας. 'Αποκαθιστοῦν πλατιές έπαφές μέ τίς χῶρες του σοσιαλισμοῦ, άνάμεσα σ' αὐτές καί κομματικές. 'Αντιπρόσωποι αὐτῶν τῶν κομμάτων παίρνουν μέρος στίς ἐργασίες τῶν συνεδρίων τῶν κομμουνιστικών κομμάτων πού βρίσκονται στήν έξουσία. Έτσι στό XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ, πού πραγματοποιήθηκε άπό τίς 24 τοῦ Φλεβάρη μέχρι τίς 5 τοῦ Μάρτη 1976, πήραν μέρος άντιπρόσωποι 19 έθνικοδημοκρατικών κομμάτων. Ή άνάπτυξη τῶν κομματικών σχέσεων άποτελεῖ ἕνα άπό τά κανάλια τῆς συνεργασίας μεταξύ τῶν χωρών τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τῶν προοδευτικών καθεστώτων τῶν άναπτυσσόμενων χωρών. Πολλά έθνικοδημοκρατικά κόμματα διατηροῦν έπίσης σχέσεις μέ τά έπαναστατικά καί προοδευτικά κόμματα καί όργανώσεις τῶν μή σοσιαλιστικών χωρών.

Πολύ μεγάλη εἶναι ή συμβολή τοῦ διεθνούς κομμουνιστικού κινήματος στήν ένοποίηση τῶν παγκόσμιων δυνάμεων τῆς προόδου, τῆς δημοκρατίας καί τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τό κομμουνιστικό κίνημα, όντας ή πρωτοπορία τῶν παγκόσμιων έπαναστατικών δυνάμεων, σέ κάθε νέο στάδιο του έπαναστατικοῦ άγώνα έπεξεργάζεται πρόγραμμα γιά τήν πιό πλατιά συνένωση τῆς έργατικής τάξης, τῶν ἐργαζομένων καί τῶν δημοκρατικών δυνάμεων καί προβάλλει τά συνθήματα γιά μιά τέτια συνένωση. Στά μέσα τοῦ XIX αἰώνα ὁ Μάρξ καί ὁ Ένγκελς πρόβαλαν τό σύνθημα «Προλετάριοι όλων τῶν χωρών ένωθεῖτε!», τό όποῖο συμπύκνωνε τήν ούσία τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ. Τό σύνθημα αὐτό τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ένγκελς βρῆκε τήν παραπέρα άνάπτυξή του στό λενινιστικό σύνθημα τῆς κομμουνιστικής διεθνούς: «Προλετάριοι όλων τῶν χωρών καί καταπιεζόμενοι λαοί ένωθεῖτε!» (Β. Ι. Λένιν, Άπαντα, 5η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 71). Στό σύνθημα αὐτό βρῆκε τήν έκφρασή της ή νέα μορφή ένότητας τῶν έπαναστατικών δυνάμεων πού δημιουργήθηκε ὕστερα άπό τόν 'Οκτώβρη, καί συγκεκριμένα ή ένότητα τῆς χώρας τῆς νικηφόρας προλεταριακής έπανάστασης, τῆς έργατικής τάξης τῶν καπιταλιστικών χωρών καί του ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος.

Ξεκινώντας άπ' τίς συνθήκες καί τό έπίπεδο άνάπτυξης του παγκόσμιου απελευθερωτικοῦ κινήματος στό σημερινό στάδιο, οί κομμουνιστές έπεξεργάστηκαν ένα καινούριο πρόγραμμα ένότητας τῶν έπαναστατικών δυνάμεων τῆς σύγχρονης έποχῆς στόν άγώνα γιά τούς κοινούς σκοπούς. Σέ συμπυκνωμένη μορφή τό πρόγραμμα αὐτό διατυπώθηκε στό σύνθημα τῆς διεθνούς Σύσκεψης τῶν κομμουνιστικών καί έργατικών κομμάτων τό 1969: «Λ α ο ί τ ῶ ν σ ο σ ι α λ ι σ τ ι κ ῶ ν χ ω ρ ῶ ν, π ρ ο λ ε τ ά ρ ι ο ι, δ η μ ο κ ρ α τ ι κ έ ς δ υ ν ά μ ε ι ς σ' ὅ λ ε ς τ ί ς χ ῶ ρ ε ς τ ο ῦ κ ε φ α λ α ί ο υ, ά π ε λ ε υ θ ε ρ ω μ έ ν ο ι κ α ί κ α τ α π ι ε ζ ό μ ε ν ο ι λ α ο ί, ἑ ν ω θ ε ῖ τ ε σ τ ό ν κ ο ι ν ό ά γ ώ ν α ἐ ν ά ν τ ι α σ τ ό ν ί μ π ε ρ ι α λ ι σ μ ό, γ ι ά τ ή ν ε ἰ ρ ή ν η, τ ή ν ἐ θ ν ι κ ή ἀ ν ε ξ α ρ τ η σ ί α, τ ή ν κ ο ι ν ω ν ι κ ή π ρ ό ο δ ο, τ ή δ η μ ο κ ρ α τ ί α κ α ί τ ό σ ο σ ι α λ ι σ μ ό».

Σπουδαία σημασία γιὰ τὴ διεθνὴ συσπείρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ἔχει ὁ σωστὸς συντονισμὸς τῶν ἐθνικῶν καὶ διεθνιστικῶν καθηκόντων στὴ δράση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων.

Οἱ μαρξιστὲς θεωροῦν τὰ ἐθνικὰ καὶ διεθνιστικὰ συμφέροντα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἑνιαῖα στὴ βάση τους. Ὁ ἀγώνας τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, διεξάγεται πάνω σὲ ἐθνικὴ βάση στὴ μία ἢ τὴν ἄλλη χώρα. Τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα κατευθύνοντας τὸν ἀγώνα αὐτὸ ἐνεργοῦν σὰν οἱ περισσότερο συνεπεῖς ἐκπρόσωποι τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Οἱ σκοποὶ τῶν κομμουνιστῶν συμπίπτουν μὲ τὰ συμφέροντα ὅλων τῶν ἐργαζομένων, ποὺ ἀποτελοῦν τὴ συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ ἔθνους. Καὶ εἶναι οἱ σκοποὶ αὐτοὶ τὸ ἀνέβασμα τοῦ ἐπιπέδου τῆς ζωῆς τῶν ἐργαζομένων, ἡ διατήρηση καὶ διεύρυνση τῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν, ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας, ἡ ἀνάπτυξη τῆς παιδείας, τῆς ὑγείας καὶ τῆς κοινωνικῆς πρόνοιας. Οἱ κομμουνιστὲς προσπαθοῦν νὰ πετύχουν τὴ λύση τῶν προβλημάτων, ποὺ ἐξασφαλίζουν τὴν ὁλόπλευρη πρόοδο τῆς χώρας, τὴν ἐθνικὴ ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ ἐθνικὸ μεγαλεῖο της. Ἡ περιφρόνηση τῶν ἐθνικῶν αἰσθημάτων καὶ συμφερόντων δὲν ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τοὺς κομμουνιστές. Ἀντίθετα οἱ κομμουνιστὲς εἶναι φλογεροὶ πατριῶτες. Τιμοῦν τὶς παραδόσεις τοῦ λαοῦ τους, διαφυλάσσουν τὴν κληρονομιὰ τοῦ παρελθόντος, ποὺ μπορεῖ νὰ ὑπηρετήσει τὴν πρόοδο, χρησιμοποιοῦν ὅ,τι καλύτερο καὶ πρωτοπόρο ὑπάρχει στὴν ἐθνικὴ ἱστορία καὶ μπορεῖ νὰ συμβάλει στὴν πραγματοποίηση τοῦ καθήκοντος τοῦ ἐπαναστατικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνίας.

Ὁ σωστὸς συνδυασμὸς τῶν ἐθνικῶν καὶ διεθνιστικῶν στοιχείων στὴ δράση τοῦ Κόμματος, πετυχαίνεται μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, μὲ τὸν ὑπολογισμὸ στὴν κάθε χώρα τῶν συγκεκριμένων ἰδιομορφιῶν. Ὁ σωστὸς ὑπολογισμὸς τοῦ γενικοῦ καὶ τοῦ εἰδικοῦ δίνει τὴ δυνατότητα μεγαλύτερης ἐπιτυχίας στὴν προώθηση τῆς ὑπόθεσης τῆς ἐπανάστασης καὶ ἀντίστασης στὶς ἐθνικιστικὲς ἀκρότητες. Τὸ γενικὸ στὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα γίνεται φανερὸ καὶ κατανοητὸ μὲ τὴ μελέτη καὶ γενίκευση τῆς διεθνοῦς πείρας τοῦ ἀγώνα. Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος τῶν διάφορων λαῶν, ἡ σύγκρισή του μὲ τὴν ἐθνικὴ πεῖρα κάθε λαοῦ, βοηθάει τοὺς ἐπαναστάτες νὰ ὑπολογίζουν σωστὰ τὶς ἐθνικὲς ἰδιομορφίες καὶ νὰ καθορίζουν σωστὰ τὴ σχέση τους ἀπέναντι στὶς γενικὲς νομοτέλειες τοῦ κινήματος. Ἡ ὑποτίμηση καὶ ἡ περιφρόνηση τῆς πείρας τοῦ παγκόσμιου ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος ἀποτελεῖ ἤδη ἀδυνάτισμα τῶν δεσμῶν τοῦ δοσμένου τμήματος μὲ τὸ διεθνὲς κίνημα. Ἡ ἄγνοια τῆς διεθνοῦς πείρας, ἡ περιφρόνησή της ἔχει καὶ μιὰ ἄλλη συνέπεια: τὴν ὑπερεκτίμηση τῆς δικῆς μας ἀτομικῆς πείρας, τὴν ἀλαζονεία, τὴν τάση νὰ ἐπιβάλλει κανένας στοὺς ἄλλους τὴ δική του πεῖρα. Ἡ μελέτη καὶ δημιουργικὴ ἐπεξεργασία τῆς πείρας, ποὺ ἔχει συσσωρεύσει τὸ παγκόσμιο ἀπελευθερωτικὸ κίνημα, ἔχουν ἰδιαίτερα μεγάλη σημασία γιὰ τὰ κόμματα ποὺ καθοδηγοῦν τὴν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Κάθε ἐθνικὸ τμῆμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἐκπληρώνει τὶς διεθνιστικές του ὑποχρεώσεις, πρὶν ἀπ' ὅλα μὲ τὸ ὅτι καταβάλλει στὴ χώρα του, τὶς μεγαλύτερες δυνατὲς προσπάθειες γιὰ τὸ γκρέμισμα τῆς κυριαρχίας τοῦ κεφαλαίου, τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργαζομένων καὶ τὴν οἰκοδόμηση τῆς καινούριας κοινωνίας, προσφέροντας ἔτσι τὴ δική του συμβολὴ στὴ γενικὴ ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ἀλλὰ μὲ αὐτὰ δὲν ἐξαντλεῖται ὁ διεθνισμὸς στὴν ἐπαναστατικὴ πάλη. Ἡ ἐπιτυχία ὁρισμένων ἐθνικῶν τμημάτων, ἐξαρτιέται ἀπ' τὰ ἀποτελέσματα τῆς γενικῆς πάλης ἀνάμεσα στὸ σοσιαλισμὸ καὶ τὸν ἰμπεριαλισμὸ στὸ διεθνὴ στίβο, ἀπ' τὶς ἐπιτυχίες καὶ ἐπιτεύξεις ὅλων τῶν ἄλλων ἐπαναστατικῶν τμημάτων. Αὐτὸ εἶναι ἰδιαίτερα σωστὸ στὴν ἐποχή μας, ποὺ ἡ σημασία τῶν διεθνῶν παραγόντων στὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα μεγάλωσε σημαντικά. Γι' αὐτὸ τὸ κάθε ἐθνικὸ τμῆμα ἔχει συμφέρο νὰ συμβάλει ὅσο εἶναι δυνατὸ στὴν ἀνάπτυξη, τὴ συσπείρωση καὶ τὸ δυνάμωμα τῶν δυνάμεων τῆς ἐπανάστασης καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' ὅλον τὸν κόσμο.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀποκαλύπτοντας τὴν ἀλληλεπίδραση ἀνάμεσα στὸ ἐθνικὸ καὶ στὸ διεθνιστικό, σχετικὰ μ' αὐτὸ ἔγραφε: «Ὁ διεθνισμὸς στὴν πράξη εἶναι ἕνας καὶ μόνο ἕνας: ἡ ἀφοσιωμένη δουλιὰ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος καὶ τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης στὴ δική σου χώρα, ἡ ὑποστήριξη (μὲ τὴν προ-

παγάνδα, τὴ συμπάθεια, ὑλικὰ) ἀ κ ρ ι β ῶ ς τ ο ῦ ἴ δ ι ο υ ἀ γ ῶ ν α, τῆς ἴδιας γραμμῆς κ α ὶ μ ό ν ο α ὐ τ ῆ ς, σὲ ὅλες χωρὶς ἐξαίρεση τὶς χῶρες» (Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ρωσ. ἔκδ., τ. 31ος, σελ. 170).

Ἡ δ ι ε θ ν ὴ ς σ υ ν ε ρ γ α σ ί α κ α ὶ ἡ ἀ δ ε λ φ ό τ η τ α τ ῶ ν ἐ ρ γ α ζ ο μ έ ν ω ν κ α ὶ τ ῶ ν λ α ῶ ν μ π ο ρ ε ῖ ν ὰ ἐ π ι τ ε υ χ θ ο ῦ ν κ α ὶ ν ὰ ἀ ν α π τ υ χ θ ο ῦ ν μ ὲ ἐ π ι τ υ χ ί α μ ό ν ο μ ὲ τ ὴ ν π ρ ο ϋ π ό θ ε σ η τ ῆ ς ἰ σ ό τ η τ α ς κ α ὶ τ ῆ ς ἀ ν ε ξ α ρ τ η σ ί α ς. Οἱ μαρξιστὲς - λενινιστὲς θεωροῦν τὶς ἀρχὲς τῆς ἰσότητας, τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς κυριαρχίας τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν κρατῶν σὰν ἀναπόσπαστο συστατικὸ τμῆμα τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ. Ὁ κομμουνισμὸς ὄχι μόνο διακηρύχνει αὐτὲς τὶς ἀρχές, ἀλλὰ καὶ τὶς ἐφαρμόζει στὴν πράξη. Τὸ αἴτημα τῆς ἰσότητας καὶ τῆς κυριαρχίας τῶν λαῶν ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαῖο λίθο τοῦ μαρξιστικοῦ-λενινιστικοῦ προγράμματος καὶ τῆς πολιτικῆς στὸ ἐθνικὸ ζήτημα. Συνεπὴ ἔκφραση τοῦ αἰτήματος αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὸ λενινιστικὸ σύνθημα τοῦ δικαιώματος τῶν ἐθνῶν σὲ αὐτοδιάθεση, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ δικαιώματος σχηματισμοῦ ἀνεξάρτητων κρατῶν. Μόνο μιὰ τέτια πολιτική, ποὺ κατευθύνεται ἐνάντια σὲ ὅλες τὶς μορφὲς ἐθνικῆς αὐθαιρεσίας, καταπίεσης καὶ ἀδικίας, μπορεῖ ν' ἀποκαταστήσει τὴν πραγματικὴ ἐμπιστοσύνη ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς καὶ νὰ συμβάλει στὴ διεθνιστικὴ προσέγγιση καὶ τὴν ἑνότητα.

Μιὰ τέτια πολιτικὴ ἰσότητας καὶ κυριαρχίας τῶν λαῶν ἐφαρμόζεται στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ ἔδοσε ἐξαιρετικοὺς καρπούς. Ἕνα νέο τύπο διεθνιστικῆς συνεργασίας τῶν λαῶν καὶ τῶν κρατῶν τὸν δίνουν οἱ χῶρες τῆς σοσιαλιστικῆς κοινότητας ποὺ στὶς σχέσεις ἀνάμεσά τους ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητας, τῆς κυριαρχίας καὶ τῆς μὴ ἀνάμιξης στὶς ἐσωτερικὲς ὑποθέσεις τοῦ ἑνὸς στὸν ἄλλο, εἶναι ἀπαράβατη.

Οἱ ἰδέες τῆς ἰσότητας καὶ τῆς κυριαρχίας βρῆκαν πλατιὰ ὑποστήριξη καὶ διάδοση στὴν ἐποχή μας. Τὸ αἴτημα τῆς ἰσότητας καὶ τῆς κυριαρχίας τὸ προβάλλουν ὄχι μονάχα οἱ λαοὶ τῶν χωρῶν, ποὺ καταπιέζονταν ἢ καταπιέζονται ἀπ' τὸν ἰμπεριαλισμό. Στέκει στὴν ἡμερήσια διάταξη ἐπίσης τῶν ἀναπτυγμένων καπιταλιστικῶν χωρῶν, ὅπου τὸ ζήτημα τῆς ὑπεράσπισης τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας απόκτησε καινούρια σημασία ἐξαιτίας τῆς προσέλκυσης τῶν χωρῶν αὐτῶν στοὺς πολεμικοὺς συνασπισμοὺς τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῆς δημιουργίας κλειστῶν οἰκονομικῶν ἑνώσεων. Ἡ ἀντιμετώπιση ἀπὸ μέρους τῶν μαρξιστῶν τοῦ αἰτήματος τῆς ἰσότητας καὶ τῆς κυριαρχίας τῶν λαῶν καὶ τῶν κρατῶν στὴ βάση ἀρχῶν, δὲν ἀποκλείει καθόλου νὰ ἔχει τὸ αἴτημα αὐτὸ στὶς διάφορες χῶρες διαφορετικὸ συγκεκριμένο περιεχόμενο καὶ ἄλλες παραλλαγές. Τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῶν ἐθνῶν ποὺ καταπιέζουν ἢ εἶναι προνομιοῦχα, στὸ αἴτημα τῆς ἰσότητας καὶ τῆς κυριαρχίας, τονίζουν τὴν ἀνάγκη τῆς πραγματοποίησής τους πρὶν ἀπ' ὅλα γιὰ τὸ συμφέρον τῶν καταπιεζόμενων καὶ ἐξαρτημένων λαῶν. Τὰ ἐπαναστατικὰ κόμματα τῶν καταπιεζόμενων ἐθνῶν, ὑπερασπίζοντας τὸ ἴδιο αἴτημα τονίζουν τὴν ἀναγκαιότητα ἑνότητας δράσης καὶ συνεργασίας μὲ τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τοὺς ἐργαζόμενους τοῦ ἔθνους ποὺ τοὺς καταπιέζει. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο δημιουργεῖται ἡ ἐθελοντικὴ ἕνωση τῶν ἐργατῶν καὶ ἐργαζομένων διαφόρων χωρῶν.

Οἱ μαρξιστὲς - λενινιστὲς διαδίδουν τὶς ἀρχὲς τῆς διεθνοῦς ἰσότητας, ἀνεξαρτησίας καὶ κυριαρχίας στὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὰ ἐργατικὰ κόμματα, τὶς δημοκρατικὲς καὶ προοδευτικὲς ὀργανώσεις τῶν διαφόρων χωρῶν. Στὰ πλαίσια τοῦ διεθνοῦς ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος εἶναι ἀπαράδεκτα ὁ ἡγεμονισμός, ἡ ἐπιβολὴ τῆς θέλησης ὁρισμένων κομμάτων στὰ ἄλλα, ὁ περιορισμὸς τῆς ἰσοτιμίας ἀνάμεσα στὰ κόμματα. Ἡ ἀναγνώριση τῆς προλεταριακῆς ἀλληλεγγύης, ὑπογράμμισε ὁ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στὴ διεθνὴ Διάσκεψη τοῦ 1969 δὲν σημαίνει «οὔτε ἄρνηση, οὔτε ὑποτίμηση τῶν ἀρχῶν τῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς κυριαρχίας, τῆς ἰσοτιμίας τόσο τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν ὅσο καὶ τῶν ἐθνικῶν τμημάτων τοῦ παγκόσμιου ἐργατικοῦ καὶ κομμουνιστικοῦ κινήματος. Ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ αὐστηρὴ τήρηση αὐτῶν τῶν ἀρχῶν εἶναι νόμος γιὰ τοὺς κομμουνιστὲς ἀκριβῶς γιατί εἶναι διεθνιστές». Ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρά, τὸ αἴτημα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἰσοτιμίας δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι αὐτοσκοπός. Ὑποτάσσεται στὰ συμφέροντα τῆς ἀνάπτυξης τῆς ταξικῆς πάλης καὶ ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ τὴ διεθνὴ ἕνωση τῆς ἐργατικῆς τάξης, τὴν ἐθελοντικὴ συνεργασία καὶ τὴν ἑνότητα δράσης τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων.

Τὸ μεγάλωμα τῆς σημασίας τοῦ διεθνισμοῦ

Χαρακτηρίζοντας τὴ σημασία τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ στὴν ἐποχή μας, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ σημειώσουμε ὅτι ἔγινε παράγοντας ποὺ ἀσκεῖ τεράστια ἐπίδραση στὴν παγκόσμια ἐπαναστατικὴ διαδικασία ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ αὐξανόμενη σημασία τοῦ διεθνισμοῦ καθορίσθηκε ἀπὸ μιὰ σειρὰ ἰδιομορφίες τοῦ σύγχρονου ἐπαναστατικοῦ προτσές, καὶ ἀπ' τὶς ἀνάγκες τῆς διεθνοῦς συνεργασίας τῶν κομμάτων καὶ ὀργανώσεων ποὺ εἶναι ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης καὶ τῆς οἰκοδόμησης τῆς καινούριας κοινωνίας.

Ἂς ἐξετάσουμε λεπτομερειακὰ αὐτὲς τὶς ἰδιομορφίες.

Γιὰ τὸ σύγχρονό μας κόσμο εἶναι χαρακτηριστικὸ οἱ ἀσυνήθιστα γρήγοροι ρυθμοὶ ἀλλαγῶν ποὺ πραγματοποιοῦνται σ' ὅλες τὶς σφαῖρες τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Ἡ κοινωνικοοικονομικὴ καὶ τεχνικὴ πρόοδος τῆς σύγχρονης κοινωνίας ἀναπτύσσει τὶς σχέσεις καὶ τὶς ἐπαφὲς ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς καὶ τὰ κράτη. Στὴν πορεία τῆς ἐπιστημονικοτεχνικῆς ἐπανάστασης τὶς τελευταῖες δεκαετίες ἡ διεθνοποίηση τῆς παραγωγῆς ἔγινε περισσότερο ἐντατική. Ἡ ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων ὁδήγησε στὴ διεθνὴ κατανομὴ τῆς ἐργασίας καὶ στὴν πλατιὰ διεθνὴ συνεργασία στὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν τεχνική. Συνάμα μπροστὰ στὴν ἀνθρωπότητα πρόβαλαν προβλήματα, ποὺ παρουσιάζουν τέτια ὀξύνση ὥστε ἡ λύση τους νὰ ἀπαιτεῖ κοινὲς προσπάθειες πολλῶν χωρῶν (καθάρισμα τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ περιβάλλοντος, προστασία τῆς φύσης κ.λπ.). Αὐξήθηκαν οἱ ἀνταλλαγὲς πνευματικῶν ἀξιῶν ἀνάμεσα στοὺς λαούς. Ἡ ἐπανάσταση ποὺ ἔγινε στὸν τομέα τῶν μέσων ἐπικοινωνίας, διευκόλυνε σημαντικὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐπαφῶν ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς καὶ τὰ κράτη καὶ συνοδεύτηκε στὶς τελευταῖες δεκαετίες μὲ ὁρμητικὴ ἀνάπτυξή τους.

Στὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὶς χῶρες ὅλο καὶ περισσότερο ἀναπτύσσεται ἡ τάση, ποὺ ὁ Β. Ι. Λένιν τὴ χαρακτήρισε ἔτσι: «ἀνάπτυξη καὶ πύκνωση τῶν κάθε λογῆς σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, σπάσιμο τῶν ἐθνικῶν φραγμῶν, δημιουργία διεθνοῦς ἑνότητας τοῦ κεφαλαίου, τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς γενικά, τῆς πολιτικῆς, τῆς ἐπιστήμης κ.λπ.» (Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ρωσ. ἔκδ., τ. 24ος, σελ. 124).

Ἡ τάση γιὰ διεθνὴ συνεργασία, ποὺ ἀπορρέει ἀπ' τὶς ἀνάγκες ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, τῶν ζωτικῶν συμφερόντων τῶν λαῶν, ἀναπτύσσεται σὲ συνθῆκες σύγκρουσης καὶ πάλης τῶν πολιτικῶν δυνάμεων, ποὺ ἐκφράζουν τὰ συμφέροντα διάφορων τάξεων. Τὴν ἀντικειμενικὴ τάση γιὰ διεθνοποίηση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων ἡ ἀστικὴ τάξη προσπαθεῖ νὰ τὴ χρησιμοποιήσει γιὰ τοὺς δικούς της στενὰ ταξικοὺς καὶ ἰδιοτελεῖς σκοπούς. Αὐτὸ τὸ δείχνει λογουχάρη, ἡ δραστηριότητα τῶν πολυεθνικῶν μονοπωλίων, καθὼς καὶ ἡ δημιουργία κλειστῶν οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν ἑνώσεων τῶν καπιταλιστικῶν κρατῶν τοῦ τύπου τῆς εὐρωπαϊκῆς «Κοινῆς ἀγορᾶς». Ἡ ἰμπεριαλιστικὴ ὁλοκλήρωση ἀπέβλεπε στὸ νὰ δόσει στὸν καπιταλισμὸ καινούριες δυνάμεις, νὰ ἐξασφαλίσει στὰ μονοπώλια τὰ ἀνώτατα κέρδη, νὰ ἐμποδίσει τὴν παραπέρα ἐπαναστατικοποίηση τῶν ἐργαζομένων. Συνοδεύεται ἐπίσης μὲ τὸ δυνάμωμα τῆς ἐπίθεσης τοῦ κεφαλαίου στὰ δικαιώματα τῶν ἐργαζομένων, μὲ τὸν περιορισμὸ τῆς κυριαρχίας τῶν λαῶν καὶ τῶν κρατῶν. Εἶναι φυσικὸ ὅτι οἱ ἐργάτες καὶ σύμμαχοί τους, ἀπαντώντας στὴν ἐπίθεση αὐτή, ἑνώνονται στὴν πάλη ἐνάντια στὰ μονοπώλια. Γιὰ νὰ στρέψουν σὲ ὄφελός τους τὴν ἐπιστημονικοτεχνικὴ πρόοδο τῆς κοινωνίας καὶ ν' ἀντισταθοῦν μὲ ἐπιτυχία στὴν ἀπόπειρα τοῦ κεφαλαίου νὰ καταπατήσει τὰ συμφέροντά τους, ἡ ἐργατικὴ τάξη καὶ οἱ ἐργαζόμενοι διαφόρων χωρῶν ἔχουν ἀνάγκη πιὸ στενοῦ συντονισμοῦ τῆς δράσης τους, πιὸ ἀποτελεσματικῆς ἑνότητας.

Στὴ συνέχεια, γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἀντίσταση στὶς ἀπόπειρες τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν νὰ ἐπεξεργασθοῦν κοινὴ οἰκονομικὴ πολιτική, μὲ σκοπὸ τὴν ὑπερνίκηση τῆς οἰκονομικῆς κρίσης καὶ ἄλλων ἀντιθέσεων τοῦ καπιταλισμοῦ, σὲ βάρος τῶν ἐργαζομένων. Γίνεται ἐπίσης λόγος, γιὰ τὴν ἀντίσταση στὶς κοινὲς ἐνέργειες τῶν καπιταλιστικῶν δυνάμεων, ποὺ στρέφονται ἐνάντια στὶς χῶρες τοῦ «Τρίτου κόσμου», γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν φυσικῶν πόρων ἀπ' τὴν καταλήστεψη τῶν ξένων μονοπωλίων, γιὰ τὸ αἴτημα νὰ ἀλλαχτεῖ τὸ τωρινὸ σύστημα τῶν ἀνισότιμων οἰκονομικῶν σχέσεων σὲ βάρος τῶν συμφερόντων αὐτῶν τῶν χωρῶν. Ἡ ἰμπεριαλιστικὴ ἀστικὴ τάξη ἐπιχειρεῖ ἐπίσης νὰ ἑνωθεῖ σὲ παγκόσμια κλίμακα στὴν πάλη ἐνάντια στὸ σοσιαλισμό, τὸ ἐργατικὸ δημοκρατικὸ καὶ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα. Οἱ οἰκονομικές, πολιτικὲς καὶ στρατιωτικὲς ἑνώσεις, ποὺ δημιουργοῦνται ἀπ' τὰ μονοπώλια καὶ ποὺ ἐκφράζουν τὴ θέληση τῶν κυ-

θερνήσεών τους, έχουν ταξικό, αντιδημοκρατικό, αντιδραστικό χαρακτήρα. Στὴν πάλη ἐνάντια στὴ δημοκρατία καὶ τὸ σοσιαλισμὸ ὁ ἰμπεριαλισμὸς παίρνει μέρος σὰν ἑνιαία ταξικὴ δύναμη. Παντοῦ κουβαλάει μαζί του τὴν ἀντίδραση, τὴ βία, τὴν κατάπνιξη τῆς δημοκρατίας, τὸν περιορισμὸ τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων τῶν λαῶν. Ἀπ' τὶς ἐπιδιώξεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ νὰ ὑπερνικήσει τὶς δυσκολίες ποὺ περνάει σὲ βάρος τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν λαῶν, ἀπ' τὶς προσπάθειες νὰ ἐμποδίσει τὴν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς ἐπαναστατικῆς διαδικασίας ἀπορρέει ἡ ὁλοφάνερη ἀναγκαιότητα τῆς μεγαλύτερης συσπείρωσης καὶ συνεργασίας ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ στὸν ἀγώνα ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό, γιὰ τοὺς κοινοὺς σκοποὺς καὶ συμφέροντα.

Εἶναι μεγάλος ὁ ρόλος τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων στὸν τομέα τῶν διεθνῶν σχέσεων. Τὰ τελευταῖα χρόνια στὸν τομέα αὐτὸ πραγματοποιήθηκαν οὐσιαστικὲς ἀλλαγές. Παρατηροῦνται βήματα ἀπ' τὸν «ψυχρὸ πόλεμο» πρὸς τὴν ὕφεση τῆς διεθνοῦς ἔντασης, πρὸς τὴν ἀνάπτυξη τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στὰ κράτη μὲ διαφορετικὸ κοινωνικὸ σύστημα μὲ βάση τὶς ἀρχὲς τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τεράστια ἐπιτυχία τῶν δυνάμεων τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει, ὡστόσο, ὅτι μποροῦμε νὰ σταματήσουμε τὴν πάλη γιὰ τὴν ὕφεση. Γιὰ νὰ εἶναι σταθερὴ καὶ μακρόχρονη ἡ πολιτικὴ ὕφεση πρέπει νὰ συνοδεύεται καὶ μὲ πολεμικὴ ὕφεση. Στὸ μεταξὺ οἱ πολεμικὲς δαπάνες αὐξάνουν. Τὸ 1975 ἔφθασαν σ' ὅλο τὸν κόσμο τὰ 250 δισεκατομμύρια δολλάρια. Περισσότερο ἀπὸ μισὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς δαπάνες ἀναλογοῦν στὶς χῶρες τοῦ ΝΑΤΟ. Στὴν περίοδο 1972 - 1975 οἱ πολεμικοὶ προϋπολογισμοὶ αὐτῶν τῶν χωρῶν αὐξήθηκαν κατὰ 25 δισ. δολλάρια. Στὶς καπιταλιστικὲς χῶρες τῆς Δύσης ὑπάρχουν ἀντιδραστικὲς δυνάμεις μὲ ἐπιρροὴ ποὺ παλεύουν δραστήρια ἐνάντια στὴν ὕφεση καὶ προσπαθοῦν νὰ ξαναγυρίσουν τὴν ἀνθρωπότητα στὸν ψυχρὸ πόλεμο. Γιὰ νὰ σταθεροποιηθοῦν τὰ θετικὰ βήματα στὸ διεθνὴ στίβο, χρειάζεται νὰ χαλιναγωγηθοῦν αὐτὲς οἱ ἐχθρικὲς στὴν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης δυνάμεις. Εἶναι ἀναγκαῖο νὰ πραγματοποιηθοῦν ὁλοκληρωτικὰ οἱ θέσεις τῆς τελικῆς πράξης ποὺ ὑπογράφτηκε στὸ Ἑλσίνκι τὴν 1η Αὐγούστου 1975 ἀπ' τοὺς ἀρχηγοὺς ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καθὼς καὶ τοῦ Καναδᾶ καὶ τῶν ΗΠΑ. Τὸ πιὸ σοβαρὸ ζήτημα, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει στὴν ἡμερήσια διάταξη γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ἑλσίνκι εἶναι ὁ περιορισμὸς τοῦ κυνηγητοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν, ἡ μείωση τῶν ἐξοπλισμῶν καὶ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, καὶ προοπτικὰ ἡ κατάργηση τῶν πολεμικῶν βάσεων στὶς περιοχὲς τῶν ξένων κρατῶν, ἡ διάλυση τῶν στρατιωτικῶν συνασπισμῶν. Μεγάλη σημασία γιὰ τὴ σταθεροποίηση τῆς ὕφεσης ἔχει ἐπίσης ἡ ἐπέκταση τῶν ἀρχῶν ποὺ διακηρύχτηκαν στὸ Ἑλσίνκι γιὰ τὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὰ κράτη τῶν ἄλλων ἠπείρων καὶ περιοχῶν. Γενικὰ τὸ καθῆκον εἶναι νὰ δοθεῖ στὴν ὕφεση γενικὸς καὶ αμετάκλητος χαρακτήρας. Τὸ καθῆκον αὐτὸ ἀφορᾶ ὅλους τοὺς λαούς. Διεθνιστικὴ ὑπόθεση ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς προόδου εἶναι νὰ ἐξασφαλισθεῖ ἡ παραπέρα ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς διαδικασίας.

Τὸ μεγάλωμα τῆς σημασίας τοῦ διεθνισμοῦ συνδέεται, ἐννοεῖται μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἴδιου τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσές. Τὶς τελευταῖες δεκαετίες ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτή, πραγματοποιήθηκαν σοβαρὲς ποσοτικὲς καὶ ποιοτικὲς ἀλλαγές, ποὺ προκλήθηκαν ἀπ' τὴ δημιουργία τοῦ παγκόσμιου σοσιαλιστικοῦ συστήματος, ἀπ' τὴν κατάρρευση τοῦ ἀποικιακοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ συστήματος καὶ τὴν ἐμφάνιση δεκάδων νεαρῶν ἐθνικῶν κρατῶν, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα ὑπάρχουν καὶ κράτη μὲ σοσιαλιστικὸ προσανατολισμό, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὴν ἰσχυρὴ ἄνοδο τοῦ ἐργατικοῦ καὶ δημοκρατικοῦ κινήματος στὶς καπιταλιστικὲς χῶρες. Χάρη σ' αὐτὸ ὅσο ποτὲ ἄλλοτε, ἀναπτύχθηκαν, μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν τμημάτων τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ἡ ἀλληλεπίδραση καὶ ἀλληλοσύνδεση. Δυνάμωσε ἡ ἐξάρτηση ἀνάμεσα στὶς ἐπιτυχίες τῆς ἐπαναστατικῆς δράσης τοῦ κινήματος στὰ διάφορα ἐθνικὰ τμήματα. Ὅλα αὐτὰ πολλαπλασιάζουν τὴ σημασία τῆς διεθνοῦς συνεργασίας τῶν δυνάμεων τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς δημοκρατίας.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ὁλόπλευρης συνεργασίας εἶναι ἰδιαίτερα μεγάλη γιὰ τὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία οἱ σοσιαλιστικὲς χῶρες πραγματοποιοῦν τὴ διακρατικὴ σοσιαλιστικὴ ὁλοκλήρωση καὶ τὴ συνεταιριστικὴ συνεργασία στὴν οἰκονομία τους, καθὼς καὶ τὴ στενὴ προσέγγιση ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τους. Ἡ συνεργασία τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν εἶναι ἀπαραίτητη ἐπίσης γιὰ τὴν κοινὴ ἄμυνα τῶν κατακτήσεων τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιὰ τὸ συντονι-

σμὸ τῆς δράσης τους στὸ τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ βοήθεια στὸ ἐπαναστατικὸ καὶ δημοκρατικὸ κίνημα. Μεγάλωσε ἡ ἀντικειμενικὴ ἀλληλοεξάρτηση ἀνάμεσα στὸν παγκόσμιο σοσιαλισμὸ καὶ τὰ ἄλλα τμήματα τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος, πράγμα ποὺ δημιουργεῖ νέες ἀπαιτήσεις στὴ συνεργασία μεταξύ τους.

Ἡ σημασία τοῦ διεθνισμοῦ συνδέεται ἐπίσης μὲ τὴν ὑποκειμενικὴ πλευρὰ τῆς ἐπαναστατικῆς διαδικασίας. Ὁ ρόλος τοῦ ὑποκειμενικοῦ παράγοντα στὴν ἐπαναστατικὴ πάλη καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῆς διεθνοῦς ἑνότητας τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων, εἶναι ἐξαιρετικὰ μεγάλος στὴ σημερινὴ περίοδο. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης εἶναι περισσότερο σημαντικὰ ὅσο πιὸ συνειδητὲς καὶ ὀργανωμένες εἶναι οἱ ἐνέργειες γιὰ τὴν ὑποστήριξη τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τῶν λαῶν τῶν διαφόρων χωρῶν, ἡ κοινὴ δράση στὸ διεθνὴ στίβο γιὰ τὰ κοινὰ προβλήματα τοῦ ἀγώνα κ.λπ. Ὅσο πιὸ πλατιὰ καὶ βαθύτερα ἀναπτύσσεται τὸ ἐπαναστατικὸ προτσὲς τόσο περισσότερο εἶναι ἀναγκαῖος ὁ συντονισμὸς στὶς ἀμοιβαῖες ἐνέργειες τῶν συστατικῶν τμημάτων του. Στὸν κόσμο τοῦ σοσιαλισμοῦ γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς καθολικῆς συνεργασίας τῶν διαφόρων χωρῶν ἰδιαίτερα τῆς συνεργασίας στὸν τομέα τῆς οἰκονομίας, εἶναι ἀπαραίτητες ὄχι μονάχα οἱ βαθιὰ μελετημένες κοινὲς προσπάθειες τῶν λαῶν καὶ τῶν καθοδηγητῶν τους, ἀλλὰ καὶ ἡ βαθιὰ ἐπιστημονικὴ ἐπεξεργασία τῆς μεθοδικῆς καὶ γενικῆς ἀνάπτυξης αὐτῆς τῆς συνεργασίας.

Γιὰ νὰ πραγματοποιήσει μὲ ἐπιτυχία τὸν ἱστορικό του ρόλο, τὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα πρέπει νὰ ἔχει ἐπιστημονικὰ θεμελιωμένο, ὁλόπλευρα ἐπεξεργασμένο καὶ συγκεκριμενοποιημένο πρόγραμμα συνένωσης τῆς ἐργατικῆς τάξης, τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν ἀντιϊμπεριαλιστικῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων σὲ κάθε νέο στάδιο τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος. Συνάμα, τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα γιὰ ν' ἀναπτυχθεῖ μὲ περισσότερη ἐπιτυχία χρειάζεται τὴ συνεχὴ ἀνταλλαγὴ πείρας, τὴ συλλογικὴ ἐπεξεργασία τῶν πολιτικῶν καὶ θεωρητικῶν ζητημάτων, τὸ συντονισμὸ τῆς δραστηριότητάς του.

Στὶς σημερινὲς συνθῆκες αὔξησης τῶν δυνάμεων τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῆς ἀριθμητικῆς δύναμης καὶ τοῦ βαθμοῦ ὀργάνωσης τῆς διεθνοῦς ἐργατικῆς τάξης, τῆς ἀνόδου τοῦ δημοκρατικοῦ κινήματος, ἀναπτύχθηκαν ὅσο ποτὲ ἄλλοτε οἱ δυνατότητες γιὰ τὴ διεθνὴ συνεργασία τῶν παγκόσμιων δυνάμεων τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς δημοκρατίας καὶ οἱ ἀνάγκες γι' αὐτή.

Μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος διευρύνθηκε ἡ βάση γιὰ τὴ διεθνὴ συνεργασία τῶν ἐπαναστατικῶν καὶ δημοκρατικῶν δυνάμεων, μεγάλωσε ἡ σημασία της γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς κάθε ἐπανάστασης.

Οἱ μαρξιστὲς - λενινιστὲς τονίζουν τὴν ἀναπτυσσόμενη σημασία τοῦ διεθνισμοῦ στὴ δράση τους καὶ γιὰ τὶς ἐπιτυχίες τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης. Τὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ ὑπογράμμισε τὴ σπουδαιότητα τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ σὰν μιὰ ἀπ' τὶς βασικὲς ἀρχὲς τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ, σὰν τὸ ἰσχυρὸ καὶ δοκιμασμένο ὅπλο τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων καὶ τῆς ἐργατικῆς τάξης στὴν πάλη τους. Μιλώντας γιὰ τὸ περιεχόμενο καὶ τὴ σημασία τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ στὶς σημερινὲς συνθῆκες, ὁ Γενικὸς γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ, Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στὸ λόγο του στὸ Βερολίνο στὶς 29 τοῦ Ἰούνη 1976 ὑπογράμμισε: «Ὅσον ἀφορᾶ τὸν προλεταριακὸ διεθνισμό, δηλαδὴ τὴν ἀλληλεγγύη τῆς ἐργατικῆς τάξης τῶν κομμουνιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν στὴν πάλη γιὰ τοὺς κοινοὺς σκοπούς, τὴν ἀλληλεγγύη τους μὲ τὴν πάλη τῶν λαῶν γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση καὶ τὴν κοινωνικὴ πρόοδο, τὴν ἐθελοντικὴ συνεργασία τῶν ἀδελφῶν κομμάτων μὲ τὴν αὐστηρὴ τήρηση τῆς ἰσοτιμίας καὶ ἀνεξαρτησίας τοῦ καθενὸς ἀπ' αὐτά, ἐμεῖς θεωροῦμε ὅτι μιὰ τέτια συντροφικὴ ἀλληλεγγύη, ποὺ σημαιοφόροι της εἶναι περισσότερο ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια οἱ κομμουνιστὲς καὶ στὴν ἐποχή μας διατηρεῖ ὁλοκληρωτικὰ τὴ μεγάλη της σημασία. Ἡ συντροφικὴ αὐτὴ ἀλληλεγγύη ἦταν καὶ παραμένει ἰσχυρὸ καὶ δοκιμασμένο ὅπλο τοῦ Κόμματος καὶ γενικὰ τῆς ἐργατικῆς τάξης».

2. Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΙΕΘΝΙΣΜΟΣ, ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΟΥ ΔΙΕΘΝΙΣΜΟΥ

Στὴ σημερινὴ ἐποχή, οἱ ἀρχὲς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ βρίσκουν τὴν πιὸ πλήρη ἔκφρασή τους στὶς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς καὶ τὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ. Στὴ δοσμένη περίπτωση ὁ προλεταριακὸς διεθνισμὸς πλουτίζεται μὲ νέο περιεχόμενο, γίνεται σοσιαλιστικὸς διεθνισμός.

Ὁ σοσιαλιστικὸς διεθνισμὸς δὲν ἀποτελεῖ στὴν οὐσία τίποτε τὸ ξεχωριστὸ ἀπ' τὸν προλεταριακὸ διεθνισμό, καὶ δὲν θὰ ἦταν σωστὸ ν' ἀντιπαραθέσουμε τὸν ἕναν στὸν ἄλλον. Σοσιαλιστικὸς διεθνισμὸς σημαίνει καινούριο στάδιο στὴν ἀνάπτυξη τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ: τὴν ἐξάπλωση τῶν ἀρχῶν του στὶς διακρατικὲς σχέσεις τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν.

Πραγματοποιώντας τὴν ἐθνικὴ ἑνότητα στὰ πλαίσια τῶν ξεχωριστῶν κρατῶν, ὁ σοσιαλισμὸς κάνει ἀναγκαία ἐπίσης τὴν πιὸ πλατιὰ συνεργασία ἀνάμεσα στὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ στὸ διεθνὲς πεδίο. Τὴ βάση γιὰ μιὰ τέτια συνεργασία τὴν ἀποτελεῖ ἡ ὁμοιομορφία τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοπολιτικοῦ καθεστῶτος σ' αὐτὲς τὶς χῶρες, ἡ κοινότητα τῶν ζωτικῶν συμφερόντων καὶ σκοπῶν τους. Τὸ ΚΚΣΕ καὶ τὰ ἄλλα ἀδελφὰ κυβερνητικὰ κόμματα ξεκινοῦν ἀπ' τὴν κοινότητα τῶν συμφερόντων ἀνάπτυξης καὶ δυναμώματος τῆς κάθε χώρας τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ παγκόσμιου σοσιαλιστικοῦ συστήματος γενικά. Αὐτὸ σημαίνει, ἀπ' τὴ μιὰ πλευρά, ὅτι οἱ προσπάθειες ποὺ καταβάλλει ὁ κάθε λαὸς στὸν ἀνώτατο δυνατὸ βαθμὸ γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, συμφωνοῦν μὲ τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων σοσιαλιστικῶν χωρῶν. Καὶ ἀντίθετα ὅταν ἡ κάθε μιὰ χώρα οἰκοδομεῖ τὴν καινούρια κοινωνία ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ὁλόπλευρη ὑποστήριξη ἀπὸ μέρους τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς κοινότητας. Ὁ Γενικὸς γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ εἶπε στὴν εἰσήγηση γιὰ τὰ 50χρονα τῆς Ἕνωσης τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν: «Ἡ ἑνότητα, ἡ συνεργασία, οἱ κοινὲς ἐνέργειες μᾶς χρειάζονται τώρα, πρὶν ἀπ' ὅλα, γιὰ νὰ λύσουμε πιὸ γρήγορα καὶ ἀποτελεσματικότερα τὰ προβλήματα ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκοδόμησης τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἡ ἑνότητα, ἡ συσπείρωση, ἡ συνεργασία μᾶς χρειάζονται καὶ γιὰ νὰ μπορέσουμε μὲ περισσότερη ἐπιτυχία νὰ ὑπερασπιστοῦμε καὶ νὰ ἑδραιώσουμε τὴν τόσο ἀπαραίτητη γιὰ τοὺς λαοὺς εἰρήνη, νὰ σταθεροποιήσουμε τὴν ὕφεση τῆς διεθνοῦς ἔντασης, νὰ ἀποκρούσουμε ὁποιαδήποτε ἐχθρικὴ πράξη τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ὁποιαδήποτε ἀπόπειρα νὰ θίξει τὰ συμφέροντα τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Νὰ γιατί ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ἦταν εἶναι καὶ θὰ εἶναι δραστήριος ὑπερασπιστὴς τῆς συσπείρωσης καὶ συνεργασίας ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ».

Ἡ καθολικὴ συνεργασία τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ

Βασικότατη σφαίρα τῆς συνεργασίας τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι ἡ συνεργασία στὸν οἰκονομικὸ τομέα. Ἀκριβῶς στὴν πορεία τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς, στὴν αὐξανόμενη ἀλληλεπίδραση τῶν ἐθνικῶν οἰκονομιῶν καὶ τὴ δημιουργία σ' αὐτὴ τὴ βάση ἑνιαίας σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας, θεμελιώνεται ἡ συνεργασία τῶν σοσιαλιστικῶν κρατῶν.

Γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς οἰκονομικῆς συνεργασίας τὸ 1949 δημιουργήθηκε τὸ Συμβούλιο Οἰκονομικῆς Ἀλληλοβοήθειας (ΣΟΑ) στὸ ὁποῖο ἀνήκουν τώρα οἱ παρακάτω χῶρες: Βουλγαρία, Γερμανικὴ Λαοκρατικὴ Δημοκρατία, Κούβα, Μογγολία, Οὐγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ Τσεχοσλοβακία.

Ἀρχίζοντας ἀπ' τὴ συνεργασία στὸν τομέα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, τὴν ἀνταλλαγὴ πείρας καὶ στὶς ἐπιστημονικὲς τεχνικὲς ἐπιτεύξεις, οἱ χῶρες - μέλη τοῦ ΣΟΑ, βαθμιαῖα πέρασαν στὴν πιὸ βαθιὰ ἀλληλεπίδραση στὴν οἰκονομία, τὴν ἐπιστήμη καὶ τεχνική, στὶς σταθερὲς σχέσεις στὴ σφαίρα τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς. Τὴν νέα φάση τῆς συνεργασίας στὰ τελευταῖα χρόνια τὴ συνθέτει ἡ διεθνοποίηση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς στὸν κόσμο τοῦ σοσιαλισμοῦ. Αὐτὴ ἡ φάση συνδέεται μὲ τὴν πραγματοποίηση τοῦ Σύνθετου καὶ ὁλοκληρωμένου

προγράμματος σοσιαλιστικῆς οἰκονομικῆς ὁλοκλήρωσης, ποὺ ψηφίστηκε στὰ 1971. Τὸ Σύνθετο αὐτὸ πρόγραμμα ὑπολογίσθηκε γιὰ 15-20 χρόνια καὶ ἀποβλέπει στὴν ἐπιτάχυνση τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης τῶν χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς συνεργασίας, τὸ ἀνέβασμα τῆς ἀποδοτικότητας τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς στὴ βάση τῆς εἰδίκευσης καὶ τῆς συνεταιριστικοποίησης, τῆς εἰσαγωγῆς στὴ λαϊκὴ οἰκονομία τῶν πιὸ νέων ἐπιτεύξεων τῆς ἐπιστήμης καὶ τεχνικῆς, τῆς προοδευτικῆς τεχνολογίας. Ὁ Γενικὸς γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ μὲ τὸν παρακάτω τρόπο χαρακτήρισε τὶς ἰδιομορφίες τοῦ σημερινοῦ σταδίου τῆς οἰκονομικῆς συνεργασίας τῶν χωρῶν τοῦ ΣΟΑ: «Τὸ ΠΓ τῆς ΚΕ θεωρεῖ ἰδιαίτερα σοβαρὸ τὸ μακρόχρονο πρόγραμμα σοσιαλιστικῆς οἰκονομικῆς ὁλοκλήρωσης ποὺ υἱοθετήθηκε ἀπὸ μᾶς μαζὶ μὲ τὶς ἄλλες χῶρες τοῦ ΣΟΑ τὸ 1971. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ σύντροφοι, ἀνεβάζει τὴ συνεργασία τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν σὲ πάρα πολὺ ὑψηλότερο ἐπίπεδο ἀπὸ μιὰ ἁπλὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἐμπορίου. Σημαίνει λογουχάρη τὴν κοινὴ ἀξιοποίηση τῶν φυσικῶν πόρων γιὰ τὸ κοινὸ ὄφελος, τὴν κοινὴ οἰκοδόμηση μεγάλων βιομηχανικῶν συμπλεγμάτων, γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν ὅλων αὐτῶν ποὺ συμμετέχουν, τὴ σχεδιασμένη, μὲ μακρόχρονη προοπτικὴ συνεταιριστικὴ συνεργασία ἀνάμεσα σὲ ἐπιχειρήσεις καὶ ὁλόκληρους τομεῖς τῆς βιομηχανίας τῶν χωρῶν μας. Ἡ δουλιὰ γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τοῦ Σύνθετου καὶ ὁλοκληρωμένου προγράμματος ὁδήγησε τώρα στὸ σημαντικὸ βάθαιμα τῆς οἰκονομικῆς μας ἀλληλεπίδρασης, πῆρε πλατύτερη ἔκταση ἡ ἀλληλοσυμπλήρωση τῶν οἰκονομιῶν τῶν χωρῶν μας γιὰ μεγάλο ὄφελος τῆς καθεμιᾶς».

Ἡ οἰκονομικὴ προσέγγιση τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν στὸ στάδιο τῆς ὁλοκλήρωσης πραγματοποιεῖται μὲ τοὺς παρακάτω δρόμους:

Πρῶτο, δημιουργήθηκε καὶ ἀναπτύσσεται ἕνα ἑνιαῖο καὶ ὁλοκληρωμένο σύστημα συνεργασίας στὸν τομέα τῆς σχεδιασμένης δράσης, ποὺ ἔχει τὰ δικά του ἱδρύματα στὸν ὑλικοπαραγωγικὸ τομέα καὶ στὸν ἐμπορικοσυναλλαγματικό.

Δεύτερο, δημιουργήθηκαν οἰκονομικὲς ἑνώσεις, κοινὲς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐπιστημονικοτεχνικὰ κέντρα καὶ ἱδρύματα, ποὺ ἱκανοποιοῦν τὶς ἀνάγκες ὅλων τῶν χωρῶν.

Τρίτο, σχεδιάσθηκε καὶ τελειοποιεῖται ἕνα ἁρμονικὸ σύστημα συνεργασίας στὴν ἐμπορικὴ συναλλαγματικὴ σφαίρα στὸν τομέα τῶν

ἀμοιβαίων ἐμπορικῶν σχέσεων, τὴ διαμόρφωση τῶν τιμῶν, τῶν συναλλαγματικῶν, πιστωτικῶν, τραπεζιτικῶν, χρηματοδοτικῶν συστημάτων.

Ὅλα τὰ μέτρα ὁλοκλήρωσης συνδέονται στενὰ μὲ τὴ συνεργασία στὸν τομέα τῆς σχεδιασμένης δράσης.

Ἡ οἰκονομικὴ συνεργασία τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, ποὺ διευρύνεται καὶ βαθαίνει, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ πλεονεχτήματα τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος οἰκονομίας, δίνει σημαντικοὺς καρπούς. Ἡ οἰκονομία τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀναπτύσσεται μὲ πιὸ ὑψηλοὺς ρυθμοὺς ἀπὸ ὅ,τι ἡ οἰκονομία τοῦ καπιταλισμοῦ. Στὰ 25 χρόνια τῆς ὕπαρξης τοῦ Συμβουλίου Οἰκονομικῆς Ἀλληλοβοήθειας, ἀπ' τὸ 1949 μέχρι τὸ 1974, ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ τῶν μελῶν του αὐξήθηκε περισσότερο ἀπὸ 12 φορές, τὴ στιγμὴ ποὺ στὶς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες μεγάλωσε λιγότερο ἀπὸ 4 φορές. Οἱ χῶρες μέλη τοῦ Συμβουλίου Οἰκονομικῆς Ἀλληλοβοήθειας, ποὺ κατέχουν τὰ 18% τῆς παγκόσμιας ἔκτασης καὶ ἔχουν τὰ 10% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γήινης σφαίρας, παράγουν τὸ ἕνα τρίτο περίπου τῆς παγκόσμιας βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ στοὺς βασικοὺς οἰκονομικοὺς δεῖχτες ξεπερνοῦν σημαντικὰ μιὰ τέτια ἰσχυρὴ ἰμπεριαλιστικὴ ὁμάδα, ὅπως εἶναι ἡ Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότητα, ἀκόμα καὶ τὶς ΗΠΑ.

Ἡ οἰκονομικὴ συνεργασία τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ ἔχει καὶ ἕνα ἄλλο ἀποτέλεσμα: εὐθυγραμμίζεται ὅλο καὶ περισσότερο τὸ ἐπίπεδο τῆς ἀνάπτυξης τῶν λιγότερο ἀναπτυγμένων, ἀπὸ βιομηχανικὴ ἄποψη χωρῶν, μὲ τὸ ἐπίπεδο τῶν πιὸ προηγμένων. Τὸ πιὸ λαμπρὸ παράδειγμα ὁλόπλευρης προόδου μὲ τὴ βοήθεια καὶ τὴν ὑποστήριξη τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καὶ τῶν ἄλλων σοσιαλιστικῶν χωρῶν, εἶναι ἡ Μογγολία, ποὺ στὴ διάρκεια τῆς ζωῆς μιᾶς γενιᾶς δρασκέλισε μιὰ ὁλόκληρη ἱστορικὴ ἐποχή, καὶ πέρασε ἀπ' τὴ φεουδαρχία στὸ σοσιαλισμό. Ἀνάμεσα στὶς Εὐρωπαϊκὲς χῶρες στὴν περίοδο δημιουργίας τοῦ Συμβουλίου Οἰκονομικῆς Ἀλληλοβοήθειας ἐπίσης ὑπῆρχαν μεγάλες διαφορὲς στὸ ἐπίπεδο ἀνάπτυξης. Στὴ Βουλγαρία, ἐπιπαραδείγματι, στὶς παραμονὲς τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης κυριαρχοῦσε ἡ ἀγροτικὴ παραγωγή. Ἡ χώρα δὲν εἶχε δική της βαριὰ βιομηχανία, μάλιστα οὔτε μηχανοκατασκευές. Ὁ σοσιαλισμὸς καὶ ἡ συνεργασία στὰ πλαίσια τοῦ ΣΟΑ ἄλλαξε ριζικὰ τὴν ὄψη τῆς Βουλγαρίας, ποὺ τώρα εἶναι βιο-

μηχανικὰ ἀναπτυγμένη χώρα μὲ μηχανοποιημένη ἀγροτικὴ οἰκονομία. Πάνω ἀπ' τὸ ἕνα τρίτο τῆς ἀξίας τῶν ἐξαγωγῶν της εἶναι μηχανὲς καὶ ἐγκαταστάσεις. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει καὶ μὲ τὶς εἰσαγωγές, πράγμα ποὺ ἐπιτρέπει ν' ἀναπτυχθεῖ ἡ οἰκονομία μὲ γρήγορους ρυθμούς, μὲ τὴν ἐντατικὴ ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας καὶ ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ὅλο αὐτὸ εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἡρωικῶν προσπαθειῶν τοῦ Βουλγάρικου λαοῦ μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ ΚΚ Βουλγαρίας, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς διεθνιστικῆς γραμμῆς ποὺ ἀκολουθοῦν μὲ συνέπεια οἱ Βούλγαροι κομμουνιστὲς γιὰ τὴν προσέγγιση καὶ συνεργασία μὲ τὰ ἀδελφικὰ κράτη.

Οἱ ἐπιτυχίες, ποὺ σημείωσαν οἱ χῶρες τοῦ ΣΟΑ στὴν εὐθυγράμμιση τῶν ἐπιπέδων τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, εἶναι ἀναντίρρητες. Ὅμως εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι τὸ πρόβλημα αὐτὸ βρίσκεται ἀκόμα στὴν ἡμερήσια διάταξη. Πολλὰ πρέπει ἀκόμα νὰ γίνουν καὶ ἰδιαίτερα γιὰ νὰ ἐπιταχυνθεῖ ἡ παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς Μογγολίας καὶ τῆς Κούβας. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ προτσὲς ὁλοκλήρωσης στὸν κόσμο τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐξασφαλίζει σταθερὰ τὴν ἐπιτυχὴ λύση αὐτοῦ τοῦ διεθνιστικοῦ καθήκοντος.

Οἱ χῶρες ποὺ εἶναι μέλη τοῦ ΣΟΑ, ἀκολουθώντας τὸ δρόμο τῆς ἀνάπτυξης καὶ τοῦ βαθαίματος τῆς ἀμοιβαίας συνεργασίας, δὲν θεωροῦν τὴν ἕνωσή τους κλειστὴ γιὰ τὶς ἄλλες χῶρες. Ἀναπτύσσεται ἡ συνεργασία ἀνάμεσα στὸ ΣΟΑ καὶ τὴ Γιουγκοσλαβία, στὶς ἐργασίες μερικῶν ὀργάνων τοῦ Συμβουλίου παίρνουν μέρος σὰν παρατηρητὲς καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Βιετνὰμ καὶ τῆς Βόρειας Κορέας.

Ἡ οἰκονομικὴ συνεργασία τῶν χωρῶν τοῦ ΣΟΑ δὲν πραγματοποιεῖται σὰν νὰ πρόκειται γιὰ μιὰ ἀπομονωμένη κλειστὴ ὁμάδα, ποὺ δὲν δέχεται σχέσεις μὲ τὶς ἄλλες χῶρες. Ἡ αὔξηση τοῦ γενικοῦ δυναμικοῦ καὶ ἡ ἀνύψωση τοῦ ἐπιστημονικοῦ τεχνικοῦ ἐπιπέδου ἀνάπτυξης τῶν μελῶν τοῦ ΣΟΑ ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ τὴ διεύρυνση τῶν οἰκονομικῶν σχέσεών τους μὲ τὶς ἄλλες χῶρες γιὰ τὴν παραπέρα ἀνάπτυξή τους.

Καὶ στὴν πράξη οἱ οἰκονομικὲς σχέσεις τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν μὲ τὰ καπιταλιστικὰ κράτη συνεχῶς ἀναπτύσσονται. Παράδειγμα ἀποτελοῦν οἱ πλατιὲς ἐμπορικὲς σχέσεις ἀνάμεσα στὴν ΕΣΣΔ καὶ τὴ Φινλανδία, ἀλλὰ καὶ πολλὲς ἄλλες καπιταλιστικὲς χῶρες. Ἀκολουθώντας αὐτὴ τὴν γραμμὴ οἱ χῶρες μέλη τοῦ ΣΟΑ ἀνέλαβαν τὸ Φεβρουάριο τοῦ 1976 μιὰ νέα σοβαρὴ πρωτοβουλία. Πρότειναν στὶς χῶρες μέλη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητας νὰ κλειστεῖ συμφωνία ἀνάμεσα στὶς χῶρες μέλη τῆς ΕΟΚ ἀπ' τὴ μιὰ πλευρὰ καὶ τὶς χῶρες μέλη τοῦ ΣΟΑ ἀπ' τὴν ἄλλη γιὰ τὶς ἀρχὲς τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων μεταξύ τους. Οἱ προτάσεις τοῦ ΣΟΑ προβλέπουν τὴν ἀμοιβαία παροχὴ τοῦ καθεστῶτος τοῦ περισσότερο εὐνοουμένου, τὴ λήψη κι ἀπ' τὶς δυὸ πλευρὲς ἀντίστοιχων μέτρων γιὰ τὴ διεύρυνση τοῦ ἐμπορίου μεταξύ τους καὶ τὸν καθορισμὸ ἀμοιβαῖα ὠφέλιμων σχέσεων στὴν ἐπεξεργασία τῶν προβλημάτων τῆς τυποποίησης, τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς στατιστικῆς. Ἡ πρωτοβουλία τοῦ ΣΟΑ εἶναι ἕνα νέο βῆμα τῆς Σοσιαλιστικῆς Κοινότητας γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς Τελικῆς Πράξης τῆς Διάσκεψης γιὰ τὴν ἀσφάλεια καὶ τὴ συνεργασία στὴν Εὐρώπη, στὸ δρόμο τῆς ὑλοποίησης τῆς ὕφεσης, τῆς κατοχύρωσης καὶ διεύρυνσης τῶν ἀμοιβαῖα ὠφέλιμων οἰκονομικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στὶς σοσιαλιστικὲς καὶ καπιταλιστικὲς χῶρες.

Ὅπως ὑπογραμμίστηκε παραπάνω ἡ οἰκονομικὴ συνεργασία τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ δημιουργεῖ στέρεο θεμέλιο γιὰ τὴ νέα ἱστορικὴ κοινότητα τῶν λαῶν καὶ τῶν κρατῶν. Πραγματοποιεῖται ἡ προσέγγιση τῶν ἐθνικῶν οἰκονομιῶν, συντελεῖται πιὸ στενὴ ἀλληλοεξάρτηση μεταξύ τους, κάνει ἐπίσης τὴν ἐμφάνισή της κοινὴ ἰδιοκτησία τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν. Ὡστόσο αὐτὴ ἡ διαδικασία δὲν ὁδηγεῖ στὴν παραβίαση τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῶν ἐθνικῶν κρατῶν, ἀλλὰ ἀντίθετα, τὰ ἐνισχύει. Τὸ Συμβούλιο Οἰκονομικῆς Ἀλληλοβοήθειας εἶναι διεθνὴς οἰκονομικὴ ὀργάνωση νέου, σοσιαλιστικοῦ τύπου. Εἶναι ὀργάνωση κυρίαρχων κρατῶν, ποὺ θεμελιώθηκε πάνω στὶς ἀρχὲς τῆς πλήρους ἰσοτιμίας, τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, τῆς μὴ ἀνάμιξης στὶς ἐσωτερικὲς ὑποθέσεις τοῦ ἑνὸς στοῦ ἄλλου, τῆς ἐθελοντικῆς συμμετοχῆς σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις.

Ὁ νέος ποιοτικὸς τύπος τῆς ὀργάνωσης αὐτῆς φανερώνεται ἐπίσης καὶ ἀπ' τὸ ὅτι ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων, συμβάλλει στὴν ἀνύψωση τῆς εὐημερίας τους καὶ τὴν ἱκανοποίηση τῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν ἀπαιτήσεών τους. Ἡ δράση της συμβάλλει ἀκόμα στὴ στερέωση τῶν κοινωνικοοικονομικῶν μετασχηματισμῶν, ποὺ πραγματοποιήθηκαν στὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τὴν ἄνοδο

αὐτῶν τῶν χωρῶν σὲ πιὸ ψηλὸ ἐπίπεδο κοινωνικῆς ἀνάπτυξης.

Τὰ κομμουνιστικὰ καὶ ἐργατικὰ κόμματα ἐξουσίας δίνουν καθημερινὴ προσοχὴ στὰ ζητήματα τῆς παραπέρα ἀνάπτυξης τῆς συνεργασίας τους στὸν οἰκονομικὸ τομέα. Ἡ γραμμὴ αὐτὴ ἐπανειλημμένα στὰ τελευταῖα χρόνια ἐπιβεβαιώθηκε ἀπ' τὰ κομμουνιστικὰ καὶ ἐργατικὰ κόμματα καὶ ἀναπτύχθηκε μὲ τὶς συγκεκριμένες προτάσεις καὶ τὰ μέτρα τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Σοβιετικῆς Ἕνωσης.

Καθορίζοντας τὶς βασικὲς κατευθύνσεις ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης στὰ χρόνια 1976-1980, τὸ ΚΚΣΕ βάζει τὸ καθῆκον νὰ διευρύνει καὶ νὰ βαθύνει ὁλόπλευρα τὴν οἰκονομικὴ καὶ ἐπιστημονικοτεχνικὴ συνεργασία μὲ τὶς σοσιαλιστικὲς χῶρες στὴ βάση τοῦ ἀμοιβαίου ὄφελους καὶ τῆς συντροφικῆς ἀμοιβαίας βοήθειας, νὰ ἐξασφαλίσει τὴν ἐκπλήρωση τῶν μέτρων ποὺ προβλέπονται ἀπ' τὸ Σύνθετο πρόγραμμα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομικῆς ὁλοκλήρωσης καὶ τοῦ κοινοῦ πλάνου πολύπλευρων μέτρων ὁλοκλήρωσης τῶν χωρῶν μελῶν τοῦ ΣΟΑ στὰ χρόνια 1976-1980.

Πιὸ συγκεκριμένα ἡ πολιτικὴ τοῦ ΚΚΣΕ στὸν τομέα τῆς οἰκονομικῆς καὶ ἐπιστημονικοτεχνικῆς συνεργασίας τῶν χωρῶν τοῦ ΣΟΑ διατυπώθηκε μὲ τὸν παρακάτω τρόπο: «Νὰ συνεχιστεῖ ἡ δουλιὰ γιὰ τὴν ἑνοποίηση τῶν προσπαθειῶν τῆς ΕΣΣΔ καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων χωρῶν μελῶν τοῦ ΣΟΑ γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ γενικὴ λύση τῶν προβλημάτων ποὺ ἀφοροῦν τὴ διεύρυνση τῆς ἐξόρυξης καὶ παραγωγῆς τῶν βασικῶν εἰδῶν πρώτης ὕλης, καύσιμων, ὑφασμάτων, προϊόντων μηχανοκατασκευῶν, ἐμπορευμάτων λαϊκῆς κατανάλωσης, γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν μεταφορῶν μὲ βάση κοινὰ ἐπεξεργασμένα, μακροπρόθεσμα καὶ μὲ συγκεκριμένους στόχους προγράμματα. Νὰ ἀναπτυχθοῦν μὲ συνέπεια οἱ νέες κατευθύνσεις τῆς κοινῆς σχεδιασμένης δράσης, νὰ τελειοποιηθεῖ ὁ συντονισμὸς τῶν πλάνων, νὰ εἰσαχθοῦν στὴν πρακτικὴ τῆς συνεργασίας ἀπ' τὶς χῶρες μέλη τοῦ ΣΟΑ οἱ ἀποδοτικὲς ὀργανωτικὲς μορφὲς τῶν παραγωγικῶν οἰκονομικῶν σχέσεων, νὰ ἀξιοποιηθοῦν ἐντατικὰ οἱ δυνατότητες τῆς διεθνοῦς εἰδίκευσης καὶ τῆς συνεταιριστικοποίησης τῆς παραγωγῆς. Νὰ ἐξασφαλισθεῖ ὁ πιὸ στενὸς συντονισμὸς καὶ ἡ ἑνοποίηση τῶν προσπαθειῶν τῆς ΕΣΣΔ μὲ τὶς ἄλλες χῶρες μέλη τοῦ ΣΟΑ στὴ λύση τῶν καθηκόντων τῆς ἐπιστημονικοτεχνικῆς προόδου».

Τὴν ἄλλη σοβαρὴ πλευρὰ στὶς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν τὴν ἀποτελεῖ ἡ πολιτικὴ συνεργασία. Αὐτὴ ἡ συνεργασία ἀποσκοπεῖ στὸ νὰ ἐξασφαλίσει τὴ συσπείρωση τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, νὰ ὑπερασπιστεῖ μὲ ἑνωμένες προσπάθειες τὶς κατακτήσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ, νὰ σταθεροποιήσει τὶς διεθνεῖς θέσεις τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ, νὰ διεξάγει μὲ περισσότερη ἐπιτυχία τὸν ἀγώνα γιὰ τὴ στερέωση τῆς εἰρήνης σὲ ὅλο τὸν κόσμο, νὰ προσφέρει κοινὴ ὑποστήριξη στὰ ἐπαναστατικὰ καὶ ἀπελευθερωτικὰ κινήματα.

Οἱ χῶρες τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας συντονίζουν στενὰ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ δραστηριότητά τους. Ἀπὸ τὰ ὁρισμένα κοινὰ βήματα στὸ διεθνὲς πεδίο, ποὺ χαρακτήριζαν τὴν ἀρχικὴ περίοδο τῶν ἀμοιβαίων σχέσεών τους, οἱ σοσιαλιστικὲς χῶρες πέρασαν στὴν ἐπεξεργασία κοινῶν προγραμμάτων ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Στὴν οὐσία τώρα μποροῦμε νὰ μιλοῦμε γιὰ ἑνιαία ἐξωτερικὴ στρατηγικὴ τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας.

Ἡ ἐπεξεργασία τῆς γενικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς γραμμῆς τῶν χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς κοινότητας, γίνεται στὶς τακτικὲς συναντήσεις τῶν καθοδηγητῶν τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων αὐτῶν τῶν χωρῶν, στὶς ὁποῖες συζητοῦνται τὰ ἐπίκαιρα ζητήματα τῆς συνεργασίας σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς. Μεγάλη σημασία γιὰ τὶς ἀπὸ κοινοῦ ἐνέργειες στὸν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἔχουν ἐπίσης οἱ συναντήσεις τῶν Ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν αὐτῶν τῶν χωρῶν. Κέντρο αὐτῆς τῆς δουλιᾶς εἶναι ἡ Ὀργάνωση τοῦ Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας καὶ τὸ καθοδηγητικό της ὄργανο — ἡ πολιτικὴ συμβουλευτικὴ ἐπιτροπή. Ἀκριβῶς στὶς συνεδριάσεις αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς καθορίστηκε τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ σοσιαλιστικὴ πολιτικὴ πάνω σὲ τέτια σοβαρὰ ζητήματα, ὅπως ἡ συλλογικὴ ἀσφάλεια καὶ συνεργασία στὴν Εὐρώπη, ἡ κατάσταση στὴν Ἐγγὺς Ἀνατολὴ καὶ σὲ ἄλλα οὐσιώδη θέματα τῶν διεθνῶν σχέσεων.

Ἡ Ὀργάνωση τοῦ Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας δημιουργήθηκε τὸ 1955 σὰν ἀμυντικὴ στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ ἕνωση τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ σὲ ἀπάντηση τῆς δημιουργίας τῆς ἐπιθετικῆς ἀντιδραστικῆς ὁμάδας τῶν ἰμπεριαλιστικῶν χωρῶν, τοῦ ΝΑΤΟ. Ἡ Ὀργάνωση τοῦ Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας δημιουργήθηκε σὲ ἐντελῶς ἄλλες ὀργανωτικὲς ἀρχὲς καὶ ἐξυπηρετεῖ ἄλλους σκοπούς: τὴ στε-

ρέωση τῆς εἰρήνης, τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς δημοκρατίας, τῆς κοινωνικῆς προόδου. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσης της ἐπίσης εἶναι ἄλλα: ἀνταποκρίνονται στὶς ἀντικειμενικὲς ἀνάγκες τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῶν δυνάμεων τῆς προόδου σ' ὅλο τὸν κόσμο, στὰ συμφέροντα τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὴν ἀντίδραση.

Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ οἱ ἄλλες χῶρες τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας εἶναι ἀπὸ πεποίθηση ἀντίπαλοι τῆς διαίρεσης τοῦ κόσμου σὲ ἀντιπαρατιθέμενες στρατιωτικὲς ὁμάδες καὶ ἀντίπαλοι τοῦ κυνηγητοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν. Πολλὲς φορὲς ἔκαναν συγκεκριμένες προτάσεις ποὺ ἀποβλέπουν στὴ μείωση τῶν ἐξοπλισμῶν καὶ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ στὴ δημιουργία τῶν ἀναγκαίων προϋποθέσεων γιὰ τὴν ταυτόχρονη διάλυση τῶν κοινῶν στρατιωτικῶν ὁμάδων. Ὁ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ τόνισε σχετικὰ μὲ αὐτό: «Ὡστόσο εἶναι ἀναγκαῖο νὰ δηλώσουμε καθαρά: ὅσο διατηρεῖται ὁ συνασπισμὸς τοῦ ΝΑΤΟ, ὅσο οἱ ἰμπεριαλιστικοὶ κύκλοι συνεχίζουν τὸ κυνήγι τῶν ἐξοπλισμῶν, ἡ χώρα μας μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα μέλη τοῦ Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας θὰ δυναμώνει αὐτὴ τὴν στρατιωτικοπολιτικὴ ἕνωση».

Ἡ κοινὴ δράση τῶν χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς κοινότητας, ὁδήγησε στὸ ἀνέβασμα τοῦ κύρους καὶ στὸ δυνάμωμα τῆς θέσης της στὸ διεθνὴ στίβο. Αὐτὸ ἀφορᾶ τόσο τὴν κοινότητα στὸ σύνολο ὅσο καὶ ξεχωριστὰ τὴν κάθε χώρα, ποὺ ἀνήκει σ' αὐτή. Χάρη στὴ σταθερὴ ἑνιαία πολιτικὴ τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν ἀναγνωρίσθηκε ἐπίσημα ἡ ἀρχὴ τῆς μὴ παραβίασης τῶν συνόρων, ποὺ καθορίστηκαν ὕστερα ἀπ' τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο στὴν Εὐρώπη. Πλατιὰ διεθνὴ ἀναγνώριση βρῆκε τὸ γερμανικὸ κράτος τῶν ἐργατῶν καὶ ἀγροτῶν, ἡ ΓΛΔ ἡ ὁποία, ὅπως καὶ ἡ ΟΔΓ ἔγινε δεκτὴ στὸν Ὀργανισμὸ Ἑνωμένων Ἐθνῶν.

Ἡ ἀποτελεσματικότητα τῆς συνεργασίας τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ στὸν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς φανερώθηκε παραστατικὰ στὴν πάλη γιὰ τὴν ὕφεση τῆς διεθνοῦς ἔντασης, γιὰ τὸ θρίαμβο τῶν ἀρχῶν τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης στὶς σχέσεις τῶν κρατῶν μὲ διαφορετικὸ κοινωνικὸ σύστημα. Τὸ πρόγραμμα τῆς εἰρήνης, ποὺ ἐγκρίθηκε στὸ XXIV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ, ἔγινε κοινὸ Πρόγραμμα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῶν χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας. Οἱ ἐπίμονες καὶ δραστήριες προσπάθειες ποὺ ἔκαναν

γιὰ τὴν ἐφαρμογή του, ὁδήγησαν στὴν πραγματοποίηση μιᾶς σειρᾶς σοβαρῶν στόχων της. Οἱ χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶχαν τὴν πρωτοβουλία τῆς πάλης γιὰ τὴ συλλογικὴ ἀσφάλεια καὶ συνεργασία στὴν Εὐρώπη. Ἦταν σοβαρὴ ἡ συμβολὴ γιὰ τὴν πραγματοποίηση μὲ ἐπιτυχία τῶν ἐργασιῶν τῆς Διάσκεψης τῶν 35 κρατῶν μὲ αὐτὰ τὰ θέματα, στὴν ἀναγνώριση τοῦ πνεύματος τῆς ὕφεσης, τοῦ «πνεύματος Ἑλσίνκι» στὶς διεθνεῖς σχέσεις.

Ἡ σοσιαλιστικὴ Κοινότητα ἀναπτύσσεται ὄχι μόνο σὰν οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ κοινότητα λαῶν καὶ κρατῶν, ἀλλὰ καὶ σὰν κοινότητα πνευματική, ποὺ ἀποτελεῖ συστατικὸ τμῆμα τοῦ σοσιαλιστικοῦ τρόπου ζωῆς, ποὺ διαμορφώνεται στὶς ὑλικὲς συνθῆκες τοῦ νέου κοινωνικοῦ καθεστῶτος κάτω ἀπ' τὴν ἐπίδραση τῶν σχέσεων καὶ τῶν ἰδεῶν τῆς ἀδελφότητας καὶ τῆς φιλίας τῶν λαῶν. Στὶς γενικὲς πνευματικὲς ἀξίες ἀνήκει καὶ τὸ ἐξαιρετικὰ ἀναπτυγμένο αἴσθημα τοῦ διεθνισμοῦ. Σὰν ἰδεολογία καὶ τρόπος διαγωγῆς τῶν ἀνθρώπων, ὁ διεθνισμὸς ἐνθαρρύνεται ἀπ' τὴν κοινὴ συμμετοχὴ στὴ δουλιά, μὲ τὴ δραστήρια ἀνταλλαγὴ πείρας στὸν τομέα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς παιδείας. Ἐξαιρετικὰ πλατὺ κανάλι γιὰ μιὰ τέτια ἐπικοινωνία εἶναι οἱ πολιτιστικὲς σχέσεις ποὺ διευρύνονται συνεχῶς μὲ ποικίλες μορφές, μὲ τὴν ὀργάνωση, δηλαδὴ μηνῶν πολιτισμοῦ, φεστιβάλ, ἐκθέσεων, μὲ τὴν ἀνταλλαγὴ κινηματογραφικῶν ταινιῶν, φιλολογίας, περιοδικῶν ἐκδόσεων, προγραμμάτων τηλεόρασης καὶ ραδιοφώνου, μὲ τὴν κοινὴ δημιουργικὴ ἐργασία τῶν παραγόντων τῆς τέχνης, μὲ καλλιτεχνικὲς περιοδεῖες θεάτρων, καλλιτεχνικῶν συγκροτημάτων, διακεκριμένων ἠθοποιῶν, μὲ τὴ μόνιμη διεύρυνση τῶν τουριστικῶν ἀνταλλαγῶν.

Ἡ προσέγγιση τῶν λαῶν στὶς συνθῆκες τοῦ σοσιαλισμοῦ δὲν γίνεται σὲ βάρος τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, ἀλλά, ἀντίθετα, προϋποθέτει πολύπλευρη ἀνάπτυξη καὶ ἄνθιση τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Οἱ δυὸ αὐτὲς διαδικασίες ἀναπτύσσονται ταυτόχρονα, ἀλληλοκαθορίζονται, συμπληρώνονται καὶ σ' ἕνα ὁρισμένο βαθμό, τρέφουν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.

«Ταυτόχρονα μὲ τὴν ἄνθιση κάθε σοσιαλιστικοῦ ἔθνους, μὲ τὸ δυνάμωμα τῆς κυριαρχίας τῶν σοσιαλιστικῶν κρατῶν, εἶπε ὁ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ, γίνονται ὅλο καὶ πιὸ στενὲς οἱ ἀμοιβαῖες σχέσεις τους, ἐμφανίζονται ὅλο καὶ πιὸ πολλὰ κοινὰ

στοιχεῖα στὴν πολιτική, τὴν οἰκονομία, τὴν κοινωνικὴ ζωή, πραγματοποιεῖται βαθμιαία εὐθυγράμμιση τῶν ἐπιπέδων ἀνάπτυξης. Ἡ διαδικασία αὐτὴ τῆς βαθμιαίας προσέγγισης τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐκδηλώνεται τώρα ἐντελῶς ξεκάθαρα σὰν νομοτέλεια».

Ἡ ποικιλόμορφη συνεργασία τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν ἀπορρέει ἀπ' τὶς ἀντικειμενικὲς ἀνάγκες ἀνάπτυξης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἀλλά, εἶναι φυσικό, ὅτι αὐτὴ δὲν διαμορφώνεται μόνη της. Ἡ συνεργασία ἀναπτύσσεται συνειδητὰ καὶ μὲ συγκεκριμένους σκοποὺς ἀπὸ τὰ μαρξιστικὰ - λενινιστικὰ κόμματα, μὲ βάση τὴν ἐπιστημονικὴ γνώση τῶν νομοτελειῶν ἀνάπτυξης τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος. Γι' αὐτὸ εἶναι κατανοητό, ὅτι οἱ ἀπὸ κοινοῦ ἐπεξεργασμένες ἐνέργειες καὶ πλάνα ἀνάμεσα στὰ κομμουνιστικὰ καὶ ἐργατικὰ κόμματα τῶν ἀδελφῶν χωρῶν, ἔχουν ἐξαιρετικὰ σπουδαία σημασία γιὰ τὴ συσπείρωση καὶ ἑνότητα τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας.

Τὸ ΚΚΣΕ δίνει ἐξαιρετικὰ μεγάλη σημασία στὴν συνεργασία τῶν ἀδελφῶν κομμάτων τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν. Αὐτὴ ἡ συνεργασία τοὺς δίνει τὴ δυνατότητα νὰ πλουτίζουν τὴν πεῖρα τους, νὰ λύνουν πιὸ πετυχημένα τὰ προβλήματα οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ κομμουνισμοῦ, νὰ κάνουν τὶς οἰκονομικὲς σχέσεις τους πιὸ ὀρθολογιστικές, νὰ καθορίζουν μὲ σαφήνεια τὴν ἐξωτερικὴ πολιτική τους. Σοβαρὸς τομέας στὴ συνεργασία μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν κομμάτων εἶναι ἡ ἰδεολογικὴ δουλιά. Τὰ ἀδελφὰ κόμματα δίνουν στὸν τομέα αὐτὸ μεγάλη σημασία. Κοινὰ προβλήματα στὸν ἰδεολογικὸ τομέα εἶναι ἡ ὑπεράσπιση καὶ διάδοση τῶν ἰδεῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς εἰρήνης, ἡ ἀποφασιστικὴ ἀπόκρουση τοῦ ἀντικομμουνισμοῦ, τῆς ἀντιδραστικῆς ἰδεολογίας τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τῆς ἀποικιοκρατίας καὶ τοῦ νεοαποικισμοῦ, τῶν ἰδεολογικῶν δολιοφθορῶν, ἐνάντια στὴν ΕΣΣΔ καὶ τὶς ἄλλες σοσιαλιστικὲς χῶρες.

Ἕνωση νέου τύπου

Τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης δείχνει διαρκὴ φροντίδα γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας, γιατί τὴ θεωρεῖ σὰν τὴν πιὸ σοβαρὴ κατάκτηση ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας. Μιλώντας στὸ VII Συνέδριο τοῦ Πολωνικοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ κόμματος στὶς 9 Δεκέμβρη 1975, ὁ Γενικὸς γραμματέας τῆς ΚΕ

τοῦ ΚΚΣΕ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ, εἶπε: «Ἡ σοσιαλιστικὴ Κοινότητα εἶναι ἕνωση ἐντελῶς νέου τύπου. Δὲν δημιουργήθηκε ἁπλὰ μὲ βάση τὰ κρατικὰ συμφέροντα μιᾶς ὁμάδας χωρῶν, ἀλλὰ ἀποτελεῖ τὴν ἀδελφικὴ οἰκογένεια τῶν λαῶν ποὺ καθοδηγοῦνται ἀπ' τὰ μαρξιστικὰ λενινιστικὰ κόμματα, ποὺ τὰ ἑνώνει ἡ κοινὴ κοσμοαντίληψη, οἱ κοινοὶ ὑψηλοὶ σκοποί, οἱ σχέσεις συντροφικῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἀμοιβαίας ὑποστήριξης. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἕνωση, ἡ ὁποία δὲν στηρίζεται σὲ μιὰ προσωρινὴ ἑνότητα θέσεων καὶ δράσης, πράγμα ποὺ δίνει συμπληρωματικὴ δύναμη στὸ καθένα ἀπ' τὰ μέλη της γιὰ τὴ λύση τῶν ἐθνικῶν προβλημάτων καὶ αὐξάνει κατὰ πολὺ τὸ κοινὸ βάρος της καὶ τὴν ἐπίδρασή της στὶς παγκόσμιες ὑποθέσεις».

Τὰ ἀδελφὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν ὑπογραμμίζουν ἐπίσης τὴν τεράστια σημασία τῆς συνεργασίας τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν γιὰ τὴν πολύπλευρη πρόοδο τῆς κάθε χώρας μέλους τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας. Ὁ πρῶτος γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Κούβας Φιντὲλ Κάστρο στὴν εἰσήγησή του στὸ Ι συνέδριο τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος Κούβας (Δεκέμβρης 1975) εἶπε: «Δίχως τὴ διαρκή, ἀποφασιστικὴ καὶ πλούσια βοήθεια τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ, ἡ χώρα μας δὲν θὰ μποροῦσε ν' ἀντέξει στὴ σύγκρουση μὲ τὸν ἰμπεριαλισμό. Ἡ σοβιετικὴ χώρα ἄρχισε ν' ἀγοράζει τὴ ζάχαρή μας, ὅταν οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες ὕπουλα μᾶς στέρησαν τὴν ἀγορά τους. Ὁ σοβιετικὸς λαὸς ἄρχισε νὰ μᾶς προμηθεύει πρῶτες ὕλες καὶ καύσιμα, τὰ ὁποῖα δὲν μπορούσαμε νὰ προμηθευτοῦμε ἀπὸ καμιὰ ἄλλη χώρα: Ὁ σοβιετικὸς λαὸς μᾶς ἔδοσε δωρεὰν ὅπλα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐμεῖς πολεμήσαμε ἐνάντια στοὺς μισθοφόρους στὴν Πλάγια - Χιρὸν καὶ μὲ τὰ ὁποῖα ἁρματώσαμε τὶς ἐπαναστατικές μας ἔνοπλες δυνάμεις, γιὰ νὰ ὑποχρεώσουμε τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες νὰ πληρώσουν ἀκριβὰ γιὰ ὁποιαδήποτε ἄμεση ἐπίθεση. Ὁ σοβιετικὸς λαὸς μᾶς ἔδοσε ἀνεκτίμητη οἰκονομικὴ βοήθεια στὰ δύσκολα χρόνια τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ. Χιλιάδες σοβιετικοὶ στρατιωτικοὶ καὶ εἰδικευμένοι τεχνικοὶ μᾶς βοήθησαν νὰ ἐκπαιδεύσουμε τὰ στελέχη τῶν ἔνοπλων δυνάμεών μας καὶ μᾶς ἔδοσαν πρακτικὴ βοήθεια σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας μας».

Οἱ ἐπιτυχίες ποὺ σημειώθηκαν στὴ συνεργασία καὶ τὴν προσέγγιση τῶν λαῶν καὶ χωρῶν τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος, δὲν σημαίνουν, ὅτι σ' αὐτὴ τὴ διαδικασία, δὲν ὑπάρχουν δυσκολίες. Ὑπῆρχαν

στὸ παρελθόν, ὑπάρχουν καὶ τώρα. Οἱ δυσκολίες στὴν οἰκοδόμηση τῆς νέας κοινωνίας στὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ στὴν ἀνάπτυξη καθολικῶν σχέσεων ἀνάμεσά τους συνδέονται πρὶν ἀπ' ὅλα μὲ τὸ ὅτι οἱ σοσιαλιστικὲς ἐπαναστάσεις νίκησαν ὡς τὰ σήμερα βασικὰ σὲ χῶρες, ποὺ καθυστεροῦσαν στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη σὲ σχέση μὲ τὶς προηγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες. Γιὰ νὰ ὑπερνικηθεῖ ἡ καθυστέρηση αὐτὴ ποὺ διαμορφώθηκε ἱστορικά, χρειάζεται χρόνος, ἐπίμονη δουλιὰ καὶ ὑπομονή.

Παρὰ τὴν πρόοδο, ποὺ πέτυχαν, οἱ χῶρες τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας, ξεχωρίζουν ἡ μιὰ ἀπ' τὴν ἄλλη στὸ ἐπίπεδο οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης. Ἀνάμεσα σὲ μερικὲς χῶρες διατηροῦνται καὶ ἄλλες διαφορές, ποὺ μποροῦν νὰ γεννήσουν διαφωνίες στὶς γνῶμες καὶ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν κοινῶν προβλημάτων. Οἱ χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ πέρασαν διαφορετικὸ ἱστορικὸ δρόμο. Τὸ παρελθὸν μερικῶν χωρῶν, ποὺ προκάλεσε ἰδιαίτερη ἐθνικὴ εὐαισθησία στοὺς λαούς τους (ἐξαιτίας π.χ. τῆς καταπίεσής τους ἀπὸ ἄλλες χῶρες ἢ τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων τους), συχνὰ ἐπιδρᾶ καὶ στὸ παρὸν καὶ ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξη τῆς διεθνιστικῆς συνείδησης καὶ τῆς διεθνοῦς ἀδελφοσύνης.

Πρέπει ἐπίσης νὰ πάρουμε ὑπόψη μας, ὅτι οἱ χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ στὴν οἰκοδόμηση τῆς νέας κοινωνίας, ἀντιμετωπίζουν πρακτικὲς δυσκολίες σὲ ἐθνικὴ καὶ διεθνὴ κλίμακα, ἐπειδὴ γιὰ πρώτη φορὰ μπαίνουν στὸ δρόμο αὐτό, στὴ συνειδητὴ δουλιά. Ἱστορικὰ ὁ σοσιαλισμὸς εἶναι πολὺ νέος καὶ ἡ διεθνιστικὴ ἑνότητα τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν ἔχει πολὺ σύντομη ἱστορία. Μὲ τὴν ἀπόκτηση πείρας διεθνιστικῆς συνεργασίας οἱ δυσκολίες αὐτὲς πρέπει ἀντικειμενικὰ νὰ λιγοστεύουν. Σχετικὰ μ' αὐτό, πολλὰ θὰ ἐξαρτηθοῦν ἀπ' τὴν πολιτικὴ τῶν μαρξιστικῶν - λενινιστικῶν κομμάτων τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν.

Οἱ δυσκολίες ὑπερνικοῦνται μὲ ἐπιτυχία μὲ τὸν ὅρο ὅτι ἡ κάθε σοσιαλιστικὴ χώρα θὰ ἀκολουθεῖ διεθνιστικὴ πολιτικὴ ποὺ θὰ βασίζεται στὴ σωστὴ κατανόηση τῆς ἀλληλοσύνδεσης ἀνάμεσα στὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς κοινότητας τῶν ζωτικῶν συμφερόντων τους. Οἱ χῶρες τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας μὲ τὶς συλλογικές τους προσπάθειες λύνουν μὲ ἐπιτυχία τὰ προβλήματα σὰν στέκουν μπροστά τους. Ὁ Γενικὸς γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στὸ λόγο του, στὴν πανηγυρικὴ συνεδρίαση τῆς βουλῆς, τῆς Λ. Δ. Πολωνίας, ποὺ ἦταν ἀφιερωμένη στὰ 30 χρόνια τῆς αναγέννησης τῆς Πολωνίας (Ἰούλιος 1974), εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς γιὰ τὴν πείρα τῶν χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς κοινότητας στὴ λύση τῶν κοινῶν προβλημάτων: «Ὁ σχηματισμὸς καὶ ἡ ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς ἕνωσης ἀπαίτησε καὶ χρόνο καὶ πολλὲς συλλογικὲς προσπάθειες. Ἔπρεπε νὰ βρεθεῖ ἀπάντηση σὲ πολλὰ ἀπὸ ἄποψη ἀρχῶν νέα ζητήματα τῆς θεωρίας καὶ τῆς πρακτικῆς, προσεχτικὰ καὶ ἔγκαιρα ν' ἀντιμετωπίζονται οἱ διάφορες μεταλλαγὲς τῶν γεγονότων. Καὶ ἡ ζωὴ μ' ὅλη της τὴν πειστικότητα ἐπιβεβαίωσε ὅτι μὲ τὴ σωστή, μαρξιστικολενινιστικὴ ἀντιμετώπιση, λύσαμε καὶ θὰ λύνουμε τὰ πιὸ πολύπλοκα προβλήματα ἔτσι ποὺ αὐτὸ βοήθησε στὸ δυνάμωμα τῆς κάθε σοσιαλιστικῆς χώρας ξεχωριστά, καὶ στὸ σύνολό της τὴ σοσιαλιστικὴ Κοινότητα».

Τὸ στήριγμα τῶν παγκόσμιων ἐπαναστατικῶν δυνάμεων

Τὸ παγκόσμιο σοσιαλιστικὸ σύστημα ἀποτελεῖ τὸ ἰσχυρὸ στήριγμα ὅλου τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Γι' αὐτὸ οἱ ἀντίπαλοι τοῦ σοσιαλισμοῦ καταβάλλουν πολλὲς προσπάθειες γιὰ νὰ προκαλέσουν τὴ δυσπιστία στὶς παγκόσμιες ἀπελευθερωτικὲς δυνάμεις, γιὰ τὴ σοσιαλιστικὴ Κοινότητα καὶ νὰ ἀντιπαραθέσουν τὸν ἕνα στὸν ἄλλο. Γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ προπαγανδίζεται ἰδιαίτερα, ἡ θέση ὅτι οἱ σοσιαλιστικὲς χῶρες ὅλο καὶ περισσότερο συγκεντρώνουν τὴν προσοχή τους στὰ δικά τους κρατικὰ καὶ ἐθνικὰ συμφέροντα κι ὅτι αὐτὰ τὰ συμφέροντα σὲ ὅλο καὶ μικρότερο βαθμὸ δῆθεν ἀνταποκρίνονται στὰ συμφέροντα τοῦ παγκόσμιου ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος, στὰ συμφέροντα τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης. Ἡ προπαγάνδα αὐτὴ κατευθύνεται κατὰ κύριο λόγο ἐνάντια στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση. Ἡ χειρότερη ἔκφρασή της εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς γιὰ δῆθεν «συμφωνία τῶν ὑπερδυνάμεων» τῶν ΗΠΑ καὶ ΕΣΣΔ χάρη τῶν κρατικῶν τους συμφερόντων σὲ βάρος τῶν συμφερόντων τῶν ἄλλων κρατῶν καὶ λαῶν.

Διαψεύδοντας τὶς τέτιου εἴδους θεωρίες καὶ ἰδέες οἱ μαρξιστὲς λενινιστές, ξεκινοῦν πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀπ' τὸ ὅτι ἡ ἑνότητα τῆς παγκόσμιας ἐπαναστατικῆς διαδικασίας εἶναι ἀντικειμενικὰ καθορισμένη. Ἡ οὐσία αὐτῆς τῆς διαδικασίας εἶναι μία: ὁ μετασχηματισμὸς τοῦ

παλιοῦ κόσμου τῆς ἐκμετάλλευσης καὶ τῆς καταπίεσης σὲ καινούριο κόσμο, τὸν κόσμο τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ. Τὰ διάφορα ἐθνικὰ τμήματα τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος τοποθετοῦνται σὲ διαφορετικὲς βαθμίδες αὐτῆς τῆς διαδικασίας, λύνουν διαφορετικὰ τὰ συγκεκριμένα προβλήματα, ὅμως κάνουν ἕνα κοινὸ ἔργο. Τὰ τμήματα αὐτὰ ἀντικειμενικὰ συνδέονται ἀμοιβαῖα, διότι οἱ ἐπιτυχίες τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα τοῦ ἑνὸς ἐμψυχώνουν τοὺς ἄλλους καὶ δυναμώνει τὸ κοινὸ μέτωπο τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος, ἀντίθετα, οἱ ἀποτυχίες ἢ καὶ οἱ ἧττες στὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τομέα τῆς πάλης ἀδυνατίζουν ὅλο τὸ κίνημα στὸ σύνολό του. Ἡ ἑνότητα τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσὲς καθορίζεται ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι αὐτὸ τὸ προτσὲς τὸ πραγματοποιοῦν οἱ ἴδιες κοινωνικὲς δυνάμεις, ἡ ἐργατικὴ τάξη καὶ οἱ ἄλλοι ἐργαζόμενοι.

Ὡστόσο, μὲ τὸν ἀντικειμενικὸ καθορισμὸ τῆς ἑνότητας τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσές, δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ πραγματοποιηθεῖ στὴν πράξη μιὰ τέτια ἑνότητα. Αὐτὴ ἡ ἑνότητα ἐξασφαλίζεται ἀπ᾽ τὶς συνειδητὲς προσπάθειες τῶν μαρξιστικῶν - λενινιστικῶν κομμάτων καὶ τῶν δυνάμεων ποὺ τὰ ἀκολουθοῦν καὶ τὰ ὑποστηρίζουν.

Σύμφωνα μὲ ὅσα εἰπώθηκαν, ὁ ρόλος καὶ ἡ θέση τοῦ παγκόσμιου σοσιαλιστικοῦ συστήματος στὸ παγκόσμιο ἐπαναστατικὸ κίνημα, μπορεῖ νὰ ἐκτιμηθεῖ ἀπὸ δυὸ ἀπόψεις: ἀπ᾽ τὴν ἄποψη τῆς ἀντικειμενικῆς ἐπίδρασης τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ στὸ διεθνὲς ἐπαναστατικὸ κίνημα καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψη τῶν προσπαθειῶν ποὺ καταβάλλονται ἀπὸ τὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ γιὰ τὴ βοήθεια καὶ τὴν ὑποστήριξη τῶν ἀπελευθερωτικῶν κινημάτων, στὴν πάλη γιὰ τὴν ἑνότητα καὶ συσπείρωση τῶν παγκόσμιων ἐπαναστατικῶν καὶ δημοκρατικῶν δυνάμεων.

Γενικὰ ὁ ρόλος τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ στὴν παγκόσμια ἐπαναστατικὴ διαδικασία καθορίζεται ἀπ᾽ τὸ ὅτι, ὄντας συστατικὸ τμῆμα αὐτῆς τῆς διαδικασίας, ὁ παγκόσμιος σοσιαλισμὸς καταλαμβάνει σ᾽ αὐτὴ ἰδιαίτερη θέση. Ἡ σοσιαλιστικὴ κοινωνία ἀποτελεῖ τὴν ὑλικὴ ἔκφραση καὶ τὴν πιὸ ὑψηλὴ βαθμίδα ἀνάπτυξης τοῦ σύγχρονου ἐπαναστατικοῦ προτσές. Οἱ ἰδέες τοῦ σοσιαλισμοῦ πάνω στὶς ὁποῖες βασίζεται τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα βρῆκαν ὄχι μόνο ὑλικὴ ἀλλὰ καὶ κρατικὴ ὑπόσταση στὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γι᾽ αὐτὸ εἶναι φυσικό, ποὺ βρίσκονται αὐτὲς οἱ χῶρες στὶς πρῶτες γραμμὲς τῆς

πάλης ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό, στὴν πρωτοπορία τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος καὶ ἀσκοῦν σ᾽ αὐτὸ τὴν πιὸ πλατιὰ καὶ ὁλόπλευρη ἐπιρροή. «Τὸ παγκόσμιο σύστημα τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι ἡ πιὸ ἀποφασιστικὴ δύναμη στὴν ἀντιιμπεριαλιστικὴ πάλη, ἀναφέρεται στὸ βασικὸ ντοκουμέντο τῆς Διεθνοῦς Διάσκεψης τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων τοῦ 1969. Κάθε ἀπελευθερωτικὸς ἀγώνας βρίσκει στὸ παγκόσμιο σοσιαλιστικὸ σύστημα καὶ πρὶν ἀπ᾽ ὅλα στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση δυσαναπλήρωτη ὑποστήριξη».

Ὁ παγκόσμιος σοσιαλισμὸς ἀσκεῖ τὴν ἐπίδρασή του στὸ σύγχρονο κόσμο πρῶτα καὶ κύρια μὲ τὶς ἐπιτεύξεις του στὸν τομέα τῆς οἰκονομίας. Τὰ πλεονεκτήματα τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος οἰκονομίας, τοῦ ἐξασφαλίζουν πιὸ ὑψηλοὺς ρυθμοὺς ἀνάπτυξης ἀπὸ ἐκείνους τοῦ καπιταλιστικοῦ. Μάλιστα οἱ ρυθμοὶ αὐτοὶ ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς λαϊκῆς οἰκονομίας εἶναι σταθεροὶ καὶ θὰ διατηρηθοῦν στὸ μέλλον. Ἔτσι, τὸ ἐπικείμενο πεντάχρονο στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση προβλέπει ν᾽ αὐξηθεῖ ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ κατὰ 35—39%, ἡ ἀγροτικὴ παραγωγὴ κατὰ 14—17%. Τὸ δυνάμωμα τῆς ἰσχῆς τοῦ παγκόσμιου συστήματος τοῦ σοσιαλισμοῦ ὅλο καὶ περισσότερο ἀλλάζει τὸ συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων στὸν κόσμο σὲ ὄφελος τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ ἀδυνατίζει τὶς θέσεις τοῦ καπιταλισμοῦ.

Οἱ χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ μὲ τὶς ἐπιτεύξεις τους σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς, ἀσκοῦν ἐπαναστατικὴ ἐπίδραση στὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τοὺς ἐργαζόμενους τῶν μὴ σοσιαλιστικῶν χωρῶν. Ἡ σοσιαλιστικὴ κοινωνία ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων. Ἡ φροντίδα γιὰ τὴν ἀνύψωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῶν ἀναπτυσσόμενων πολιτιστικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ βρίσκεται στὴν πρώτη θέση σ᾽ αὐτὴ τὴν κοινωνία. Ἀπ᾽ αὐτὸ ξεκινοῦσε καὶ ξεκινάει στὴ δράση του τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης.

«Τὸ κύριο καθῆκον τοῦ δέκατου πεντάχρονου, ἀναφέρεται στὶς "Βασικὲς κατευθύνσεις ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς ΕΣΣΔ στὰ χρόνια 1976—1980", συνίσταται στὴν πραγματοποίηση μὲ συνέπεια τῆς πολιτικῆς τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος γιὰ τὴν ἄνοδο τοῦ ὑλικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ στὴ βάση τῆς δυναμικῆς καὶ ἀναλογικῆς ἀνάπτυξης τῆς κοινωνικῆς παραγω-

γῆς καὶ τοῦ ἀνεβάσματος τῆς ἀποδοτικότητάς της, γιὰ τὴν ἐπίσπευση τῆς ἐπιστημονικοτεχνικῆς προόδου, τὴν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς, τὴν πολύπλευρη βελτίωση τῆς ποιότητας τῆς δουλιᾶς σ' ὅλους τοὺς κρίκους τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας».

Στὴν ΕΣΣΔ προβλέπεται νὰ αὐξηθεῖ στὸ πεντάχρονο ὁ μέσος ὅρος τοῦ μισθοῦ ἐργασίας τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων κατὰ 16-18% καὶ τὰ ἔσοδα τῶν κολχόζνικων ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ οἰκονομία τῶν κολχὸζ κατὰ 24-29%. Τὰ ἔσοδα τῶν ἐργαζομένων τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν, ποὺ αὐξάνουν σταθερὰ στὸ φόντο τῆς μείωσης τῶν πραγματικῶν ἐσόδων τῶν ἐργαζομένων καὶ τῆς μαζικῆς ἀνεργίας πολλῶν ἑκατομμυρίων στὶς καπιταλιστικὲς χῶρες, ποὺ παρατηρεῖται στὰ τελευταῖα χρόνια, ἀποτελοῦν μιὰ νέα ἀπόδειξη τῆς ὑπεροχῆς τοῦ σοσιαλιστικοῦ κοινωνικοῦ συστήματος.

Ὁ σοσιαλισμὸς προσελκύει τοὺς ἐργαζόμενους τῶν μὴ σοσιαλιστικῶν χωρῶν τοῦ κόσμου ὄχι μόνο μὲ τοὺς ὑψηλοὺς ρυθμοὺς ἀνάπτυξης τῆς οἰκονομίας καὶ μὲ τὰ ἔσοδα τοῦ λαοῦ ποὺ διαρκῶς αὐξάνουν. Στὶς συνθῆκες τοῦ ἀναπτυγμένου σοσιαλισμοῦ ἐξασφαλίζονται πραγματικὰ ἡ κοινωνικὴ ἰσότητα καὶ ἡ δικαιοσύνη, τελειοποιεῖται τὸ σύστημα λαϊκῆς ἐξουσίας, παίρνονται μέτρα γιὰ τὴν πολύπλευρη ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητας, τὴν ἱκανοποίηση τῶν πνευματικῶν ἐνδιαφερόντων τῶν ἀνθρώπων. Ἰδιαίτερη προσοχὴ στὸ σοσιαλισμὸ δίνεται στὸν πολιτισμὸ καὶ τὴν παιδεία. Οἱ χῶρες τοῦ Συμβουλίου Οἰκονομικῆς Ἀλληλοβοήθειας κατέχουν τὴν πρώτη θέση στὸν κόσμο σὲ τέτιους δεῖχτες ὅπως ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν στὰ σχολεῖα καὶ τὰ Ἀνώτερα ἱδρύματα, ἡ ποσότητα τῶν βιβλίων ποὺ ἐκδίδονται καὶ διαβάζονται, ἡ παρακολούθηση τῶν θεάτρων κ.λπ. Στὰ ἐπικείμενα χρόνια στὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ θὰ πραγματοποιηθοῦν νέα εὐρείας κλίμακας μέτρα σ' αὐτὸν τὸν τομέα. Στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, π.χ. στὴν περίοδο 1976—1980, σχεδιάζεται νὰ χτιστοῦν καινούρια σχολεῖα γενικῆς μόρφωσης γιὰ 7 ἑκατομμύρια μαθητικὲς θέσεις, νὰ μεγαλώσει ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν στὶς ἐπαγγελματικὲς τεχνικὲς σχολὲς κατὰ 2 φορές, νὰ ἑτοιμασθοῦν 9,6 ἑκατομμύρια εἰδικευμένοι μὲ ἀνώτατη καὶ μέση μόρφωση, νὰ μεγαλώσει ἡ ἔκδοση καὶ νὰ καλυτερεύσει ἡ ποιότητα τῶν βιβλίων, τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν περιοδικῶν κ.λπ.

Οἱ χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀποτελοῦν τέλος, ὑπόδειγμα ἐφαρμογῆς σωστῆς, δημοκρατικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ποὺ ἀποβλέπει στὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν λαῶν, τῶν συμφερόντων τῆς εἰρήνης, τῆς δημοκρατίας, τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Γενικὰ ὁ σοσιαλισμὸς ἀποτελεῖ τὸ φορέα τῶν ἰδεῶν τῆς δικαιοσύνης, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς προόδου. Οἱ ἐπιτεύξεις τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν στοὺς διάφορους τομεῖς τῆς ζωῆς, κάνουν τὸ σοσιαλισμὸ ὅλο καὶ περισσότερο ἑλκυστικὸ γιὰ τοὺς ἐργαζόμενους τῶν μὴ σοσιαλιστικῶν χωρῶν, συμβάλλουν στὴν ὅλο καὶ μεγαλύτερη ἐξάπλωση τῶν ἰδεῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἡ ἄνοδος καὶ τὸ δυνάμωμα τοῦ παγκόσμιου συστήματος τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ ἡ πάλη τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῶν ἀνθρώπων τῆς δουλιᾶς, ὅπου κι ἂν ζοῦν, δυναμώνουν καὶ πλαταίνουν τὴ βάση γιὰ τὴ συνεργασία ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς προόδου στὴν πάλη ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό, γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν δημοκρατικῶν καὶ ἐπαναστατικῶν μετασχηματισμῶν.

Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν ἀσκεῖ ὅλο καὶ πιὸ μεγάλη ἐπιρροὴ στὴ διεθνὴ ζωὴ καὶ στὴν πορεία τῆς ἱστορίας. Ἡ πολιτικὴ τῆς ἐνεργητικῆς ἐπίθεσης τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στὶς δυνάμεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῆς ἀντίδρασης γιὰ τὴν ἑδραίωση τῆς εἰρήνης, τὴν ἀνάπτυξη τῆς διεθνοῦς συνεργασίας πάνω στὶς ἀρχὲς τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης, δημιουργεῖ εὐνοϊκὲς συνθῆκες στὸν ἀγώνα γιὰ τὴ δημοκρατία καὶ τὴν κοινωνικὴ πρόοδο σ' ὅλο τὸν κόσμο.

Μερικοὶ ἐπικριτὲς τῆς πολιτικῆς τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης τῶν κρατῶν μὲ διαφορετικὸ κοινωνικὸ σύστημα ὑποστηρίζουν, ὅτι ἡ εἰρηνικὴ συνύπαρξη σημαίνει σχεδὸν «βοήθεια στὸν καπιταλισμὸ» καὶ «παγιοποίηση τοῦ κοινωνικοπολιτικοῦ στάτους - κβό», ὅτι αὐτὴ ἡ πολιτικὴ σημαίνει δῆθεν ἄρνηση τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης, δυσκολεύει τὴν κατάκτηση νέων ἐπιτυχιῶν. Ἀπαντώντας στοὺς ἐπικριτὲς αὐτοῦ τοῦ εἴδους, ἡ γαλλικὴ ἐφημερίδα «Οὐμανιτέ», γράφει: «Ἡ ὕφεση τῆς ἔντασης, ποὺ ἡ ἴδια εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἐπιτυχιῶν τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ, δημιουργεῖ τὶς καλύτερες συνθῆκες γιὰ νέες ἐπιτυχίες στὴν ὑπόθεση τῆς ἀπελευθέρωσης. Νὰ γιατί ἡ ἀντίδραση θὰ ἤθελε νὰ ἐμποδίσει τὴν ὕφεση τῆς ἔντα-

σης, νὰ γιατί αὐτὴ μὲ ὅλα τὰ μέσα ἐντείνει τὴν ἐκστρατεία της ἐνάντια στὶς σοσιαλιστικὲς χῶρες».

Πραγματικά, ἡ ὕφεση τῆς διεθνοῦς ἔντασης πραγματοποιήθηκε στὶς συνθῆκες νέου συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων στὸ διεθνὴ στίβο, ἑδραίωσης τῆς ἰσχῆς τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ ἀνάπτυξης τῶν δυνάμεων τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ἐπιτεύχθηκε ἐπίσης χάρη στὴν ἐνεργητικὴ «εἰρηνικὴ ἐπίθεση» τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ μὲ τὴν ὑποστήριξη σημαντικῶν ὀργανωμένων δημοκρατικῶν, εἰρηνόφιλων δυνάμεων ὅλου τοῦ κόσμου.

«... Μὲ ἱκανοποίηση μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὑπογράμμισε ὁ Γενικὸς γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στὸ λόγο του στὸ Παγκόσμιο Συνέδριο τῶν εἰρηνόφιλων δυνάμεων στὴ Μόσχα (Ὀκτώβρης 1973) , ὅτι στὰ τελευταῖα χρόνια μὲ τὶς ἑνωμένες προσπάθειες ὅλων τῶν εἰρηνόφιλων δυνάμεων πετύχαμε νὰ γίνει ἡ διεθνὴς ἀτμόσφαιρα πιὸ ὑγιής, ἐνῶ ἡ πολιτικὴ τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης, τῆς εἰρηνικῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν κρατῶν, δίνει συγκεκριμένα καὶ ὑπολογίσιμα ἀποτελέσματα... Κοινό μας χρέος εἶναι νὰ προχωροῦμε ἀκούραστα στὸ δρόμο ποὺ διαλέξαμε, νὰ προχωροῦμε ἀσταμάτητα, σταθερά, ὁλομέτωπα, ἀποφασιστικά, σπάζοντας τὴν ἀντίσταση τῶν ἀντίπαλων τῆς ὕφεσης καὶ τῶν θαυμαστῶν τοῦ «ψυχροῦ πολέμου».

Παρὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἐπικριτῶν τῆς ὕφεσης, γιὰ τὸ ὅτι αὐτὴ βοηθάει τὸν καπιταλισμὸ νὰ στερεωθεῖ καὶ νὰ ἐπιζήσει, ἡ κατάσταση στὸν καπιταλιστικὸ κόσμο λέει τὸ ἀντίθετο. Οἱ ἀρνητικὲς πλευρὲς τοῦ καπιταλισμοῦ ἐκδηλώνονται μὲ ἀκόμα μεγαλύτερη δύναμη στὶς συνθῆκες τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης καὶ ὕφεσης. Στὰ τελευταῖα χρόνια ὁ καπιταλισμὸς δοκιμάζει τὴν πιὸ βαθιὰ οἰκονομικὴ κρίση ὕστερα «ἀπ' τὴ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίση» στὰ χρόνια 1929-1933. Οἱ ὀξύτατες ἀντιθέσεις τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας φανερώθηκαν ὄχι μονάχα στὴ σφαίρα τῆς οἰκονομίας, τῆς χρηματοδότησης καὶ τῆς ἐνέργειας, ἀλλὰ ἀγκάλιασαν καὶ τὸν τομέα τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἰδεολογίας. Ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρά, ἡ ὕφεση δὲν ἐμπόδισε τὴν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς ἐπαναστατικῆς διαδικασίας, ἀλλὰ ἀντίθετα, ἀκριβῶς στὶς συνθῆκες τῆς ὕφεσης ποὺ ἄρχισε κατακτήθηκαν σημαντικὲς ἐπιτυχίες στὸ ἐπαναστατικό, ἀπελευθερωτικὸ καὶ δημοκρατικὸ κίνημα. Στὶς συνθῆκες

τῆς ὕφεσης τέλειωσε νικηφόρα ὁ ἡρωϊκὸς ἀγώνας τοῦ λαοῦ τοῦ Βιετνὰμ ἐνάντια στὴν ἰμπεριαλιστικὴ ἐπιδρομή, νίκησαν τὰ λαϊκὰ κινήματα στὸ Λάος καὶ τὴν Καμπότζη. Ἑδραιώθηκε περισσότερο ἡ διεθνὴς θέση μιᾶς σειρᾶς σοσιαλιστικῶν κρατῶν, λύθηκαν τέτιου εἴδους μεγάλα προβλήματα, ὅπως ἡ διεθνὴς νομικὴ ἀναγνώριση τῆς ΓΛΔ καὶ τὸ σπάσιμο τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Κούβας. Ἔπεσαν τὰ φασιστικὰ καθεστῶτα τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Πορτογαλίας, κλονίσθηκε τὸ καθεστὼς τοῦ Φράνκο στὴν Ἱσπανία. Κατέκτησαν τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τους, οἱ λαοὶ τῆς Γουϊνέας-Μπισάου, τῆς Μοζαμβίκης καὶ τῆς Ἀγκόλας. Παρατηρεῖται νέα ἄνοδος τοῦ ἐργατικοῦ καὶ δημοκρατικοῦ κινήματος σ' ὅλο τὸν καπιταλιστικὸ κόσμο, πράγμα ποὺ τὸ δείχνουν πειστικὰ οἱ μεγάλες ἐπιτυχίες τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἀριστερῶν δυνάμεων στὴ Γαλλία καὶ τὴν Ἰταλία. Ἀναπτύσσεται πλατὺ δημοκρατικὸ κίνημα στὴν Ἰνδία.

Συνεπῶς εἰρηνικὴ συνύπαρξη δὲν σημαίνει ἀναγνώριση καὶ διατήρηση τοῦ κοινωνικοπολιτικοῦ στάτους - κβό. Στὶς συνθῆκες της πραγματοποιεῖται ἡ παραπέρα ἀνάπτυξη καὶ τὸ βάθαιμα τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσές.

Εἰρηνικὴ συνύπαρξη δὲ σημαίνει ἐπίσης ἄρνηση τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν νὰ βοηθοῦν καὶ ὑποστηρίζουν τὰ ἀπελευθερωτικὰ καὶ ἐπαναστατικὰ κινήματα. Στὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ ὑπογραμμίστηκε μὲ σαφήνεια ὅτι ἐπιβεβαιώθηκε ἐπανειλημμένα καὶ στὴν πράξη ἡ σταθερὴ ἀλληλεγγύη τῶν σοβιετικῶν κομμουνιστῶν, τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ μὲ τὸν ἀγώνα τῶν ἄλλων λαῶν γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν πρόοδο.

Ἡ δραστήρια πάλη τοῦ Σοβιετικοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ γιὰ τὴν ὕφεση τῆς διεθνοῦς ἔντασης, τὴν ἀνάπτυξη τῆς διεθνοῦς συνεργασίας, γιὰ τὴν καθιέρωση τῶν ἀρχῶν τῆς ἰσότητας καὶ τῆς δικαιοσύνης στὶς σχέσεις ἀνάμεσα σ' ὅλα τὰ κράτη, συγκρατοῦν τὶς ἐπιθετικές, ἀντιδραστικὲς δυνάμεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἀδυνατίζουν τὶς προσπάθειες τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης νὰ ἑνωθεῖ ἐνάντια στὴ δημοκρατία καὶ τὸ σοσιαλισμό.

Ἡ βασικὴ κατεύθυνση τῆς σοβιετικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἶναι ἡ γραμμὴ γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν παγκόσμιων οἰκονομικῶν σχέσεων πρὸς τὸ συμφέρο τῶν ἀναπτυσσόμενων χωρῶν καὶ ἡ παροχὴ σ' αὐτὲς ἄμεσης βοήθειας ἀπ' τὴν πλευρὰ τῶν ἀναπτυγμένων χωρῶν

γιὰ τὴν ὑπερνίκηση τῆς οἰκονομικῆς τους καθυστέρησης. Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση βλέπει τὴν καλυτέρευση τῆς διεθνοῦς κατάστασης καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῶν παγκόσμιων οἰκονομικῶν σχέσεων σὰν ἀδιάρρηκτα συνδεμένες μεταξύ τους διαδικασίες. Σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση οἱ ἀναπτυσσόμενες χῶρες ποὺ βασίζονται στὴν ὑποστήριξη τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν, εἶναι εὐκολότερο νὰ πετύχουν τὸ μετασχηματισμὸ τοῦ συστήματος τῶν παγκόσμιων οἰκονομικῶν σχέσεων σὲ καινούρια ἰσότιμη βάση.

Ἡ ἄνοδος τῆς οἰκονομίας τῶν χωρῶν ποὺ ἀναπτύσσονται, καὶ ἡ ἔνταξή τους στὶς παγκόσμιες οἰκονομικὲς σχέσεις σὰν ἰσότιμων συνεταίρων, θὰ συμβάλει στὴν παραπέρα ἀνάπτυξη καὶ τελειοποίηση τῶν παγκόσμιων οἰκονομικῶν σχέσεων. Μὲ τὴ σειρά της, ἡ διεύρυνση τῆς οἰκονομικῆς συνεργασίας μεταξὺ ὅλων τῶν κρατῶν πάνω σὲ δημοκρατική, ἰσότιμη βάση, θὰ συμβάλει στὴν παραπέρα ἐξυγίανση ὅλης τῆς διεθνοῦς κατάστασης.

Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ποὺ παλεύει μὲ συνέπεια γιὰ τὴν πραγματοποίηση εἰρηνόφιλων καὶ δημοκρατικῶν σκοπῶν στὸν τομέα τῶν διεθνῶν σχέσεων ἀναλαμβάνει διαρκῶς ὅλο καὶ νέες πρωτοβουλίες, κάνει συγκεκριμένες προτάσεις: Ἀκολουθώντας αὐτὴ τὴν πολιτική, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης στὸ XXV Συνέδριό του πρότεινε τὸ Πρόγραμμα τῆς παραπέρα πάλης γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴ διεθνὴ συνεργασία, γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἀνεξαρτησία τῶν λαῶν, ποὺ εἶναι ὀργανικὴ συνέχιση καὶ ἀνάπτυξη τοῦ Προγράμματος τῆς εἰρήνης, ποὺ εἶχε ἐπεξεργασθεῖ τὸ XXIV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ προβλέπει τὴ λύση σὲ πρώτη σειρὰ τῶν παρακάτω ζητημάτων ποὺ ἔχουν ὡριμάσει: Νὰ ἐπιτευχθεῖ τὸ σταμάτημα τοῦ κυνηγητοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν, πράγμα ποὺ αὐξάνει τὸν κίνδυνο γιὰ τὴν εἰρήνη, καὶ τὸ πέρασμα στὴ μείωση τῶν συγκεντρωμένων ἀποθεμάτων ὅπλων, πρὸς τὸν ἀφοπλισμό. Νὰ γίνει ὅ,τι εἶναι δυνατὸ γιὰ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς προετοιμασίας τῆς νέας συμφωνίας ἀνάμεσα στὴν ΕΣΣΔ καὶ τὶς ΗΠΑ γιὰ τὸν περιορισμὸ καὶ τὴ μείωση τῶν στρατηγικῶν ὅπλων, νὰ καταβληθοῦν καινούριες προσπάθειες ἐνεργοποίησης τῶν συνομιλιῶν γιὰ τὴ μείωση τῶν ἔνοπλων δυνάμεων καὶ τῶν ἐξοπλισμῶν στὴν Κεντρικὴ Εὐρώπη, νὰ ἐπιτευχθεῖ συστηματικὴ μείωση τῶν πολεμικῶν ἐξόδων τῶν κρατῶν, νὰ παρθοῦν μέτρα γιὰ τὴ γρήγορη σύγκληση τῆς Παγκόσμιας συνδιάσκεψης ἀφοπλισμοῦ.

Νὰ συγκεντρωθοῦν οἱ προσπάθειες τῶν εἰρηνόφιλων κρατῶν γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῶν ἑστιῶν πολέμου ποὺ ἀπόμειναν καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα στὴν πραγματοποίηση δίκαιας καὶ σταθερῆς διευθέτησης στὴν Ἐγγὺς Ἀνατολή.

Νὰ γίνει τὸ πᾶν γιὰ τὸ βάθαιμα τῆς ὕφεσης τῆς διεθνοῦς ἔντασης, μὲ τὴν ὑλοποίησή της σὲ συγκεκριμένες μορφὲς ἀμοιβαῖα ὠφέλιμης συνεργασίας μεταξὺ τῶν κρατῶν, νὰ ἐφαρμοστεῖ δραστήρια ἡ γραμμὴ γιὰ τὴν πλήρη πραγματοποίηση στὴ ζωὴ τῆς Τελικῆς Πράξης τῆς Πανευρωπαϊκῆς Διάσκεψης, ποὺ ὑπογράφτηκε στὸ Ἑλσίνκι.

Νὰ κατοχυρωθεῖ ἡ ἀσφάλεια στὴν Ἀσία μὲ βάση τὶς προσπάθειες τῶν κρατῶν αὐτῆς τῆς ἠπείρου.

Νὰ ἐπιδιωχθεῖ τὸ κλείσιμο παγκόσμιας συμφωνίας γιὰ τὴ μὴ χρησιμοποίηση βίας στὶς διεθνεῖς σχέσεις.

Νὰ θεωρηθεῖ σὰν ἕνα ἀπ' τὰ βασικὰ διεθνῆ καθήκοντα ἡ πλήρης ἐξάλειψη ὅλων τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ συστήματος ἀποικιακῆς καταπίεσης, τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἰσοτιμίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν λαῶν, ὅλων τῶν ἑστιῶν τῆς ἀποικιοκρατίας καὶ τοῦ ρατσισμοῦ.

Νὰ ἐξαλειφθοῦν οἱ διακρίσεις καὶ ὁποιαδήποτε τεχνητὰ ἐμπόδια στὸ διεθνὲς ἐμπόριο, ὅλες οἱ ἐκδηλώσεις ἀνισότητας, ὑπαγόρευσης, ἐκμετάλλευσης στὶς διεθνεῖς οἰκονομικὲς σχέσεις.

Γιὰ τὴ λύση τῶν προβλημάτων ποὺ ἐπισημάνθηκαν εἶναι ἀπαραίτητο, πρὶν ἀπ' ὅλα, δυναμώνοντας τὴν ἑνότητα καὶ ἀναπτύσσοντας τὴν πολύπλευρη συνεργασία τῶν ἀδελφῶν σοσιαλιστικῶν κρατῶν, νὰ κάνουμε πιὸ δραστήρια τὴν κοινὴ συμβολή τους γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς εἰρήνης. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητη ἡ συνεργασία τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν μὲ ὅλα τὰ εἰρηνόφιλα κράτη. Γιὰ τὴ λύση αὐτῶν τῶν προβλημάτων σοβαρὸ ρόλο θὰ παίξουν οἱ πλατιὲς λαϊκὲς μάζες, τὸ μαζικὸ κίνημα γιὰ τὴν εἰρήνη.

Χαρακτηρίζοντας τὸ ρόλο τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος στὸ σύγχρονο κόσμο, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ σημειώσουμε ἐπίσης τὴ συνεχῶς ἀναπτυσσόμενη ὑποστήριξη ἀπ' τὶς σοσιαλιστικὲς χῶρες τοῦ ἐργατικοῦ, δημοκρατικοῦ καὶ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος.

Στὴ διάρκεια ὅλης τῆς ὕπαρξής της ἡ Σοβιετικὴ χώρα καὶ οἱ

ἄλλες χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ θεωροῦσαν διεθνιστικό τους καθῆκον τὴν ἀλληλεγγύη μὲ τὴν πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης, τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων στὶς καπιταλιστικὲς χῶρες, ἔδοσαν καὶ δίνουν σ' αὐτὴ τὴν πάλη ὁλόπλευρη βοήθεια καὶ ἀναγκάζουν τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ κεφαλαίου νὰ κάνουν περισσότερες κοινωνικὲς καὶ δημοκρατικὲς ὑποχωρήσεις στοὺς ἐργαζόμενους. Ἀπ' τὴν πλευρά του τὸ διεθνὲς ἐργατικὸ κίνημα συμβάλλει στὸ δυνάμωμα τῶν θέσεων τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ. Ὁ ταξικὸς ἀγώνας τῶν ἐργατῶν στὶς χῶρες τοῦ κεφαλαίου ἀδυνατίζει τὸν καπιταλισμό, φθείρει τὶς δυνάμεις του ἀπ' τὰ μέσα. Ἡ ἀλληλεγγύη τῆς ἐργατικῆς τάξης τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν μὲ τὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ πάλη της γιὰ τὴν ὑποστήριξη τῆς σοσιαλιστικῆς πολιτικῆς τῆς εἰρήνης, τῆς ὑπεράσπισης τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν λαῶν ὁδηγεῖ στὴν ἀνύψωση τοῦ κύρους τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, τὴν στερέωση τῶν πολιτικῶν θέσεών τους, συμβάλλει στὴν ἐξάπλωση τῶν ἰδεῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' ὅλο τὸν κόσμο.

Ὁ παγκόσμιος σοσιαλισμὸς καὶ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα

Στενοὶ δεσμοὶ ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὸν παγκόσμιο σοσιαλισμὸ καὶ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα. Ἡ ἀλληλεπίδραση ἀνάμεσα στὶς σοσιαλιστικὲς καὶ τὶς ἐθνικοαπελευθερωτικὲς επαναστάσεις ἐπαληθεύεται στὰ βασικὰ στάδια τῶν δύο αὐτῶν προτσές. Συστατικὸ μέρος τῆς Μεγάλης Ὀκτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης στὴ Ρωσία ἦταν ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση ἀπ' τὸν ἀποικιακὸ ζυγὸ τῶν καταπιεζόμενων ἀπ' τὸν τσαρισμὸ λαῶν τῆς πρώην ρωσικῆς αὐτοκρατορίας. Ταυτόχρονα ἡ ἐπανάσταση στὴ Ρωσία ἔδοσε ἰσχυρὴ ὤθηση στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγώνα τῶν καταπιεζόμενων λαῶν τῶν ἄλλων χωρῶν. Ἄρχισε ἡ κρίση τοῦ ἀποικιακοῦ συστήματος τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ποὺ ἔφερε καὶ τὶς πρῶτες ἀπώλειες (ἐκτὸς ἀπ' τὴ Ρωσία αὐτὲς ἦταν: ἡ Τουρκία, τὸ Ἰράν, τὸ Ἀφγανιστάν, ἡ Μογγολία). Ὕστερα ἀπ' τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, μὲ τὴ νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σὲ μιὰ σειρὰ χῶρες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας καὶ τὸ σχηματισμὸ τοῦ παγκόσμιου συστήματος τοῦ σοσιαλισμοῦ ἄρχισε ἡ κατάρρευση τοῦ ἀποικιακοῦ συστήματος τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἡ κατάρρευση τῆς ἀποικιοκρατίας εἶχε προετοιμασθεῖ ἀπ' τὴν ἐσωτερικὴ κοινωνικοοικονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἀνάπτυξη τῶν καταπιεζόμενων χωρῶν, καὶ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος τῶν λαῶν αὐτῶν τῶν χωρῶν. Ἀλλὰ σὲ τεράστιο βαθμὸ στὴν ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση τῶν καταπιεζόμενων λαῶν συνέβαλε ὁ ἐξωτερικὸς παράγοντας: ὁ σχηματισμὸς τοῦ παγκόσμιου συστήματος τοῦ σοσιαλισμοῦ σημαντικὰ ἐξασθένησε τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα, οἱ σοσιαλιστικὲς χῶρες ἔδοσαν πραγματικὴ βοήθεια καὶ ἠθικοπολιτικὴ ὑποστήριξη στοὺς λαούς, ποὺ ἀγωνίζονταν ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλιστικὸ ζυγό, ὑπεράσπισαν ἀποφασιστικὰ τὰ συμφέροντά τους ἀπ' τοὺς ἰμπεριαλιστικοὺς ἐκβιασμούς, τὶς ἐπεμβάσεις καὶ τὴν ἐπιδρομή.

Οἱ χῶρες τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας παρέχουν πραγματικὴ βοήθεια καὶ ὑποστήριξη στοὺς λαούς, στὸν ἀπελευθερωτικό τους ἀγώνα καὶ μάλιστα μὲ ἀνιδιοτέλεια. Ἡ ἀλληλεγγύη αὐτὴ συνίσταται στὴν ὑλικὴ καὶ τὴν ἔνοπλη βοήθεια στοὺς λαοὺς καὶ ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στὴν ἱστορικὴ νίκη τοῦ Βιετναμέζικου λαοῦ ἐνάντια στὸν ἀμερικάνικο ἰμπεριαλισμό. Βέβαια ἡ νίκη αὐτὴ ἐπιτεύχθηκε πρῶτ' ἀπ' ὅλα, μὲ τὸν πολύχρονο ἡρωϊκὸ ἀγώνα τοῦ Βιετναμέζικου λαοῦ, στὸν ὁποῖο τὰ καθήκοντα τῆς ἐθνικῆς ἀπελευθέρωσης συγχωνεύτηκαν μὲ τὰ καθήκοντα τῆς κοινωνικῆς ἀπελευθέρωσης. Ἀλλὰ ἡ συμβολὴ στὴ νίκη αὐτὴ καὶ στὴν ὑπόθεση τῆς δημιουργίας τοῦ καινούριου Βιετνάμ, ποὺ ἔδοσαν ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση, οἱ ἀδελφὲς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ, οἱ εἰρηνόφιλες προοδευτικὲς δυνάμεις ὅλου τοῦ κόσμου, δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἐκτιμηθεῖ. Μιλώντας στὴ συγκέντρωση τῆς σοβιετικοβιετναμέζικης φιλίας στὶς 29 Ὀκτωβρίου 1975, ὁ πρῶτος γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν ἐργαζομένων τοῦ Βιετνὰμ Λε Ντουὰν ἔδοσε τὴν παρακάτω ὑψηλὴ ἐκτίμηση τῆς ἀλληλεγγύης τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ μὲ τὸ λαὸ τοῦ Βιετνάμ: «Ἀπ' τὴ στιγμὴ τῆς γέννησης τῆς Βιετναμέζικης ἐπανάστασης καὶ μέχρι τὴ σημερινὴ ἔνδοξη ἐποχὴ τῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ στὸ Βιετνάμ, τὸ Κόμμα τοῦ Λένιν καὶ ὁ σοβιετικὸς λαὸς πάντα ἦταν πιστοὶ σύντροφοι καὶ φίλοι, ποὺ μὲ ὅλη τους τὴν ψυχὴ ὑποστήριξαν καὶ βοήθησαν τὴ Βιετναμέζικη ἐπανάσταση.

Στὴν πορεία τοῦ πολέμου τῆς ἀντίστασης ἐνάντια στὴν ἐπιδρομὴ τῶν ΗΠΑ, στὴν πορεία τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στὸ

Βιετνάμ ὁ σοβιετικὸς λαός, ἐμπνεόμενος ἀπ' τὶς ὑψηλὲς ἀρχὲς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, θεώρησε τὴν ὑποστήριξη καὶ τὴ βοήθεια στὸ Βιετνὰμ σὰν προσταγὴ τῆς καρδιᾶς του, ὑπόθεση τῆς συνείδησής του. Ἀπαντώντας στὶς ἀποφάσεις τοῦ XXIII καὶ XXIV Συνεδρίου τοῦ ΚΚΣΕ, ποὺ ἀφοροῦσαν τὸ Βιετνάμ, τὰ σοβιετικὰ ἀδέρφια καὶ ἀδελφὲς πῆραν δραστήριο μέρος στὸ κίνημα ὑποστήριξης καὶ βοήθειας τοῦ Βιετνὰμ ποὺ ἀναπτυσσόταν ἀσταμάτητα καὶ ἀγκάλιασε ὅλη τὴν ἀπέραντη χώρα τῶν Σοβιέτ.

Οἱ σοβιετικοὶ ἄνθρωποι μοιράστηκαν εἰλικρινὰ μαζί μας, ὅπως λένε στὸ Βιετνάμ, «καὶ τὸ ρύζι καὶ τὰ ροῦχα», προσφέροντας ἕνα μέρος τῆς δουλιᾶς τους κι ἀπ' τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας τους γιὰ τὴ βοήθεια σ' αὐτοὺς ποὺ μάχονται καὶ χτίζουν τὸ Βιετνάμ. Οἱ ἐργάτες, οἱ ἀγρότες, οἱ διανοούμενοι, οἱ ἄντρες, οἱ γυναῖκες, οἱ ἡλικιωμένοι καὶ τὰ παιδιά, ὁ καθένας μὲ τὸν τρόπο του, μ' ὅλη του τὴν καρδιὰ ἔδωσε τὴ συμβολή του στὴν ὑπόθεση τῆς βοήθειας τοῦ Βιετνάμ. Ἀναρίθμητες εἶναι οἱ συγκινητικὲς πράξεις, ἀναρίθμητες καὶ γεμάτες μὲ βαθὺ νόημα οἱ ἐνέργειές τους γιὰ τὴν ὑποστήριξη τοῦ Βιετνάμ. Οἱ πράξεις αὐτὲς θὰ μείνουν αἰώνια φωτεινὸ καὶ ἀνέσπερο παράδειγμα στὴ μνήμη τοῦ καθενὸς βιετναμέζου».

Ὁ ἀπελευθερωτικὸς ἀγώνας τῶν λαῶν, σ' ὁποιοδήποτε μέρος κι ἂν διεξάγεται, ὁποιαδήποτε μορφὴ κι ἂν πῆρε, βρίσκει ὁλόπλευρη ὑποστήριξη ἀπ' τὴν πλευρὰ τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἔτσι φανερώνεται στὴν πράξη τὸ μεγαλεῖο καὶ ἡ δύναμη τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ. Τὸν τελευταῖο καιρὸ ἡ διεθνὴς ἐπαναστατικὴ ἀλληλεγγύη διατρανώθηκε πρὸς τὸ λαὸ τῆς Ἀγκόλας. Μόλις γεννήθηκε τὸ νεαρὸ κράτος τῆς Ἀγκόλας, ἄρχισε ἡ ἐπέμβαση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῶν ρατσιστῶν τῆς Νότιας Ἀφρικῆς. Σὲ βοήθεια τοῦ λαοῦ τῆς Ἀγκόλας, ἔσπευσαν οἱ χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ οἱ προοδευτικὲς δυνάμεις τῶν ἄλλων χωρῶν.

«Ἡ βοήθεια τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ στὸ λαὸ τῆς Ἀγκόλας —εἶπε στὴν ὁμιλία του στὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ, τὸ μέλος τοῦ Πολιτικοῦ γραφείου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Λαϊκοῦ κινήματος γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἀγκόλας (ΜΠΛΑ), ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀγκόλας, Ἀλβὲς Μπατίστα— ἦταν ἔγκαιρη, ἀποτελεσματική, ἐνεργητικὴ καὶ ἀποφασιστική. Ἡ ἀνιδιοτελὴς βοήθεια τῶν χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς

Κοινότητας, ἡ ἀλληλεγγύη καὶ ἡ ὑποστήριξη τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῶν ἄλλων ἠπείρων, ἔπαιξαν πραγματικὰ ἀποφασιστικὸ ρόλο στὶς νίκες μας ἐνάντια στοὺς ἰμπεριαλιστικοὺς ἐπιδρομεῖς.

Δὲ θ' ἀπαριθμήσουμε ὅλες τὶς σοσιαλιστικὲς χῶρες ποὺ ἔδοσαν καὶ συνεχίζουν νὰ δίνουν σὲ μᾶς ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ βοήθεια. Ὅμως θὰ θέλαμε ἰδιαίτερα νὰ τονίσουμε τὴν ἀνιδιοτελὴ βοήθεια τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, τὶς τολμηρὲς ἐνέργειες τῶν ἀδελφῶν μας Κουβανέζων. Λυπούμαστε, ποὺ μιὰ σοσιαλιστικὴ χώρα, μαζὶ μὲ τὸν ἰμπεριαλισμὸ στράφηκε ἐνάντια στὸ λαό μας».

Στὸ νέο στάδιο τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος οἱ σοσιαλιστικὲς χῶρες ὑποστηρίζουν τὰ νεαρὰ ἀναπτυσσόμενα κράτη στὶς προσπάθειές τους νὰ ἐπιτύχουν τὴν οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία καὶ τὴν κοινωνικὴ πρόοδο. «Στὶς ἀναπτυσσόμενες χῶρες, εἶπε ὁ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ, ὅπως καὶ παντοῦ, εἴμαστε μὲ τὸ μέρος τῶν δυνάμεων τῆς προόδου, τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ οἱ σχέσεις μας πρὸς αὐτὲς εἶναι σὰν πρὸς δικούς μας φίλους καὶ συντρόφους τοῦ ἀγώνα».

Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ οἱ ἄλλες σοσιαλιστικὲς χῶρες ἀποδίδουν ἰδιαίτερη σημασία στὴ συνεργασία μὲ τὰ κράτη ποὺ μπῆκαν στὸ μὴ καπιταλιστικὸ δρόμο καὶ διακήρυξαν σὰν πολιτική τους τὴν οἰκοδόμηση στὸ μέλλον τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Τὰ κράτη αὐτά, ὄντας πρωτοπόρο τμῆμα τοῦ σύγχρονου ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος, διεξάγουν ἀποφασιστικὸ ἀγώνα ἐνάντια στὴν παλιὰ ἐκμεταλλευτικὴ τάξη πραγμάτων, πραγματοποιοῦν προοδευτικοὺς κοινωνικοοικονομικοὺς μετασχηματισμούς, παλεύουν ἐνάντια στὴν πολιτικὴ τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων στὸ διεθνὴ στίβο, ὑποστηρίζουν μὲ συνέπεια τὶς προσπάθειες τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν στὸν ἀγώνα τους γιὰ τὴν ὕφεση τῆς διεθνοῦς ἔντασης.

Ἡ συνεργασία τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ μὲ τὰ νεαρὰ κράτη, ποὺ διάλεξαν τὸν προοδευτικὸ δρόμο ἀνάπτυξης, πῆρε πλατιὰ ἔκταση καὶ πραγματοποιεῖται πρῶτ' ἀπ' ὅλα στὸν τομέα τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων. Οἱ σοσιαλιστικὲς χῶρες βοηθοῦν τὴν ἀνάπτυξη σ' αὐτὲς τὶς χῶρες τοῦ κρατικοῦ τομέα οἰκονομίας, συμβάλλουν στὴν σχεδιασμένη ἀνάπτυξη τῶν βασικῶν τομέων τῆς βιομηχανίας: τῆς μεταλλουργίας, τῶν μηχανοκατασκευῶν,

τῆς ἐνέργειας καὶ τῆς ἐξόρυξης μετάλλων. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς σύγχρονης βιομηχανίας στὰ πλαίσια τοῦ κρατικοῦ τομέα ποὺ ἐπεκτείνεται καὶ δυναμώνει, ἀποτελεῖ σπουδαιότατη προϋπόθεση γιὰ τὸ πέρασμα μὲ ἐπιτυχία τῶν νεαρῶν ἀναπτυσσόμενων κρατῶν στὸ δρόμο τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς κοινωνικῆς προόδου.

Ἡ σοσιαλιστικὴ Κοινότητα βοηθάει νὰ ὀργανωθεῖ στὶς ἀναπτυσσόμενες χῶρες ὑψηλῆς παραγωγικότητας ἀγροτικὴ παραγωγή, ποὺ παραμένει ὁ κύριος τομέας τῆς οἰκονομίας στὴν πλειοψηφία αὐτῶν τῶν χωρῶν. Ἡ βοήθεια στὴν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας πραγματοποιεῖται κυρίως στὸν τομέα τῆς μηχανοποίησης καὶ τῆς κατασκευῆς ἀρδευτικῶν καὶ ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων στὰ κρατικὰ νοικοκυριὰ καὶ στοὺς ἀγροτικοὺς συνεταιρισμούς.

Γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος, τὴ δημιουργία καὶ τὸ δυνάμωμα νεαρῶν ἐθνικῶν κρατῶν μεγάλη βοήθεια ἀποτελεῖ ἡ προετοιμασία ἐθνικῶν τους στελεχῶν στὶς χῶρες τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας. Κάθε χρόνο στὰ πανεπιστήμια καὶ τὰ ἰνστιτοῦτα τῶν χωρῶν τοῦ ΣΟΑ σπουδάζουν περισσότεροι ἀπὸ 25 χιλιάδες φοιτητὲς καὶ ἄτομα ποὺ ἑτοιμάζουν διατριβὲς ἀπὸ 100 καὶ περισσότερα κράτη τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ συνεργασία τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν μὲ τὰ ἀναπτυσσόμενα κράτη πλαταίνει ὅλο καὶ περισσότερο καὶ στὴν πολιτικὴ σφαίρα. Στὰ τελευταῖα χρόνια σὲ πολλὲς χῶρες ποὺ ἀπελευθερώθηκαν μεγάλωσε ἡ σημασία τῶν ἐθνικοδημοκρατικῶν κομμάτων ποὺ βρίσκονται στὴν ἐξουσία. Τὸ δυνάμωμα τῶν σχέσεων μ᾿ αὐτὰ καὶ οἱ ἐπαφὲς τῶν μαρξιστικολενινιστικῶν κομμάτων τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν, ἀποτελεῖ σοβαρὴ προϋπόθεση γιὰ κοινὲς ἐνέργειες καὶ ἰσχυρὰ χτυπήματα ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὸ νεοαποικισμό. Τὸ ΚΚΣΕ, τὰ ἄλλα ἀδελφὰ κόμματα ἐφαρμόζουν μὲ συνέπεια πολιτικὴ προσέγγισης μὲ τοὺς ἐπαναστάτες δημοκράτες καὶ ἀνάπτυξης τῆς πολιτικῆς συνεργασίας μαζί τους. Ἡ ἀνταλλαγὴ πείρας στὴν πραγματοποίηση κοινωνικῶν μετασχηματισμῶν δυναμώνει τὴ θέση τῶν ἐθνικοδημοκρατικῶν κομμάτων ποὺ κυβερνοῦν, συμβάλλει στὴν ἀποκατάσταση ἐπαφῶν μὲ τὰ ἐθνικὰ τμήματα τῶν κομμουνιστῶν, στὴν ὑπερνίκηση τῶν ἰδεολογικοπολιτικῶν διαφωνιῶν στὸ ἕνα ἢ στὸ ἄλλο ζήτημα τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος. Ὅλα αὐτὰ ἀνταποκρίνονται πέρα γιὰ πέρα στὸ δυνάμωμα τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν νεαρῶν κρατῶν, ἐπιδροῦν εὐεργετικὰ στὴν ἀνάπτυξη τῆς παγκόσμιας ἐπαναστατικῆς διαδικασίας.

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς συνεργασίας τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν μὲ τὰ νεαρὰ ἐθνικὰ κράτη ἐξαρτιέται σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπ᾿ τὶς ἐσωτερικὲς κοινωνικοοικονομικὲς καὶ πολιτικὲς διαδικασίες, ποὺ πραγματοποιοῦνται σ᾿ αὐτὰ τὰ κράτη. Ἐξάλλου ἡ συνεργασία αὐτή, ἔχει θετικὴ ἐπίδραση στὴν ἀνάπτυξη αὐτῶν τῶν διαδικασιῶν, στὴν ἐπιλογὴ τοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν ἀναπτυσσόμενων χωρῶν καὶ τὴ σταθεροποίησή τους στὸν προοδευτικὸ δρόμο ποὺ διάλεξαν.

Οἱ νεαρὲς ἀναπτυσσόμενες χῶρες ποὺ ὠφελοῦνται ἀπ᾿ τὴν συμμαχία μὲ τὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ μὲ τὶς ἄλλες προοδευτικὲς δυνάμεις τοῦ κόσμου, συμβάλλουν καὶ οἱ ἴδιες θετικὰ στὴν ἀνάπτυξη τοῦ παγκόσμιου ἀπελευθερωτικοῦ προτσές. Οἱ ἀντιιμπεριαλιστικὲς τους θέσεις καὶ ἡ πάλη τους συμβάλλουν στὴ στερέωση τῶν θέσεων τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ.

Οἱ χῶρες ποὺ ἀπελευθερώθηκαν παίζουν δραστήριο καὶ ἀναπτυσσόμενο ρόλο στὸν τομέα τῶν διεθνῶν σχέσεων. Θετικὴ εἶναι ἡ συμβολὴ στὴν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης, τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς προόδου καὶ τοῦ κινήματος τῶν οὐδέτερων χωρῶν. Ὅσοι συμμετέχουν στὸ κίνημα αὐτὸ ποὺ γεννήθηκε στὰ χρόνια «τοῦ ψυχροῦ πολέμου», διάλεξαν σὰν ἀρχὴ ποὺ τοὺς ἑνώνει τὴν ἰδέα τῆς μὴ συμμετοχῆς στὶς στρατιωτικὲς συμμαχίες. Ἡ πραγματοποίηση τῆς ἰδέας αὐτῆς, στὴν πραγματικότητα σημαίνει τὴν ἑδραίωση τῶν προσπαθειῶν μεγάλης ὁμάδας ἀναπτυσσόμενων χωρῶν στὴν πάλη γιὰ τὴν ἐξυγίανση τῆς διεθνοῦς κατάστασης, γιὰ τὴν ἑδραίωση τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν χωρῶν ποὺ ἀπελευθερώθηκαν, κατὰ τῶν ἀποικιοκρατικῶν καὶ νεοαποικιοκρατικῶν μηχανορραφιῶν τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Σ᾿ αὐτὴ τὴν κατεύθυνση ἀναπτύσσεται τὸ κίνημα τῶν ἀδέσμευτων χωρῶν καὶ στὰ τελευταῖα χρόνια. Στὴ διάσκεψη τῶν ἀδέσμευτων χωρῶν, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὸ Κολόμβο τὸν Αὔγουστο τοῦ 1976 μὲ τὴ συμμετοχὴ ἀντιπροσώπων ἀπὸ ἑκατὸ καὶ περισσότερα κράτη, μαζὶ μὲ τοὺς φιλοξενούμενους καὶ τοὺς παρατηρητές, ἐπιβεβαιώθηκε ἡ προοδευτικὴ κατεύθυνση τοῦ κινήματος τῶν ἀδέσμευτων, ἡ ἀποφασιστικότητα τῶν συμμετεχόντων σ᾿ αὐτὸ ν᾿ ἀγωνιστοῦν δραστήρια γιὰ τὴ στερέωση τῆς διεθνοῦς εἰρήνης καὶ τῆς ἀσφάλειας

τῶν λαῶν, γιὰ τὸν ἀφοπλισμό, τὸ δυνάμωμα τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς αὐτοτέλειας τῶν ἀναπτυσσόμενων χωρῶν, ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ στὰ ὑπολείμματα τοῦ ἀποικισμοῦ καὶ ρατσισμοῦ.

Εἶναι φυσικό, ὅτι οἱ δυνάμεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ποὺ συγκρούσθηκαν μὲ τὸ μαζικὸ αὐτὸ κίνημα, ποὺ κατευθύνεται ἐνάντιά του προσπαθοῦν νὰ τὸ ἀποπροσανατολίσουν, νὰ τὸ σπρώξουν σὲ ἐχθρικὸ πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ δρόμο. Ἡ κοινωνικὴ ἀνομοιογένεια τῶν δυνάμεων, ποὺ παίρνουν μέρος σ' αὐτὸ τὸ κίνημα, δημιουργεῖ τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν ἀνάπτυξη μέσα σ' αὐτὸ τῶν τάσεων, ποὺ ὁδηγοῦν στὴν ἀπομάκρυνση ἀπ' τὸ σοσιαλισμό. Ἡ μετατόπιση τοῦ κινήματος τῶν ἀδέσμευτων χωρῶν σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνση θὰ σήμαινε τὴν ἀπομόνωσή τους ἀπ' τοὺς πραγματικοὺς φορεῖς τῆς προόδου, τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας, τὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἀντίθετα, ἡ συνεργασία μὲ τὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀνοίγει πραγματικὲς προοπτικὲς λύσης αὐτῶν τῶν προβλημάτων γιὰ τὰ ὁποῖα ἀγωνίζεται τὸ κίνημα. Αὐτὴ τὴν ἄποψη τὴ συμμερίζονται οἱ καθοδηγητὲς πολλῶν οὐδέτερων χωρῶν. Ἐκφράζοντας τὴ γνώμη τους στὸ δοσμένο ζήτημα στὴν κοινὴ δήλωση, ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ Ἀνόι στὶς 17 Φεβρουαρίου 1976, ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ Κόμματος τῶν ἐργαζομένων τοῦ Βιετνὰμ καὶ τῆς Κυβέρνησης τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τοῦ Βιετνάμ, ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ Λαϊκοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος τοῦ Λάος καὶ τῆς Κυβέρνησης τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τοῦ Λάος ἐτόνισαν ὅτι ἔχουν τὴν πεποίθηση πὼς τὸ κίνημα τῶν ἀδέσμευτων χωρῶν, ποὺ βασίζεται στὴ στερέωση τῆς ἀλληλεγγύης ἀνάμεσα στὶς ἴδιες τὶς ἀδέσμευτες χῶρες, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτὲς τὶς χῶρες καὶ τὰ σοσιαλιστικὰ κράτη, θὰ κερδίσει ἔνδοξες νίκες στὸν ἀγώνα γιὰ τὴ δίκαια ὑπόθεσή του.

Ἡ δράση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ἀποβλέπει σταθερὰ στὸ νὰ ἑνώσει ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς εἰρήνης, τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς προόδου στὸν ἀγώνα γιὰ τοὺς κοινοὺς σκοπούς. Ἀκολουθώντας αὐτὴ τὴν πολιτική, τὰ μέλη τῆς Διάσκεψης τοῦ Βερολίνου, τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων τῆς Εὐρώπης, κάλεσαν τοὺς ἐργαζόμενους καὶ ὅλες τὶς δημοκρατικὲς καὶ εἰρηνόφιλες δυνάμεις τῆς Εὐρώπης σὲ νέες προσπάθειες καὶ ἐνέργειες γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς ἀλληλεγγύης μὲ ὅλους τοὺς λαοὺς τοῦ κόσμου, ποὺ ὑποστηρίζουν τὴν ἀνεξαρτησία τους καὶ τὴν ἐλευθερία. «Αὐτό, ἀναφέρεται στὸ ντοκουμέντο τῆς Διάσκεψης, θὰ γίνει ὁ πιὸ βασικὸς παράγοντας στερέωσης τῆς ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς ἰσότητας αὐτῶν τῶν λαῶν καὶ εἶναι σοβαρὴ συμβολὴ στὴν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης, τῆς ἀσφάλειας καὶ τῆς κοινωνικῆς προόδου σ' ὅλο τὸν κόσμο».

Ἡ συνεργασία τῶν παγκόσμιων ἐπαναστατικῶν δυνάμεων

Ἡ συνεργασία τῶν παγκόσμιων ἐπαναστατικῶν δυνάμεων, ὅπως πιὸ πάνω τονίσθηκε, δὲν περιορίζεται στὰ πλαίσια τῆς ἀλληλεγγύης τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας μὲ τὰ τμήματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ποὺ δροῦν στὶς μὴ σοσιαλιστικὲς χῶρες τοῦ κόσμου. Ἀναπόσπαστο συστατικὸ μέρος τῆς διεθνιστικῆς συνεργασίας τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων ἀποτελεῖ ἡ ὑποστήριξη ἀπ' τὴν ἐργατικὴ τάξη τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν τῶν λαῶν στὶς καταπιεζόμενες καὶ ἐξαρτημένες ἀπ' τὸν ἰμπεριαλισμὸ χῶρες. Ἄμεσο ἀποτέλεσμα μιᾶς τέτιας ὑποστήριξης εἶναι τὸ δυνάμωμα τοῦ κοινοῦ μετώπου τοῦ ἀντιιμπεριαλιστικοῦ ἀγώνα. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ ἡ ἐργατικὴ τάξη τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, ὑποστηρίζοντας τοὺς ἀγωνιζόμενους γιὰ τὴν ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀπελευθέρωση τῶν καταπιεζόμενων λαῶν, δυναμώνει τὴ θέση της στὴν κοινωνία σὰν ἡγετική, σὰν ἡ πιὸ προοδευτικὴ κοινωνικὴ δύναμη. Ἡ ὑποστήριξη ἀπ' τὴν ἐργατικὴ τάξη τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν τῶν λαῶν τῶν καταπιεζόμενων χωρῶν, ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴν ταξικὴ διαπαιδαγώγηση τῶν ἐργατῶν. Ἀκολουθώντας τὴν πολιτικὴ αὐτή, ἡ ἐργατικὴ τάξη καὶ τὸ Κομμουνιστικὸ κόμμα τῆς Γαλλίας ὑποστήριξε δραστήρια τὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγώνα τῶν λαῶν τῆς Ἰνδοκίνας, τὸν ἀγώνα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Ἀλγερινοῦ λαοῦ. Τὸ ἰσχυρὸ κίνημα ἀλληλεγγύης μὲ τοὺς λαοὺς τοῦ Βιετνάμ, τοῦ Λάος καὶ τῆς Καμπότζης ἀγκάλιασε ὅλες τὶς καπιταλιστικὲς χῶρες. Μέρος τῆς διεθνιστικῆς πολιτικῆς τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, εἶναι ἡ πάλη τους γιὰ νάχουν ἴσα δικαιώματα μὲ τοὺς ντόπιους ἐργαζόμενους, οἱ ἐργάτες μετανάστες (τώρα στὶς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐργάζονται περίπου 12 ἑκατ. ξένοι ἐργάτες). Οἱ κομμουνιστὲς θυμοῦνται τὴ μεγάλη ὑποθήκη τοῦ Μάρξ καὶ τοῦ Ἔνγκελς: δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἕνας λαός, ποὺ καταπιέζει ἄλλους λαούς. Ἡ ἀλληλεγ-

γύη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν μὲ τὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγώνα τῶν καταπιεζόμενων ἢ ἐξαρτημένων λαῶν ἀπ᾽ τὸν ἰμπεριαλισμὸ ὄχι μονάχα συμβάλλει στὴν ἀνύψωση τοῦ ἐπιπέδου τῆς ταξικῆς συνείδησης τῶν ἐργατῶν, ἀλλὰ δυναμώνει τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργαζόμενων καὶ τῶν λαῶν ἀναμεταξύ τους, σταθεροποιεῖ τὴν ἀνάπτυξη τῶν δεσμῶν τῆς ἀδελφικῆς ἑνότητας.

Ἡ σύνδεση ἀνάμεσα στὸν ἀπελευθερωτικὸ κίνημα τῶν ἐργαζομένων τῆς Μητρόπολης καὶ τῶν λαῶν τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν διαδηλώθηκε πειστικὰ τὰ τελευταῖα χρόνια στὰ γεγονότα τῆς Πορτογαλίας μὲ τὶς ἀποικίες της. Ὁ ἐπιτυχὴς ἐθνικοαπελευθερωτικὸς ἀγώνας τῶν λαῶν τῆς Γουϊνέας - Μπισάου, τῆς Μοζαμβίκης καὶ τῆς Ἀγκόλας, σήμανε τὴν ἀποτυχία τῆς πολιτικῆς τοῦ ἀποικιακοῦ πολέμου τοῦ φασιστικοῦ καθεστῶτος τῆς Πορτογαλίας καὶ ἀποτέλεσε μιὰ ἀπ᾽ τὶς βασικὲς αἰτίες τῆς κρίσης αὐτοῦ τοῦ καθεστῶτος, τῆς ἀνόδου τοῦ ἀντιφασιστικοῦ κινήματος στὴν Πορτογαλία. Ἡ ἀντιφασιστική, δημοκρατικὴ ἐπανάσταση, ποὺ πραγματοποιήθηκε σ᾽ αὐτὴ τὴ χώρα τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1974, ἄνοιξε ὀλόπλευρα τὸ δρόμο πρὸς τὴν ἀνεξαρτησία τῶν τέως πορτογαλικῶν ἀποικιῶν.

3. ΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΥΝΑΜΩΜΑ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ

Ἡ μαχητικὴ ἱκανότητα τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος σὲ τεράστιο βαθμὸ ἐξαρτιέται ἀπ᾽ τὴν συσπείρωσή του. Στὴν ἑνότητα βρίσκεται ἡ πηγὴ τῆς δύναμης καὶ τῆς ἐπίδρασής του. Ἡ ἑνότητά του ἀποτελεῖ τὴ βάση τῆς συσπείρωσης ὅλων τῶν ἀπελευθερωτικῶν, δημοκρατικῶν δυνάμεων. Ἡ σύσκεψη τοῦ 1969 ὑπογράμμισε στὸ τελικὸ ντοκουμέντο: «Ἡ συσπείρωση τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων εἶναι ὁ σπουδαιότερος παράγοντας τῆς ἑνότητας ὅλων τῶν ἀντιιμπεριαλιστικῶν δυνάμεων».

Τὰ συμφέροντα τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος στὸ σημερινὸ στάδιο ὅσο ποτὲ ἄλλοτε ἀπαιτοῦν τὴ συσπείρωση ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἡ βασικὴ εὐθύνη γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ αἰτήματος τῆς ἐποχῆς, βρίσκεται στοὺς κομμουνιστές. Ἡ βασικὴ προϋπόθεση τῆς συσπείρωσης τῶν ἐπαναστατικῶν καὶ δημοκρατικῶν δυνάμεων τοῦ κόσμου εἶναι ἡ σταθεροποίηση τῆς ἑνότητας τοῦ ἴδιου τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος.

«Στοιχειώδη ἀλήθεια, εἶπε στὸ λόγο του στὸ XXV συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ ὁ πρῶτος γραμματέας τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Βουλγάρικου Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, Τόντορ Ζίβκοφ, ἀποτελεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ δύναμη καὶ ἡ ἐπίδραση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος βρίσκεται στὴν ἑνότητα καὶ τὴ συσπείρωσή του. Καὶ στὸν καιρό μας, ὅπως καὶ προηγούμενα, ἡ πραγματικὴ ἑνότητα καὶ ἡ πραγματικὴ συσπείρωση εἶναι δυνατὴ μόνο στὴ βάση τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ καὶ τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ».

Καινούριες μορφὲς συνεργασίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων

Ἐξετάζοντας τὴν ἑνότητα τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος σὰν βασικὸ ὅρο γιὰ τὴν ὕπαρξή του καὶ τὴν ἐκπλήρωση τοῦ ἡ-

γετικοῦ του ρόλου στὸ παγκόσμιο ἐπαναστατικὸ κίνημα, οἱ μαρξιστὲς - λενινιστὲς δὲν θεωροῦν ὡστόσο, ὅτι οἱ μορφὲς αὐτῆς τῆς ἑνότητας παραμένουν ἀναλλοίωτες. Ἡ μαρξιστικολενινιστικὴ διαλεκτικὴ ἀντιμετώπιση τῆς σχέσης ἀνάμεσα στὸ περιεχόμενο καὶ τὴ μορφή, παραδέχεται τὴν ἐξάρτηση τῆς μορφῆς ἀπ᾿ τὸ περιεχόμενο, τὸν παράγωγο χαρακτήρα τῆς μορφῆς, τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς της ἀνάλογα μὲ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ περιεχομένου.

Τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα καθοδηγούμενα ἀπ᾿ αὐτὴ τὴν ἀρχὴ καὶ ξεκινώντας ἀπ᾿ τὴ συγκεκριμένη ἱστορικὴ κατάσταση, ἐπεξεργάζονται τέτιες μορφὲς συνεργασίας, ποὺ πέρα γιὰ πέρα ἀντιστοιχοῦν στὸ ἐπίπεδο ἀνάπτυξης τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος, τῆς ὡριμότητάς του καὶ μὲ τὸν καλύτερο τρόπο ἐξασφαλίζουν τὴν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων ποὺ στέκονται μπροστά τους.

Ἡ συνεργασία καὶ ἡ ἑνότητα δράσης τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων γιὰ μακρόχρονη περίοδο πραγματοποιοῦνται στὰ πλαίσια μιᾶς συγκεντρωτικῆς διεθνοῦς ὀργάνωσης τῶν κομμουνιστῶν, τῆς III Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ποὺ δημιουργήθηκε μὲ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν τὸ 1919. Αὐτὴ ἡ ὀργάνωση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος ἦταν κατάλληλη γιὰ τὴν περίοδο τῆς ἵδρυσής της. Μὲ τὸν ἄμεσο καὶ στενὸ συντονισμὸ τῆς δράσης τῶν κομμουνιστῶν στὴν κομμουνιστικὴ Διεθνὴ γινόταν δυνατὴ ἡ ἐπεξεργασία κοινοῦ πολιτικοῦ προγράμματος τοῦ κινήματος, πραγματοποιοῦνταν τὸ ἰδεολογικὸ καὶ ὀργανωτικὸ δυνάμωμα τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων. Ἡ συγκεντροποιημένη μορφὴ ἑνοποίησης ἔδινε ἐπίσης τὴ δυνατότητα στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα νὰ γενικεύει γρήγορα καὶ ἀποτελεσματικὰ τὴν πείρα τῆς ἐπαναστατικῆς πρακτικῆς, νὰ βγάζει τ᾿ ἀπαραίτητα διδάγματα καὶ τὰ συμπεράσματα ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα. Ἔδινε ἐπίσης τὴ δυνατότητα στὰ κόμματα νὰ διδάσκονται μὲ τὴν ἀμοιβαία πείρα τους.

Ἡ Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς ἔπαιξε σπουδαῖο ἱστορικὸ ρόλο στὴν ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνιστικοῦ, ὅλου τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Συνέδεσε τὸ λενινισμὸ μὲ τὸ παγκόσμιο ἐπαναστατικὸ κίνημα, πρόσφερε τεράστια συμβολὴ στὴν ἀνάπτυξη τῆς θεωρίας τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ, στὴν ἐπεξεργασία τῆς στρατηγικῆς καὶ ταχτικῆς τῆς ταξικῆς ἐπαναστατικῆς πάλης, στὸ ἰδεολογικὸ ὀργανωτικὸ δυνάμωμα τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων. Ἡ Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς προπαγάνδισε σὲ εὐρεία κλίμακα τὶς ἰδέες τοῦ διεθνισμοῦ, ἔκαμε τεράστια, κολοσσιαία πρακτικὴ δουλειὰ γιὰ τὴ συσπείρωση καὶ ὀργάνωση σὲ ἑνιαῖο μέτωπο τοῦ παγκόσμιου ταξικοῦ ἀγώνα τῶν ἀνθρώπων τῆς δουλιᾶς ὅλων τῶν χωρῶν. Ὀργάνωσε τὸ πολυάριθμο κίνημα ἀλληλεγγύης μὲ τοὺς λαούς, ποὺ ἀγωνίζονταν ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό, τὴν ἀντίδραση καὶ τὸ φασισμό. Μεγάλη σημασία γιὰ τὴν συσπείρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης, τῶν ἐργαζομένων καὶ ὅλων τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων εἶχε ἡ στρατηγικὴ καὶ ταχτικὴ τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στὸ φασισμὸ καὶ τὸν πόλεμο, ποὺ εἶχε ἐπεξεργαστεῖ ἡ Κομμουνιστικὴ Διεθνής. Ἡ στρατηγικὴ καὶ ἡ τακτικὴ αὐτὴ συνέβαλε στὴ συσπείρωση αὐτῶν τῶν δυνάμεων σὲ ἐθνικὴ καὶ διεθνὴ κλίμακα, ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στὴν ἐξασφάλιση τῆς νίκης τοῦ ἀντιχιτλερικοῦ συνασπισμοῦ στὸν πόλεμο ἐνάντια στὴ φασιστικὴ Γερμανία καὶ τὴ μιλιταριστικὴ Ἰαπωνία καὶ συνέβαλε στὴν ἐπιτυχία τῶν λαϊκοδημοκρατικῶν ἐπαναστάσεων στὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀσία.

Ἡ δράση τῆς Κομμουνιστικῆς διεθνοῦς στὴ σφυρηλάτηση καὶ δυνάμωμα τῶν ἐθνικῶν τμημάτων τῆς ἐργατικῆς τάξης συντέλεσε στὴ δημιουργία συνθηκῶν γιὰ τὴν ἴδια της τὴ διάλυση καὶ τὸ πέρασμα τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος σὲ περισσότερο ὑψηλὸ στάδιο ἀνάπτυξης. Τὸ ἰδεολογικὸ καὶ ὀργανωτικὸ δυνάμωμα τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, ἡ αὔξηση τῆς ποικιλομορφίας, τῶν συνθηκῶν δράσης τους ἔκαμε περισσότερο δύσκολη τὴν καθοδήγηση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος ἀπὸ ἕνα κέντρο. Ἡ μορφὴ τῆς συγκεντροποιημένης ἕνωσης τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ξεπεράστηκε καὶ ἔγινε ἐμπόδιο στὴν παραπέρα ἀνάπτυξη καὶ δυνάμωμά τους. Γι᾿ αὐτὸ ἡ Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς διαλύθηκε τὸ 1943.

Στὸ σημερινὸ στάδιο ἀνάπτυξης τοῦ Κομμουνιστικοῦ κινήματος, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπ᾿ τὴν ἀριθμητικὴ καὶ ποιοτικὴ ἀνάπτυξη τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, ἀπ᾿ τὸ ἀνέβασμα τοῦ ρόλου τους στὴν παγκόσμια κοινωνικὴ ἀνάπτυξη, οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στὰ κομμουνιστικὰ κόμματα διαμορφώνονται πάνω σὲ νέα βάση, σὲ νέες μορφές. Στὶς διεθνεῖς Διασκέψεις τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων τὸ 1957, 1960 καὶ 1969 διατυπώθηκαν οἱ ἀρχὲς καὶ καθορίστηκαν οἱ μορφὲς τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στὶς καινούριες συνθῆκες.

Ὅπως ὑπογραμμίσθηκε στὸ Τελικὸ Ντοκουμέντο τῆς Διεθνοῦς

Σύσκεψης τοῦ 1969, «Βάση τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στὰ ἀδελφὰ κόμματα εἶναι οἱ ἀρχὲς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἀμοιβαίας ὑποστήριξης, τοῦ σεβασμοῦ τῆς αὐτοτέλειας καὶ τῆς ἰσότητας, τῆς μὴ ἐπέμβασης τοῦ ἑνὸς στὶς ἐσωτερικὲς ὑποθέσεις τοῦ ἄλλου». Τὸ κάθε κόμμα καθοδηγούμενο ἀπ' τὶς ἀρχὲς τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ, καὶ παίρνοντας ὑπόψη τὴ συγκεκριμένες ἐθνικὲς συνθῆκες ἐπεξεργάζεται μὲ πλήρη αὐτοτέλεια τὴν πολιτική του, καθορίζει τὶς κατευθύνσεις, τὶς μορφὲς καὶ τὶς μέθοδες τοῦ ἀγώνα. Τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα καθορίζουν μόνα τους τοὺς περισσότερο ἀποτελεσματικοὺς δρόμους πάλης στὸν τομέα τῆς δράσης τους καὶ ἔχουν συγκεντρώσει τεράστια πολιτικὴ καὶ ὀργανωτικὴ πείρα δουλιᾶς. Ὅλα αὐτὰ δείχνουν τὴ δύναμη καὶ τὴν ὡριμότητα τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος. Ἀλλὰ τὴν αὐτοτέλεια τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων θὰ ἦταν λάθος νὰ τὴν ἀντιπαραθέτουμε στὴν ἀλληλεγγύη καὶ συνεργασία τους.

Ὁ μαρξισμὸς - λενινισμὸς βλέπει τὴν αὐτοτέλεια τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων σὲ ἀδιάρρηκτη σχέση μὲ τὴν ἑνότητα τοῦ παγκόσμιου κομμουνιστικοῦ κινήματος. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς αὐτοτέλειας τῶν μαρξιστικο - λενινιστικῶν κομμάτων δὲν ἀποκλείει, ἀλλὰ προϋποθέτει τὴν μεγάλη εὐθύνη τους γιὰ τὴν κοινὴ ὑπόθεση τῶν κομμουνιστῶν, τὴν ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης, τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς εἰρήνης σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τὸ Τελικὸ Ντοκουμέντο τῆς Σύσκεψης τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων τὸ 1969 ὑπογράμμισε τὴν ἀναπτυσσόμενη σημασία τοῦ ἐθελοντικοῦ συντονισμοῦ τῶν ἐνεργειῶν τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων γιὰ τὴ λύση μὲ ἐπιτυχία τῶν καθηκόντων ποὺ στέκουν μπροστά τους, τῶν ἀλληλέγγυων ἐνεργειῶν γιὰ τὴ λύση ζωτικῶν πρακτικῶν καθηκόντων ποὺ στέκουν μπροστὰ στὸ ἐπαναστατικὸ καὶ τὸ πανδημοκρατικὸ κίνημα τῆς σύγχρονης ἐποχῆς.

Στὴ πρακτικὴ τοῦ παγκόσμιου κομμουνιστικοῦ κινήματος προσδιορίστηκαν νέες μορφὲς διεθνιστικῶν σχέσεων τῶν μαρξιστικῶν - λενινιστικῶν κομμάτων, ὅπως οἱ διμερεῖς καὶ πολυμερεῖς συναντήσεις, οἱ διεθνεῖς συσκέψεις καὶ συνδιασκέψεις. Αὐτὲς οἱ μορφὲς βρῆκαν πλατιὰ ἐφαρμογὴ στὶς τελευταῖες δύο δεκαετίες.

Οἱ διεθνεῖς συσκέψεις τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων

Μεγάλη σημασία γιὰ τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα εἶχαν οἱ διεθνεῖς Συσκέψεις τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, ποὺ ἔγιναν στὴ Μόσχα, τὸ 1957, 1960 καὶ τὸ 1969. Ἦταν ἀρκετὰ γόνιμες καὶ ὠφέλιμες ἀπ' τὴν ἄποψη τῆς ἀνταλλαγῆς γνωμῶν καὶ πείρας, τοῦ πλουτισμοῦ μὲ κοινὲς προσπάθειες τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ, τῆς συλλογικῆς συζήτησης καὶ ἐπεξεργασίας τῶν ἐπίκαιρων πολιτικῶν καὶ θεωρητικῶν προβλημάτων καὶ τῆς ἐκπόνησης ἑνιαίων θέσεων στὴ πάλη γιὰ τοὺς κοινοὺς σκοποὺς ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό.

Στὶς Συσκέψεις τοῦ 1957 καὶ 1960 ἐκπονήθηκε τὸ ἰδεολογικὸ πολιτικὸ πρόγραμμα τοῦ σύγχρονου κομμουνιστικοῦ κινήματος. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ συνδυάζει τὴν αὐστηρὴ ἐπιστημονικότητα μὲ τὴ συνεπὴ ἐπαναστατικότητα καὶ ἔχει ἐκπονηθεῖ μὲ βάση τὴ βαθιὰ ἀνάλυση τῆς σύγχρονης παγκόσμιας κατάστασης, τὶς ἰδιομορφίες τῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ στὸ τωρινὸ στάδιο τῆς γενικῆς του κρίσης, τὸ χαρακτήρα, τὶς νομοτέλειες καὶ τὶς κινητήριες δυνάμεις τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσές. Τὸ πρόγραμμα τῆς Σύσκεψης ἀποτέλεσε μεγάλο κίνητρο γιὰ τὴν παραπέρα ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος. Οἱ βασικές του ἰδέες ἐπικροτήθηκαν ἀπ' τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα καὶ μπῆκαν σὰν βάση τῶν προγραμματικῶν ντοκουμέντων πολλῶν κομμάτων.

Μεγάλο σταθμὸ στὴν ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος, στὴ στερέωση τῆς ἑνότητας καὶ συσπείρωσης τῶν τμημάτων του ἀποτέλεσε ἡ Σύσκεψη τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴ Μόσχα τὸν Ἰούνιο 1969. Ἡ ἴδια ἡ προετοιμασία τῆς Σύσκεψης καὶ ἡ πορεία τῶν ἐργασιῶν της ἐπιβεβαίωσαν τὴ συσπείρωση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος, ἔδειξαν τὴν παραπέρα τελειοποίηση αὐτῆς τῆς ἀνώτατης μορφῆς συνεργασίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων. Ἡ συμβουλευτικὴ συνάντηση στὴ Βουδαπέστη ποὺ προηγήθηκε ἀπὸ τὴ Σύσκεψη, ἡ δουλιὰ τῆς Συντακτικῆς καὶ Προπαρασκευαστικῆς ἐπιτροπῆς ἔδοσαν στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα πλούσια πείρα ἐπίτευξης πολιτικῆς συμφωνίας καὶ ἐπεξεργασίας κοινοῦ προγράμματος. Ἡ προετοιμασία γιὰ τὴ Σύσκεψη καὶ οἱ ἐργασίες της διεξήχθησαν σὲ ἀτμόσφαιρα πραγματικοῦ δημοκρατισμοῦ καὶ ἰσότητας ὅλων ὅσων πῆραν μέρος. Τὸ Ντοκουμέντο ποὺ ἐ-

πεξεργάσθηκαν ἡ Συντακτικὴ καὶ ἡ Προπαρασκευαστικὴ ἐπιτροπή, στάλθηκε στὶς Κεντρικὲς ἐπιτροπὲς ὅλων τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, συμπεριλαμβανομένων καὶ κείνων ποὺ δὲν πῆραν μέρος στὴ Σύσκεψη. Ἔτσι τὸ Τελικὸ Ντοκουμέντο τῆς Σύσκεψης εἶναι καρπὸς πραγματικὰ τῆς συλλογικῆς ἐργασίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων.

Ἡ Σύσκεψη τοῦ 1969 συνέβαλε πολὺ στὴν ἐπεξεργασία τῶν προβλημάτων τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Ἔκανε βαθιὰ θεωρητικὴ ἀνάλυση τῶν βασικῶν προβλημάτων τῆς σύγχρονης κοινωνικῆς ἀνάπτυξης: τῶν νομοτελειῶν τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσὲς στὸ σημερινὸ στάδιο, τῶν προβλημάτων ποὺ ἀφοροῦν τὴν εἴσοδο τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ στὸ νέο στάδιο ἀνάπτυξης (ἡ ἀνοικοδόμηση στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ ἡ οἰκοδόμηση στὰ ἄλλα σοσιαλιστικὰ κράτη τοῦ ἀναπτυγμένου σοσιαλισμοῦ), τοῦ περάσματος τῆς ἐργατικῆς τάξης στὸ στάδιο τῆς πάλης ἐνάντια σὲ ὅλο τὸ σύστημα τοῦ κρατικοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τῶν καινούριων δυνατοτήτων διαμόρφωσης γύρω ἀπ' τὴν ἐργατικὴ τάξη ἑνὸς πλατιοῦ συνασπισμοῦ ἀντιμονοπωλιακῶν δυνάμεων, τοῦ βαθαίματος τοῦ κοινωνικοπολιτικοῦ περιεχομένου τοῦ ἀγώνα γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση. Ἡ σύσκεψη ἐνέκρινε τὸ ἀναπτυγμένο πρόγραμμα τοῦ ἀντιιμπεριαλιστικοῦ ἀγώνα, τὸ πρόγραμμα τῶν συγκεκριμμένων κοινῶν ἐνεργειῶν: τὴν ὁλόπλευρη ὑποστήριξη,τοῦ βιετναμέζικου λαοῦ, τὸν ἀγώνα ἐνάντια στὸν κίνδυνο τοῦ πολέμου, γιὰ τὴν εἰρήνη σ' ὅλο τὸν κόσμο, τὸν ἀγώνα γιὰ τὴν ἐπιβολὴ στοὺς ἰμπεριαλιστὲς τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης, τὴν ἀλληλεγγύη μὲ τὸν ἀγώνα τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία καὶ τὴν κυριαρχία, τὸν ἀγώνα κατὰ τῆς μισάνθρωπης ἰδεολογίας καὶ πρακτικῆς τοῦ ρατσισμοῦ κ.λπ.

Μεγάλος ρόλος στὶς ἐργασίες τῆς Σύσκεψης ἀνήκει στὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, ποὺ ἀγωνίζεται σταθερὰ γιὰ τὴν ἑνότητα καὶ τὴ συσπείρωση τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος. Τὸ ΚΚΣΕ ξεκινάει ἀπ' τὴν ἀναγκαιότητα ν' ἀνεβάσει πιὸ ψηλὰ τὸ ρόλο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κινήματος στὴν κοινωνικὴ ἀνάπτυξη, νὰ δυναμώσει τὴ δραστηριότητά του στὸν ἐπαναστατικὸ ἀγώνα, στὸν ἀγώνα ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό, γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴ δημοκρατία, τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ τὸ σοσιαλισμό. Γιὰ νὰ πετύχει αὐτό, τὸ ΚΚΣΕ καταβάλλει κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ ὅσο τὸ δυνατὸ σταθερότερη πολιτικὴ συσπείρωση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος καὶ ἡ ἰδεολογικὴ μαρξιστικο - λενινιστικὴ ἑνότητά του.

Γιὰ τὴν πολιτικὴ συσπείρωση καὶ τὴν ἰδεολογικὴ θεωρητικὴ ἑνότητα τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος

Στὴν περίοδο, ποὺ πέρασε ὕστερα ἀπ' τὴ Σύσκεψη τοῦ 1969, τὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα ἀναπτυσσόταν ἀκολουθώντας τὸ δρόμο τῆς συσπείρωσης τῶν γραμμῶν του πρὶν ἀπ' ὅλα στὸν πολιτικὸ τομέα, μὲ κοινὲς ἐνέργειες ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό.

Καὶ στὴν πράξη οἱ κομμουνιστὲς ἀποδείχτηκαν οἱ πιὸ δραστήριοι καὶ συνεπεῖς ἀγωνιστὲς ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό, γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴν ὕφεση τῆς διεθνοῦς ἔντασης, τὴ δημιουργία συστήματος συλλογικῆς ἀσφάλειας, τὴν μείωση τῶν ἐξοπλισμῶν, στὴν ὑπεράσπιση τῆς δημοκρατίας, καὶ τὴν κοινωνικὴ πρόοδο, στὴν ὑποστήριξη τῶν ἀπελευθερωτικῶν, δημοκρατικῶν κινημάτων.

Ἐξάλλου οἱ κομμουνιστὲς δὲν ἀπομονώνονται ἀπ' τὰ πλατιὰ δημοκρατικὰ στρώματα, ἀλλὰ ἀντίθετα, προσπαθοῦν νὰ τὰ συσπειρώσουν γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν κοινῶν σκοπῶν. Πρωτόφαντη στὴν ἱστορία ἔκταση πῆρε στὶς μέρες μας τὸ κίνημα τῶν ὀπαδῶν τῆς εἰρήνης, ὅπου συμμετέχουν δραστήρια καὶ οἱ κομμουνιστές. Ἡ καρποφόρα συνεργασία τῶν ὀπαδῶν τῆς εἰρήνης διαδηλώθηκε στὸ Παγκόσμιο Συνέδριο τῶν εἰρηνόφιλων δυνάμεων, ποὺ ἔγινε στὴ Μόσχα τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1973. Τὸ Συνέδριο ὅπου πῆραν μέρος ἀντιπρόσωποι ἀπὸ 143 χῶρες τοῦ κόσμου, ἦταν τὸ πιὸ ἀντιπροσωπευτικὸ φόρουμ σὲ ὅλη τὴν ἱστορία τοῦ κοινωνικοῦ κινήματος γιὰ τὴν εἰρήνη. Τὰ ντοκουμέντα ποὺ ψηφίστηκαν ἀπ' τὸ Συνέδριο, οἱ ὁμιλίες τῶν ἀντιπροσώπων ποὺ πῆραν μέρος, ἀντανακλοῦσαν τὴν ἑτοιμότητα καὶ ἀποφασιστικότητα τῶν πλατιῶν κύκλων τῆς κοινῆς γνώμης νὰ συμβάλει στὴ στερέωση τῆς ὑπόθεσης τῆς εἰρήνης.

Οἱ προσπάθειες τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῶν ἐπαναστατικῶν προοδευτικῶν δυνάμεων εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα τὴν ἐκπλήρωση τῶν βασικῶν θέσεων τοῦ Προγράμματος τοῦ ἀντιϊμπεριαλιστικοῦ ἀγώνα ποὺ ἐπεξεργάσθηκε ἡ Σύσκεψη τοῦ 1969. Στὴν πορεία τοῦ ἀ-

γώνα γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ προγράμματος αὐτοῦ, πραγματοποιήθηκε ἡ ἑνότητα τῶν ἀντιϊμπεριαλιστικῶν δυνάμεων, δυνάμωσε ἡ ἑνότητα δράσης τῶν ἴδιων τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων.

Στὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ ὁ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ τόνισε ὅτι «Γιὰ τὶς ἐπιτυχίες τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος μιλάει αὐτὸ τὸ γεγονός, τὸ ὅτι τὸ πρόγραμμα τῶν ἀντιϊμπεριαλιστικῶν ἐνεργειῶν, ποὺ προβλήθηκε ἀπ᾽ τὴ Σύσκεψη τοῦ 1969, σὲ πολλὰ σημεῖα του ἐκπληρώθηκε. Σήμερα ἐμεῖς μαζὶ μὲ τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῶν ἄλλων χωρῶν μποροῦμε νὰ δηλώσουμε: ὁ δρόμος καὶ οἱ βασικὲς κατευθύνσεις τοῦ ἀγώνα ἐπιλέχτηκαν σωστά, ἡ κοινὴ δουλιὰ γιὰ τὴν εὐτυχία τῶν λαῶν βρίσκει πλατιὰ ἀπήχηση στὶς μάζες καὶ δίνει ὠφέλιμα ἀποτελέσματα».

Μεγάλες προσπάθειες κατέβαλαν τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τὰ τελευταῖα χρόνια γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς ἰδεολογικῆς θεωρητικῆς βάσης τῆς ἑνότητάς τους. Κι αὐτὸ γιατί οἱ κομμουνιστὲς ξεκινᾶνε ἀπ᾽ τὴ βαθιὰ συνείδηση ὅτι ἡ σταθερὴ ἑνότητα τῶν κομμουνιστικῶν τμημάτων μπορεῖ νὰ ἐξασφαλιστεῖ μόνο μὲ κοινὸ ἰδεολογικὸ πρόγραμμα, ποὺ στηρίζεται στὶς βασικὲς ἀρχὲς τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ.

Στὰ τελευταῖα χρόνια ἐντάθηκε σημαντικὰ ἡ θεωρητικὴ δουλιὰ τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων καὶ ἀνέβηκε τὸ ποιοτικό της ἐπίπεδο. Αὐτὸ ἀνταποκρίνεται στὴν αὐξανόμενη σημασία τῆς ἰδεολογικῆς πάλης στὶς σύγχρονες συνθῆκες. Ἡ ὑπεράσπιση τῶν θεωρητικῶν βάσεων τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ, ἡ παραπέρα δημιουργική του ἀνάπτυξη, ἀπορρέουν ἀπ᾽ τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀναπτυσσόμενου ἐπαναστατικοῦ προτσές, ἀπ᾽ τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ ὀξυνόμενου ἀγώνα ἐνάντια στὴν ἀστικὴ ρεφορμιστικὴ καὶ ἀναθεωρητικὴ ἰδεολογία.

Ἡ θεωρία τοῦ ἐπιστημονικοῦ κομμουνισμοῦ πλουτίζεται καὶ ἀναπτύσσεται μὲ τὶς συλλογικὲς προσπάθειες τῶν μαρξιστῶν - λενινιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου.

Τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα συσσώρευσε τεράστια πείρα σχετικὰ μὲ τὴν πάλη γιὰ τὰ ζωτικὰ συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων, τὴ σταθεροποίηση τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων, τὴν πάλη γιὰ τὸ σοσιαλισμὸ σὲ διαφορετικὲς συνθῆκες. Ἡ πείρα αὐτὴ ἔχει ἀνάγκη ἀπ᾽ τὴ γενίκευση καὶ θεωρητικὴ κατανόηση, πολὺ περισσότερο, ποὺ στὴ δράση τοῦ κάθε ἀδελφοῦ κόμματος, δίπλα στὴν ἀνεπανάληπτη ἰδιομορφία, ποὺ εἶναι συνδεμένη μὲ τὶς ἐθνικὲς ἰδιορρυθμίες, ὁπωσδήποτε βρίσκονται καὶ τὰ γενικὰ χαρακτηριστικά, ποὺ παρουσιάζουν ἐνδιαφέρο γιὰ ὅλο τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα. Παράλληλα καὶ ἡ ζωὴ φέρνει διαρκῶς ὅλο καὶ κάτι νέο στὴν ἀνάπτυξη τῶν ἀντικειμενικῶν κοινωνικῶν προτσές, τόσο γενικὰ στὸν κόσμο, ὅσο καὶ στὶς διάφορες χῶρες. Ἡ ζωὴ δημιουργεῖ ὅλο καὶ καινούρια προβλήματα. Γιαυτὸ μιὰ ἀπ᾽ τὶς κύριες ὑποχρεώσεις τους οἱ κομμουνιστὲς θεωροῦν τὴ δημιουργικὴ ἀνάπτυξη τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ.

«Δείχνοντας μεγάλη προσοχὴ στὴ δημιουργία τῶν συντρόφων μας ἀπ᾽ τὴν κομμουνιστική μας οἰκογένεια, εἶπε ὁ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στὴ Διάσκεψη τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων τῆς Εὐρώπης στὸ Βερολίνο, ξεκινοῦμε ἀπ᾽ τὸ ὅτι κριτήριο τῆς ὀρθότητας ἤ, τὸ ἀντίθετο, τοῦ λαθεμένου ἐκείνων ἢ τῶν ἄλλων θέσεων μπορεῖ νὰ εἶναι μόνο ἡ πρακτικὴ πείρα. Ὡστόσο, ὥσπου ἡ πρακτικὴ νὰ δόσει τὴν τελική της κρίση, ὑπάρχει ἡ δυνατότητα καὶ ἡ ἀναγκαιότητα νὰ ἐλέγξουμε αὐτὲς τὶς θέσεις μὲ συντροφικὴ συζήτηση, μὲ τὴν ἀντιπαράθεση τῶν ἀπόψεων καὶ τῆς πείρας τῶν διαφόρων κομμάτων. Εἶναι φανερό, ὅτι ἀπὸ ἕνα τέτιο πράγμα θὰ κερδίσουν καὶ ἡ θεωρία καὶ ἡ πρακτική, θὰ κερδίσει ἡ κοινή μας ὑπόθεση».

Τὸ ΚΚΣΕ θεωρεῖ τὴ δουλιὰ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς μαρξιστικῆς - λενινιστικῆς θεωρίας σὰν διεθνιστική του ὑποχρέωση ἀπέναντι στὸ παγκόσμιο κομμουνιστικὸ κίνημα. Τὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ στάθηκε παράδειγμα θαρραλέας δημιουργικῆς λύσης καὶ ἐπεξεργασίας μιᾶς σειρᾶς βασικῶν προβλημάτων σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, τὴν πολύπλευρη συνεργασία τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῶν διεθνῶν σχέσεων, τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Τὸ Συνέδριο σημείωσε τὴν αὐξανόμενη σημασία τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας τῶν κύριων προβλημάτων τῆς παγκόσμιας ἀνάπτυξης καὶ τῶν διεθνῶν σχέσεων, τῆς ἐπαναστατικῆς διαδικασίας, τῆς συνεργασίας καὶ ἑνότητας τῶν διαφόρων ρευμάτων της, τὸ συσχετισμὸ τῆς πάλης γιὰ τὴ δημοκρατία μὲ τὴν πάλη γιὰ τὸ σοσιαλισμό, τὸ ἀντιπάλαιμα τῶν δυνάμεων στὸ κύριο ζήτημα τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης.

Ἡ μελέτη αὐτῶν καὶ ἄλλων πολύπλοκων προβλημάτων, ποὺ στέκονται μπροστὰ στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα, ἡ ὑπεράσπιση καὶ περιφρούρηση τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ προ-

καλοῦν τὴν ἀνάγκη διεύρυνσης τῆς συνεργασίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στὰ ἰδεολογικὰ ζητήματα.

Οἱ σοβιετικοὶ κομμουνιστὲς τονίζουν πάντοτε τὴ σοβαρότητα τοῦ δυναμώματος τῆς ἰδεολογικῆς μαρξιστικολενινιστικῆς ἑνότητας γιὰ τὴν πολιτικὴ συσπείρωση τῶν γραμμῶν τῶν κομμουνιστῶν. Αὐτὴ τὴν ἄποψη τὴ συμμερίζονται καὶ τὰ ἄλλα ἀδελφὰ κόμματα. Ὁ Ἴμπ Νερλούντ, μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς γραμματείας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ Δανίας ἔγραφε σχετικὰ μ' αὐτό:«Κατὰ τὴν ἄποψή μας γιὰ τὸ συντονισμὸ τῶν ἐνεργειῶν τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων πρωταρχικὴ σημασία ἔχει ἡ παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς ἰδεολογικῆς θεωρητικῆς συνεργασίας, προσφορά, ποὺ μὲ βάση τὴν πείρα τους μποροῦν νὰ δόσουν ὅλα τὰ κόμματα. Τὰ δικά μας βασικὰ προβλήματα μποροῦν νὰ λυθοῦν μὲ ἐπιτυχία, ἐὰν χρησιμοποιηθοῦν ὅλες οἱ ἐφεδρεῖες ποὺ ὑπάρχουν στὴν πείρα τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, στὴ δημιουργικὴ θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ. Μόνο αὐτὴ μᾶς δίνει τὸ «νῆμα τῆς Ἀριάδνης» γιὰ νὰ προχωρήσουμε στὴν νέα κατεύθυνση, γιὰ τὴν ἀνάπτυξη νέων μορφῶν πάλης στὴ δυναμικὴ πολιτικὴ κατάσταση.

Ἡ ἰδεολογικὴ συσπείρωση, ἡ κοινότητα τῶν βασικῶν θεωρητικῶν θέσεων τῶν κομμουνιστῶν, εἶναι ἡ προϋπόθεση τῆς ἑνότητάς τους σὲ ὅλες τὶς σφαῖρες».

Ἡ διεύρυνση καὶ τὸ βάθαιμα τῆς θεωρητικῆς δράσης τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στὰ τελευταῖα χρόνια εἶναι συνδεμένα μὲ τέτια σημαντικὰ γεγονότα, ὅπως τὰ 100 χρόνια ἀπ' τὴ μέρα τῆς γέννησης τοῦ Β. Ι. Λένιν, τὰ 150 χρόνια ἀπ' τὴ μέρα τῆς γέννησης τοῦ Κ. Μάρξ καὶ τοῦ Φ. Ἔνγκελς, τὰ 100 χρόνια τῆς Παρισινῆς κομμούνας, τὰ 50 χρόνια τῆς ἵδρυσης τῆς ΕΣΣΔ. Σοβαρὴ σημασία ἔχει ἡ συλλογικὴ ἐπεξεργασία ἀπ' τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῶν θεωρητικῶν προβλημάτων τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ποὺ πραγματοποιεῖται, εἰδικά, μὲ τὶς διεθνεῖς θεωρητικὲς συνδιασκέψεις, τὰ συμπόσια καὶ τὰ σεμινάρια. Ἡ πιὸ βαθιὰ καὶ πλατιὰ δραστηριότητα τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στὸ θεωρητικὸ τομέα, ἡ συλλογική τους ἐργασία στὸν τομέα αὐτὸ συνέβαλε στὴν ἀνάπτυξη τῆς συνεργασίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στὰ θεωρητικὰ ζητήματα. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὡστόσο, ὅτι ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν δυσκολίες.

Οἱ κομμουνιστὲς δὲν βλέπουν τὴν ἑνότητα τοῦ κινήματός τους σὰν κάτι ἀποστεωμένο, σὰν κάτι τὸ ὁμοιόμορφο. Μιὰ τέτια μορφὴ τοῦ κινήματος, ποὺ ἡ ἀστικὴ προπαγάνδα προσπαθεῖ νὰ προσδόσει (κάθε διαφορὰ ἀντιλήψεων τῶν κομμουνιστῶν θεωρεῖται ἀπ' αὐτὴ σὰν «κρίση τοῦ διεθνισμοῦ» κ.λπ.) δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τὴν πραγματικότητα. Τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα εἶναι ζωντανὸς ὀργανισμός, ποὺ διαρκῶς ἀναπτύσσεται, μεγαλώνει, ὑπερνικάει τὰ ἐμπόδια καὶ τὶς ἀντιθέσεις, λύνει τὰ πολύπλοκα προβλήματα. Φυσικά, σ' αὐτὸ ἐμφανίζονται διαφορετικὲς γνῶμες, ἀπόψεις καὶ ἐκτιμήσεις. Οἱ κομμουνιστὲς ἀντιλαμβάνονται ὅτι καθῆκον τους εἶναι ὄχι νὰ ἀποφύγουν τὶς διαφορὲς ἀπόψεων, ἀλλὰ ἔγκαιρα καὶ σωστὰ νὰ κατανοοῦν τὸν χαρακτήρα τῶν διαφορῶν καὶ ἐπιδέξια, μὲ σωστὴ κατεύθυνση νὰ τὶς ὑπερνικοῦν. Οἱ κομμουνιστὲς παίρνουν ὑπόψη τους σχετικὰ μ' αὐτό, ὅτι οἱ διαφωνίες στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ἔχουν διαφορετικὸ χαρακτήρα. Ὁρισμένες δὲν ἀφοροῦν οὐσιώδη ζητήματα καὶ μποροῦν νὰ ὑπερνικηθοῦν στὴν πορεία τῆς συντροφικῆς συζήτησης καὶ τοῦ κοινοῦ ἀγώνα. Ἄλλες εἶναι σοβαρὲς διαφωνίες καὶ ἀφοροῦν ζητήματα ἀρχῶν καὶ εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπερνικηθοῦν μὲ τὸν ἀποφασιστικὸ ἀγώνα γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς καθαρότητας τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ, τῶν ἀρχῶν του καὶ τῶν ἰδεῶν του. Τέτιον ἀκριβῶς ἀγώνα διεξάγουν οἱ κομμουνιστὲς μὲ τοὺς ἀποστάτες ἀπ' τὸ μαρξισμο - λενινισμὸ καὶ τὸν προλεταριακὸ διεθνισμό. Κύρια προϋπόθεση γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς ἰδεολογικοθεωρητικῆς ἑνότητας τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος εἶναι ἡ παραπέρα δημιουργικὴ ἀνάπτυξη τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ καὶ ἡ δοκιμασία του στὴ ζωὴ στὴν πρακτικὴ δράση τοῦ Κόμματος. «Οἱ κομμουνιστὲς τῶν διαφόρων χωρῶν μὲ ἐνδιαφέρον καὶ μὲ δικαιολογημένη προσοχή, παρακολουθοῦν τὴ δουλιὰ ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου, εἶπε ὁ Γενικὸς γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ στὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ. Ἀνάμεσά τους, κάπου κάπου μποροῦν νὰ παρουσιασθοῦν διαφορὲς στὶς γνῶμες, στὸν τρόπο ἀντιμετώπισης τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ζητήματος. Ἡ ἐχθρικὴ προπαγάνδα πολλὲς φορὲς προσπάθησε ἀπ' ἀφορμὴ αὐτό, νὰ δημιουργήσει ἐντυπώσεις. Ἀλλὰ οἱ μαρξιστὲς - λενινιστὲς ἀντιμετωπίζουν αὐτὰ τὰ ζητήματα ἀπ' τὶς θέσεις τοῦ διεθνισμοῦ, φροντίζοντας γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς ἑνότητας ὅλου τοῦ κινήματος, συζητοῦν τὰ προβλήματα ποὺ παρουσιάσθηκαν, μὲ πνεῦμα πραγματικῆς συντροφικότητας, στὰ πλαίσια

τῶν ἀπαράβατων κανόνων τῆς ἰσοτιμίας καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς αὐτοτέλειας τοῦ κάθε κόμματος. Βέβαια αὐτὸ δὲ σημαίνει ὅτι μπορεῖ νὰ γίνουν συμβιβασμοὶ σὲ ζητήματα ἀρχῶν, μὲ ἀπόψεις καὶ ἐνέργειες ποὺ εἶναι ἀντίθετες στὴν κομμουνιστικὴ ἰδεολογία. Αὐτὸ ἀποκλείεται. Πολὺ περισσότερο ποὺ καὶ ὁ δεξιὸς καὶ ἀριστερίστικος ἀναθεωρητισμὸς καθόλου δὲν ἀδρανοῦν καὶ ἡ πάλη γιὰ τὶς μαρξιστικολενινιστικὲς ἀρχὲς τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος, ἐνάντια στὶς ἀπόπειρές τους νὰ τὸ διαστρεβλώσουν καὶ νὰ τὸ ὑποσκάψουν παραμένει κοινὸ γιὰ ὅλους καθῆκον».

Στὴ θέση τῆς κεντρικῆς διεθνοῦς ὀργάνωσης, τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα δημιούργησε τώρα τὸ καινούριο σύστημα τῶν διμερῶν καὶ πολυμερῶν σχέσεων, τὸ ὁποῖο διευκολύνει νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ συνεργασία τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων σὲ ὅλα τὰ ζητήματα, ποὺ στέκουν μπροστὰ στὸ κομμουνιστικὸ καὶ ἐπαναστατικὸ κίνημα. Αὐτὸ τὸ σύστημα πέρασε σημαντικὴ δοκιμασία, ἔδειξε τὴν ἀποτελεσματικότητά του καὶ τελειοποιεῖται συνεχῶς ὅλο καὶ περισσότερο.

Ἕνας σίγουρος καὶ δοκιμασμένος μηχανισμὸς συνεργασίας διαμορφώθηκε στὶς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, ποὺ συμπεριλαμβάνει τὸ διακανονισμὸ ὅλων τῶν ζητημάτων τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων αὐτῶν τῶν χωρῶν καὶ τῶν ζητημάτων τῆς παγκόσμιας πολιτικῆς.

Μεταξὺ τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν καὶ τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων τῶν μὴ σοσιαλιστικῶν χωρῶν, καθὼς ἐπίσης μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν κομμάτων τῶν μὴ σοσιαλιστικῶν τμημάτων τοῦ κόσμου διατηροῦνται πλατιὲς ἐπαφές.

Σημαντικὸ ρόλο παίζουν οἱ περιφερειακὲς διασκέψεις τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων. Στὰ τελευταῖα χρόνια πραγματοποιήθηκε μιὰ σειρὰ τέτιων διασκέψεων. Τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης συναντήθηκαν γιὰ τὰ προβλήματα τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀσφάλειας, τὰ προβλήματα ἀλληλεγγύης μὲ τοὺς λαοὺς τῆς Ἰνδοκίνας, τὰ προβλήματα τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στὰ διεθνῆ μονοπώλια, γιὰ τὰ ἐπίκαιρα προβλήματα τοῦ σύγχρονου ἐργατικοῦ κινήματος. Πραγματοποιήθηκαν ἐπίσης μερικὲς συναντήσεις τῶν κομμουνιστῶν τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν καὶ τῶν κομμουνιστῶν τῶν Λατινοαμερικανικῶν χωρῶν. Πρέπει νὰ σημειώσουμε, εἰδικά, τὴ διάσκεψη τῆς Ἀβάνας τῶν 24 κομμουνιστικῶν κομμάτων τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς

Καραϊβικῆς θάλασσας μὲ τὴ συμμετοχὴ τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων Ἀμερικῆς καὶ Καναδᾶ (Ἰούνιος 1975). Στὴ συνάντηση αὐτὴ ἔγινε ἀνάλυση τοῦ ἐπαναστατικοῦ προτσές, ποὺ ἀναπτύσσεται σ' αὐτὴ τὴν ἤπειρο καὶ σὲ ὅλο τὸν κόσμο, συζητήθηκαν τὰ ζητήματα τῆς στρατηγικῆς καὶ ταχτικῆς τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στὸν ἐπαναστατικὸ δημοκρατικό, ἀντιϊμπεριαλιστικὸ ἀγώνα, καθορίστηκαν οἱ βασικὲς κατευθύνσεις συντονισμοῦ τῆς δραστηριότητας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων καὶ τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων.

Γεγονὸς μεγάλης σημασίας γιὰ τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ἀποτέλεσε ἡ Διάσκεψη τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων τῆς Εὐρώπης, ποὺ πραγματοποιήθηκε ὅπως ἀναφέραμε παραπάνω, ἀπὸ τὶς 29—30 Ἰουνίου 1976 στὸ Βερολίνο καὶ πῆραν μέρος ἀντιπροσωπεῖες 29 κομμουνιστικῶν κομμάτων. Ἡ διάσκεψη αὐτὴ ἦταν τὸ πιὸ ἀντιπροσωπευτικὸ σῶμα τῶν κομμουνιστῶν ποὺ συζήτησε τὰ ζητήματα τοῦ ἀγώνα γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴν ἀσφάλεια, τὴ συνεργασία καὶ κοινωνικὴ πρόοδο στὴν Εὐρώπη.

Τὸ ντοκουμέντο ποὺ ὁμόφωνα ψηφίστηκε ἀπὸ τὴ Διάσκεψη «Γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴν συνεργασία καὶ τὴν κοινωνικὴ πρόοδο στὴν Εὐρώπη», βασίζεται στὶς ἀρχὲς τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ καὶ περιέχει κοινὲς ἐκτιμήσεις καὶ συμπεράσματα τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων γιὰ μιὰ σειρὰ ἐπίκαιρα προβλήματα, ποὺ ἔχουν τεράστια σημασία γιὰ τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ ὅλου τοῦ κόσμου. Ἡ ἐργατικὴ τάξη, οἱ πλατιὲς μάζες τῶν ἐργαζομένων, οἱ λαοὶ τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἀπόκτησαν προσανατολισμό, ποὺ θὰ συμβάλει στὴ δραστηριοποίηση τῆς πάλης τους γιὰ τὸ σταμάτημα τοῦ κυνηγητοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν, τὴ σταθεροποίηση τῆς διεθνοῦς ὕφεσης, γιὰ τὰ ζωτικά τους συμφέροντα.

Ὅσοι πῆραν μέρος στὴ Διάσκεψη, τόνισαν τὴν ἀναγκαιότητα γιὰ ἀμοιβαῖες ἐνέργειες τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων, ὅλων τῶν προοδευτικῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης μὲ σκοπὸ τὴν πραγματοποίηση τῶν στόχων ποὺ προτάθηκαν σ' αὐτή. Ἡ Διάσκεψη δήλωσε ὅτι τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα θὰ ἀναπτύξουν τὴ διεθνιστικὴ συνεργασία καὶ ἀλληλεγγύη τους μὲ βάση τὶς μεγάλες ἰδέες τοῦ Μάρξ, τοῦ Ἔνγκελς, τοῦ Λένιν.

Ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚΣΕ τὸ ἴδιο ὅπως καὶ οἱ ἀντιπροσωπεῖες σειρᾶς ἄλλων ἀδελφῶν κομμάτων ποὺ πῆραν μέρος στὴ Διά-

σκεψη, τόνισαν τὴ μεγάλη σημασία τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, στὴν πάλη γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴ δημοκρατία, τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ τὸ σοσιαλισμό. Τὸ ἴδιο τὸ γεγονὸς τῆς σύγκλησης τῆς Διάσκεψης τοῦ Βερολίνου, οἱ ἐπιτυχεῖς ἐργασίες της, ποὺ διεξήχθηκαν σὲ ἀτμόσφαιρα δημοκρατικότητας καὶ συντροφικότητας, τὸ ντοκουμέντο ποὺ ἐνέκρινε δείχνουν ὅτι ἡ Διάσκεψη ἔγινε παράγοντας δυναμώματος τῆς ἀμοιβαίας συνεργασίας τῶν ἀδελφῶν κομμάτων τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου, ἀνάπτυξης τῆς διεθνιστικῆς σύμπραξης, μὲ βάση τοὺς γενικὰ παραδεκτοὺς κανόνες ἀμοιβαίων σχέσεων.

Ὁ χαρακτήρας καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς συνεργασίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ἀντανακλοῦν τὸ ἐπίπεδο ἀνάπτυξης τοῦ ἐπαναστατικοῦ καὶ κομμουνιστικοῦ κινήματος, τὶς ἐπιτυχίες ποὺ σημείωσαν. Στὰ τελευταῖα χρόνια τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ἔκανε ἕνα σημαντικὸ βῆμα πρὸς τὰ μπρὸς στὴν ἀνάπτυξή του. Τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα ἐξουσίας ἀναπτύχθηκαν καὶ δυνάμωσαν καὶ οἱ κύριες προσπάθειές τους στρέφονται στὸ δυνάμωμα τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ. Αὐξήθηκε ἡ ἐπίδραση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στὸ μὴ σοσιαλιστικὸ κόσμο. Σημαντικὰ δυνάμωσαν οἱ θέσεις τέτιων μεγάλων κομμάτων, ὅπως τὸ Ἰταλικὸ (περισσότερο ἀπὸ 1.800.000 μέλη), τὸ Γαλλικὸ (500 χιλιάδες μέλη), τὸ Ἰνδικὸ (600 χιλιάδες μέλη), τὸ Ἰαπωνικὸ (400 χιλιάδες μέλη), καὶ ἄλλα. Βγῆκαν ἀπ᾽ τὴν παρανομία καὶ παίζουν δραστήριο ρόλο στὶς χῶρες τους τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῆς Πορτογαλίας καὶ τῆς Ἑλλάδας. Δυνάμωσαν τὶς θέσεις τους καὶ μεγάλωσαν τὴν ἐπίδρασή τους στὶς μάζες τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῆς Φινλανδίας, ΟΔΓ, τῆς Δανίας, τοῦ Ἰσραήλ, τοῦ Ἰρὰκ καὶ ἄλλων χωρῶν. Τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα δυνάμωσαν ἰδεολογικὰ καὶ πολιτικά, πράγμα ποὺ δημιουργεῖ στέρεη βάση γιὰ τὴν παραπέρα συσπείρωση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος καὶ τὴν ἑνότητα τῶν ἐπαναστατικῶν, ἀντιϊμπεριαλιστικῶν δυνάμεων.

Ἀφοσιωμένα στὸ μαρξισμὸ - λενινισμὸ καὶ τὸν προλεταριακὸ διεθνισμό, τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα ἀναλαμβάνουν νέες πρωτοβουλίες καὶ καταβάλλουν ἔντονες προσπάθειες γιὰ νὰ συσπειρώσουν τὶς γραμμές τους σὲ διεθνὴ κλίμακα, νὰ κάνουν πιὸ ἀποτελεσματικὴ τὴ διεθνὴ συνεργασία τῶν κομμουνιστικῶν καὶ τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ πολλὰ κομμουνιστικὰ κόμματα προτείνουν νὰ συγκληθεῖ νέα διεθνὴς σύσκεψη τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων. Ἡ πρόταση αὐτὴ συμπεριλήφθηκε ἐπίσης στὸ κοινὸ ντοκουμέντο, ποὺ ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴ Διάσκεψη τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς στὴν Ἀβάνα.

Σημειώνοντας τὴ ζωτικὴ σημασία τῶν διεθνῶν συναντήσεων τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων γιὰ τὴν ἐπιτυχὴ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ δράση, ὁ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στὴ Διάσκεψη τοῦ Βερολίνου, εἶπε: «Νομίζω ὅτι θὰ ἦταν ὠφέλιμες οἱ πολυμερεῖς συναντήσεις, ποὺ συγκαλοῦνται ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ μὲ σκοπὸ τὴν ἀμοιβαία ἐνημέρωση καὶ τὴν ἀνταλλαγὴ γνωμῶν στὰ διάφορα ἐπίκαιρα πολιτικὰ ζητήματα».

Μιὰ ἀπ᾽ τὶς μορφὲς τῆς διεθνοῦς συνεργασίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ἔγινε ἡ συμμετοχὴ στὰ συνέδρια τῶν ἀδελφῶν κομμάτων. Στὰ χρόνια 1975 - 1976 ἔγιναν καὶ γίνονται συνέδρια πολλῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων τῶν σοσιαλιστικῶν καὶ μὴ σοσιαλιστικῶν χωρῶν. Τὴν πλειοψηφία αὐτῶν τῶν συνεδρίων τὴ χαρακτηρίζει ἡ πλατιὰ διεθνὴς ἀντιπροσώπευση τῶν κομμουνιστῶν, ἡ μεγάλη προσοχή, ποὺ δίνεται ἀπ᾽ αὐτὰ στὰ ζητήματα τοῦ διεθνισμοῦ.

Τὸ πιὸ ἀντιπροσωπευτικὸ διεθνὲς φόρουμ τῶν συναγωνιστῶν στὴν ἐπαναστατική, ἀντιϊμπεριαλιστικὴ πάλη ἔγινε στὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ. Στὶς ἐργασίες του πῆραν μέρος ἀντιπροσωπεῖες 103 κομμουνιστικῶν, ἐργατικῶν, ἐθνικοδημοκρατικῶν καὶ σοσιαλιστικῶν κομμάτων ἀπὸ 96 χῶρες. Σὲ κανένα ἀπὸ τὰ προηγούμενα διεθνῆ φόρουμ τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων, δὲν παραβρέθηκαν τόσες φιλικὲς ἀντιπροσωπεῖες. Σ᾽ αὐτὸ βρῆκε τὴν ἔκφρασή της ἡ παραπέρα διεύρυνση καὶ στερέωση τῶν διεθνιστικῶν σχέσεων τοῦ ΚΚΣΕ μὲ ὅλα τὰ τμήματα τοῦ παγκόσμιου μετώπου πάλης γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴν ἐλευθερία τῶν λαῶν, γιὰ τὴν κοινωνικὴ πρόοδο.

Στὶς ὁμιλίες ἀπ᾽ τὸ βῆμα τοῦ Συνεδρίου καὶ στὶς κομματικὲς ὀργανώσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς στρατιᾶς τῶν ἑκατομμυρίων πρωτοπόρων ἀγωνιστῶν γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴν κοινωνικὴ πρόοδο, πρόβαλε ἡ λαμπερὴ καὶ ἐντυπωσιακὴ εἰκόνα τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσές, ποὺ ἀναπτύσσεται ἀσταμάτητα, εἶναι πολυποίκιλο στὶς μορφές του καὶ ὁρμητικὸ στὴν ἐπέκτασή του. Οἱ φιλοξενούμενοι ξένοι εἶπαν πολλὰ θερμὰ λόγια γιὰ τὸ ΚΚΣΕ, τὴ Σο-

βιετική χώρα, πού άνοιξε στούς λαούς τό δρόμο πρός τό σοσιαλισμό καί τήν ειρήνη, στάθηκαν άλληλέγγυοι μέ τό πρόγραμμα δράσης στόν τομέα τής έσωτερικής καί έξωτερικής πολιτικής, πού χαράχθηκε στήν είσήγηση τής ΚΕ, σημείωσαν τό ρόλο τοΰ Σοβιετικοΰ κράτους στήν πάλη γιά τήν ειρήνη, τήν ύποστήριξη τών άπελευθερωτικών κινημάτων, ύπογράμμισαν τήν ανάγκη άφοσίωσης στίς άρχές τού μαρξισμού - λενινισμού, τού προλεταριακού διεθνισμού.

«Σάς εύγνωμονούμε γιά τά λόγια σας, είπε ό Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στό Συνέδριο, καί έπιθυμούμε νά διαβεβαιώσουμε τούς κομμουνιστές, τούς έργάτες, όλους τούς άγωνιστές γιά τήν έθνική καί κοινωνική έλευθερία σ' όλες τίς χώρες: οί κομμουνιστές καί όλος ό λαός τής Σοβιετικής Ένωσης θά βρίσκονται καί άπ' έδώ καί μπρός στό ύψος τών διεθνιστικών τους καθηκόντων».

4. Ο ΑΓΩΝΑΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟ, ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Ή άνάπτυξη τής έπαναστατικής διαδικασίας συνοδεύεται άπό τή διεύρυνση καί τή σταθεροποίηση τών άμοιβαίων σχέσεων καί τής συνεργασίας τών δυνάμεων τής δημοκρατίας καί τού σοσιαλισμού, πού έχουν ανάγκη τής άμοιβαίας ύποστήριξης χάρη τής έπιτυχίας τής κοινής ύπόθεσης. Ωστόσο στό έπαναστατικό κίνημα έμφανίζεται καί άλλη τάση, πού όδηγεί στό χωρισμό τών δυνάμεών του. Σέ όρισμένες στιγμές άνάπτυξης τού παγκόσμιου άπελευθερωτικού κινήματος, στό σύνολο τού κινήματος ή σέ όρισμένους κρίκους του, άδυνατίζουν οί διεθνιστικές σχέσεις καί φτάνουν άκόμα καί στή διάσπασή τους. Πιό συχνά αύτό γίνεται στή βάση τού έθνικισμού, πού έτσι ή άλλιώς άντιπαραθέτει τά συμφέροντα τών έθνικών τμημάτων τού κινήματος στά κοινά συμφέροντα τού άντιϊμπεριαλιστικού καί άπελευθερωτικού άγώνα.

Στά έργα τών κλασικών τού μαρξισμού - λενινισμού, στά ντοκουμέντα τού κομμουνιστικού κινήματος δόθηκε έπιστημονική, βασισμένη σέ άρχές έκτίμηση τού έθνικισμού. Ή έκτίμηση αύτή άπαιτεί συγκεκριμένη ίστορική άνάλυση αύτού τού φαινομένου, παίρνοντας ύπόψη ότι σέ κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, στό κάθε συγκεκριμένο στάδιο τής κοινωνικής άνάπτυξης έκφράζει τά συμφέροντα τών διαφορετικών τάξεων καί κοινωνικών όμάδων.

Ό μαρξισμός - λενινισμός άναγνωρίζει στόν έθνικισμό θετικό περιεχόμενο σέ όρισμένες ίστορικές συνθήκες: στό άρχικό στάδιο άνάπτυξης τού καπιταλισμού, στήν περίοδο τών άστικοεθνικών κινημάτων, στή σημερινή περίοδο στήν πάλη ένάντια στήν άποικιοκρατία, τό νεοαποικισμό καί ίμπεριαλισμό γιά τήν έθνική άνεξαρτησία τών χωρών καί λαών.

Εἶναι γνωστό, ὅτι στὴν πλειοψηφία τῶν 'Αφρικανο - 'Ασιατικῶν χωρῶν στὸ κίνημα γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία ἐπικεφαλῆς ἦταν οἱ ἀστικὲς καὶ μικροαστικὲς δυνάμεις. Τὸ κίνημα αὐτὸ ἀναπτύχθηκε κάτω ἀπὸ τὰ συνθήματα τοῦ ἐθνικισμοῦ. Σχετικὰ μ' αὐτὸ ἔχει σημασία νὰ παίρνουμε ὑπόψη τὴ σκέψη τοῦ Β. Ι. Λένιν ὅτι «σὲ κ ά θ ε ἀστικὸ ἐθνικισμὸ τοῦ καταπιεζόμενου ἔθνους ὑπάρχει τὸ γενικὸ δημοκρατικὸ περιεχόμενο ἐ ν ά ν τ ι α στὴν καταπίεση, καὶ αὐτό, βέβαια, τὸ περιεχόμενο ἐμεῖς ἀ ν α μ φ ι σ β ή τ η τ α τὸ ὑποστηρίζουμε...» (Β. Ι. Λένιν — Ἅπαντα ρωσ. ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 275 - 276). Στὸν ἐθνικισμὸ τῶν καταπιεζόμενων ἐθνῶν, ποὺ παλεύουν ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό, τὴν ἀποικιοκρατία καὶ τὸ ρατσισμό, γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῆς ξένης κυριαρχίας καὶ ἐκμετάλλευσης, γιὰ τὴν πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία, οἱ κομμουνιστὲς εἶδαν καὶ βλέπουν τὸ προοδευτικὸ γενικὸ δημοκρατικό, πατριωτικὸ περιεχόμενο καὶ τὸ ὑποστηρίζουν ἐνεργητικά. Αὐτὴ ἡ θετικὴ πλευρὰ τοῦ ἐθνικισμοῦ παρουσιάζεται καὶ τώρα.

Ὡστόσο στὸν ἐθνικισμὸ περικλείνεται καὶ ἄλλου εἴδους περιεχόμενο, ποὺ ὑπηρετεῖ καὶ ἄλλους σκοπούς. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔλεγε ὅτι ὁ ἐθνικισμὸς ἔχει θετικὴ σημασία στὸ ρόλο «τὸν καταστρεπτικό», δηλαδὴ στὴν πάλη γιὰ τὴν ἐξαφάνιση τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης. 'Αλλὰ αὐτὸς παρουσιάζεται σὰν ἀντιδραστικὴ δύναμη στὸ ρόλο «τὸ δημιουργικό, τὸν ἐποικοδομητικό» — στὴν ἐπιδίωξη τῆς ἀστικῆς τάξης κάτω ἀπ' τὸ σύνθημα τῆς ὑπεράσπισης «τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων» κάτω ἀπ' τὸ σύνθημα «τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας», νὰ ἐπιβάλει στοὺς ἐργαζόμενους τὴ δική της ταξικὴ κυριαρχία, νὰ οὐδετεροποιήσει τὸν ταξικὸ ἀγώνα, νὰ ἐφαρμόσει τὴν πολιτικὴ τῆς διαίρεσης τῶν λαῶν μὲ τὰ ἐθνικὰ γνωρίσματα. Τὸ ὅριο ἀνάμεσα στὴ θετικὴ ἀντιϊμπεριαλιστικὴ πλευρὰ τοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ τὴν ἀντιδραστικὴ πλευρά του ἱστορικὰ εἶναι εὐκίνητο. Τὰ ἐθνικὰ συνθήματα μποροῦν ν ἀλλάξουν τὸ στόχο τους καὶ νὰ μετατραποῦν ἀπὸ μέσα πάλης γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση, σὲ μέσο διάσπασης τῶν ἐπαναστατικῶν ἀντιϊμπεριαλιστικῶν δυνάμεων. Αὐτὸ πραγματικὰ γίνεται τότε, ὅταν τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα ἀντιπαρατάσσεται στὸν παγκόσμιο σοσιαλισμὸ καὶ στ' ἄλλα τμήματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα.

Φαινόμενα ἐθνικισμοῦ παρουσιάζονται ἐπίσης καὶ στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα. 'Εδῶ στὴ βάση τοῦ ἐθνικισμοῦ βρίσκεται ἡ ἀπομάκρυνση ἀπ' τὸν προλεταριακὸ διεθνισμὸ ποὺ εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς βασικὲς νομοτέλειες τοῦ ταξικοῦ ἀγώνα καὶ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἡ μεγαλοποίηση τοῦ ἐθνικοῦ στοιχείου σὲ βάρος τοῦ κοινοῦ ταξικοῦ, τοῦ διεθνιστικοῦ, ἡ ἀπομάκρυνση ἀπ' τὴ συνεργασία καὶ τὴν ἑνότητα δράσης ὅλων τῶν τμημάτων τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, πρὶν ἀπ' ὅλα ἀπ' τὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ ἐθνικισμὸς στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα εἶναι ἀναπόσπαστος ἀπ' τὸν ὀππορτουνισμὸ καὶ ἀναθεωρητισμό.

Ὁ ἀντιδραστικὸς ἐθνικισμὸς φέρνει μεγάλη ζημιὰ στὸν ἐπαναστατικό, ἀπελευθερωτικὸ ἀγώνα. Ἡ ἔλλειψη ἑνότητας στὶς γραμμὲς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, τῶν ἐπαναστατικῶν καὶ ἀπελευθερωτικῶν δυνάμεων σὲ τοῦτο ἢ τὸ ἄλλο ἱστορικὸ στάδιο στοίχισε ἀκριβὰ σὲ ὅλο τὸ κίνημα, κατέληγε σὲ μεγάλες ἀποτυχίες, ἐπιβράδυνε τὴν ἀνάπτυξη τῆς παγκόσμιας ἐπαναστατικῆς διαδικασίας. 'Ιδιαίτερα ὀδυνηρὲς ἀποδείχτηκαν οἱ συνέπειες τῆς ἐξασθένισης τῆς διεθνιστικῆς συνεργασίας καὶ ἡ παραβίαση τῆς ἑνότητας στὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα. Τὸ ἀδυνάτισμα αὐτῆς τῆς ἑνότητας τιμωρεῖται μὲ τὸ ἀδυνάτισμα ὅλου τοῦ μετώπου τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ ἀντιϊμπεριαλιστικοῦ ἀγώνα.

Κάθε ὑποχώρηση στὸν ἐθνικισμὸ ἀπ' τὴν πλευρὰ τοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης ὁδηγεῖ στὸ γλίστρημα στὸν ἐθνικὸ ὀππορτουνισμὸ καὶ τὸν ἀναθεωρητισμό, στὴ συνένωση μὲ τὴν ἀστικὴ ἰδεολογία καὶ πολιτική. Τέτιο δρόμο ἀκολούθησε στὴν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ δεξιὰ σοσιαλδημοκρατία, ποὺ τοποθέτησε μὲ διάφορες ψεύτικες ἑρμηνεῖες τὰ συμφέροντα τῶν ἐθνῶν πάνω ἀπ' τὰ ταξικὰ συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου. Τώρα οἱ ἀστοὶ ἐπικριτὲς καὶ πολιτικοὶ ἐναποθέτουν τὶς ἐλπίδες στὴ δυνατότητα παρόμοιας ἐξέλιξης τῶν δεξιῶν ἢ «ἀριστερῶν» ὀππορτουνιστῶν στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ποὺ ἀντιπαραθέτουν τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα τοῦ κινήματος στὰ συμφέροντα τὰ διεθνιστικὰ καὶ οἱ ὁποῖοι στέκουν στὶς θέσεις τοῦ ἐθνικισμοῦ.

Τὶς ἐλπίδες τῶν ἰμπεριαλιστῶν πέρα γιὰ πέρα τὶς δικαιώνει ἡ δράση τῶν σημερινῶν καθοδηγητῶν τῆς Κίνας. Εἶναι γνωστό, ὅτι οἱ κινέζοι καθοδηγητὲς παρουσιάζονται σὰν ἀγωνιστὲς ἐνάντια

στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ σὰν ὑπερασπιστὲς τῶν χωρῶν τοῦ «τρίτου κόσμου». Τώρα, βέβαια, γιὰ ὅλους εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ δράση τους ἀντιτίθεται πέρα γιὰ πέρα στὰ συμφέροντα τῆς ἀπελευθερωτικῆς πάλης τῶν λαῶν. Ἡ πολιτική τους κατευθύνεται ἀνοιχτὰ ἐνάντια στὴν πλειοψηφία τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν. Ὅταν γίνεται λόγος γιὰ τὴν Ἀγκόλα, τὴ Χιλή, τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, τὴ Δυτικὴ Γερμανία, παντοῦ οἱ κινέζοι καθοδηγητὲς βρίσκονται στὸ ἴδιο στρατόπεδο μὲ τὶς πιὸ ἀντιδραστικὲς δυνάμεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν νοτιοαφρικανῶν ρατσιστῶν.

Μεγάλο κίνδυνο γιὰ τοὺς εἰρηνόφιλους λαοὺς παρουσιάζει ἡ ἔντονη δραστηριότητα τοῦ Πεκίνου νὰ τορπιλλίσει τὴν ὕφεση, νὰ ἐμποδίσει τὸν ἀφοπλισμό, νὰ σπείρει τὴν δυσπιστία καὶ τὴν ἔχθρα ἀνάμεσα στὰ κράτη, ἡ ἐπιδίωξή του νὰ προκαλέσει παγκόσμιο πόλεμο. «Τώρα, ὑπογράμμισε ὁ Γενικὸς γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ Λ. Ι. Μπρέζνιεφ στὸ XXV Συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ, εἶναι πιὸ λίγο νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ Μαοϊκὴ ἰδεολογία καὶ πολιτικὴ εἶναι ἀσυμβίβαστες μὲ τὴ μαρξιστικολενινιστικὴ διδασκαλία. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι κατευθεῖαν ἐχθρικὲς σ' αὐτή». Ἡ πολιτικὴ τῶν κινέζων καθοδηγητῶν ἑνώνεται μὲ τὶς θέσεις τῆς πιὸ χειρότερης ἀντίδρασης σ' ὅλο τὸν κόσμο, στὴν πραγματικότητα αὐτὴ ἔγινε σοβαρὴ ἐφεδρεία τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στὴν πάλη του ἐνάντια στὸ σοσιαλισμό.

Γιὰ νὰ ὑπερνικηθοῦν οἱ τάσεις γιὰ τὴ διάσπαση τῶν δυνάμεων τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ, νὰ ἐπιτευχθεῖ περισσότερο σταθερὴ συνεργασία, ἔχει σημασία, ἀπ' τὴ μιὰ πλευρά, νὰ προσδιορίζονται οἱ αἰτίες, ποὺ γεννοῦν αὐτὲς τὶς τάσεις καί, ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρά, νὰ κατανοεῖται σωστὰ ἡ σημασία τῆς ἑνότητας αὐτῶν τῶν δυνάμεων καὶ νὰ καταβάλλονται ἀφειδώλευτα οἱ προσπάθειες ὅλων τῶν τμημάτων τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος ποὺ ἐπιδιώκουν τὴ στερέωση μιᾶς τέτιας ἑνότητας, ἐνάντια σὲ κείνους ποὺ τὴν ἀδυνατίζουν καὶ τὴν ὑποσκάπτουν.

Οἱ πηγὲς τοῦ ἐθνικισμοῦ

Ἡ ὕπαρξη ἐθνικιστικῶν τάσεων στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ἐξηγεῖται ἀπὸ αἰτίες ἀντικειμενικοῦ καὶ ὑποκειμενικοῦ χαρακτήρα. Μπορεῖ νὰ ξεχωρίσουμε μερικὲς γενικὲς αἰτίες, ποὺ δείχνουν τὴ συγγένεια τοῦ ὀππορτουνισμοῦ καὶ τοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ ἐπίσης τὶς εἰδικὲς συνθῆκες ἐμφάνισης καὶ ὕπαρξης τοῦ ἐθνικισμοῦ στὶς γραμμὲς τῶν κομμουνιστῶν, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὶς ἰδιομορφίες αὐτῆς τῆς ἰδεολογικῆς καὶ πολιτικῆς τάσης.

Τὰ φαινόμενα τοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ (τοῦ ὀππορτουνισμοῦ) στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα πρῶτ' ἀπ' ὅλα συνδέονται μὲ τὴν αὔξηση τῆς μαζικότητας τοῦ κινήματος καὶ τὸ πλάταιμα τῶν κοινωνικῶν πλαισίων. Ἡ πύκνωση τῶν γραμμῶν τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ὕστερα ἀπ' τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, συνοδεύτηκε μὲ τὸ πέρασμα στὶς γραμμές του μὴ προλεταριακῶν στοιχείων, ἰδεολογικὰ ἀνώριμων, διεθνιστικὰ ὄχι ἀτσαλωμένων, ποὺ δὲν πέρασαν τὸ σχολειὸ τοῦ ταξικοῦ ἀγώνα. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα αὐτὸ ἀφορᾶ στὶς χώρες, ποὺ μένουν πίσω στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη, μὲ ὄχι ἀναπτυγμένη ἢ ἀδύνατα ἀναπτυγμένη τὴν ἐργατικὴ τάξη, μὲ πολυάριθμα μὴ προλεταριακὰ στρώματα. Τὰ στρώματα αὐτὰ ἀπ' τὴν ἔλλειψη πείρας καὶ ἀπ' τὴν ἀστάθειά τους συχνὰ γίνονται πηγὴ ταλαντεύσεων καὶ ὑποχώρησης τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος. Μὴ ἔχοντας προλεταριακὴ ζύμη τὰ στοιχεῖα αὐτὰ πέφτουν εὐκολότερα κάτω ἀπ' τὴν ἐπίδραση τῆς ἀστικῆς καὶ ρεφορμιστικῆς ἰδεολογίας καὶ τὴν ἐπιρροὴ κάθε εἴδους μικροαστικῶν τάσεων καὶ προκαταλήψεων. Καὶ οἱ προκαταλήψεις τοῦ ἐθνικισμοῦ εἶναι ἀπ' τὶς πιὸ ἐπίμονες καὶ ἀνθεκτικὲς προκαταλήψεις. Γεννημένες ἀπ' τὶς συνθῆκες τῆς αἰώνιας καταπίεσης καὶ ἐκμετάλλευσης τοῦ ἑνὸς ἔθνους καὶ λαοῦ ἀπὸ τὸ ἄλλο, οἱ προκαταλήψεις τοῦ ἐθνικισμοῦ, τὰ αἰσθήματα δυσπιστίας καὶ τῆς ἀποξένωσης τῶν λαῶν, ριζώνουν βαθιὰ στὴ συνείδηση τῶν λαῶν. Οἱ προκαταλήψεις αὐτὲς διατηροῦνται γιὰ ὁρισμένο χρονικὸ διάστημα ἀκόμα καὶ ὕστερα ἀπ' τὴν νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἀφοῦ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἐξαλειφθεῖ ἀμέσως ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἀνισότητα, νὰ ἐξαλειφθοῦν τὰ ἴχνη τῶν ἀνώμαλων σχέσεων, ποὺ κληρονομήθηκαν ἀπ' τὸ παρελθὸν ἀνάμεσα στὰ ἔθνη. Σὲ ὁρισμένες συνθῆκες οἱ ἐθνικιστικὲς προκαταλήψεις μποροῦν ἀκόμα νὰ ἐπιζήσουν καὶ νὰ δυναμώσουν μάλιστα ἂν δὲν προβληθεῖ ἀντίσταση. Σημειώνοντας τὰ φαινόμενα αὐτά, ὁ Β. Ι. Λένιν προειδοποιοῦσε γιὰ τὴν ἰδιαίτερη ζωτικότητα καὶ ἀντοχὴ «τῶν προκαταλήψεων τοῦ ἐθνικοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς ἐθνικῆς στενό-

τητας» (Β. Ι. Λένιν — Ἅπαντα ρωσ. ἔκδ., τόμ. 41ος, σελ. 168), στὶς χῶρες μὲ χαμηλὸ ἐπίπεδο ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, ποὺ βρίσκονταν σὲ μακρόχρονη καταπίεση ἀπ' τὴν πλευρὰ τῶν ξένων κρατῶν.

Ἀναλύοντας τὶς αἰτίες τῆς παρέκκλισης ἀπ' τὸ μαρξισμὸ - λενινισμὸ καὶ τὸν προλεταριακὸ διεθνισμὸ σ' αὐτὸ ἢ τὸ ἄλλο κόμμα, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ πάρουμε ὑπόψη, ὅτι ὅσο ἀναπτύσσεται τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα, ὁ χαρακτήρας του καὶ οἱ μορφές του γίνονται περίπλοκες. Αὐτὸ γίνεται τόσο ἐξαιτίας τῆς ἀναπτυσσόμενης ποικιλομορφίας τῶν ἐθνικῶν συνθηκῶν, ὅσο καὶ ἐξαιτίας τῆς ἀνισόμερης ἀνάπτυξης τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ προτσές.

Στὴν ἀνάπτυξη τῆς παγκόσμιας ἐπαναστατικῆς διαδικασίας, εἶναι φανερὲς δυὸ τάσεις. Ἡ μία τάση εἶναι τάση πρὸς τὴν παραπέρα διεθνιστικοποίηση, ποὺ ἐκδηλώνεται μὲ τὸ βάθαιμα τοῦ διεθνιστικοῦ περιεχομένου τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στὴν κάθε χώρα, καθὼς καὶ στὶς ἀναπτυσσόμενες ἀμοιβαῖες σχέσεις αὐτοῦ τοῦ κινήματος μὲ τὴν ἐπαναστατικὴ πάλη στὶς ἄλλες χῶρες καὶ σὲ παγκόσμια κλίμακα. Ἡ ἄλλη τάση, εἶναι ἡ τάση γιὰ τὴ διαφοροποίηση τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης σὲ ὁρισμένες χῶρες ἀνάλογα μὲ τὶς συγκεκριμένες συνθῆκες αὐτῶν τῶν χωρῶν, μὲ τὶς συνήθειες στὸ ἐργατικὸ κίνημα κ.λπ. Αὐτὴ ἡ διαφοροποίηση ὅλο καὶ περισσότερο μεγαλώνει ἐξαιτίας τῆς ἀνισόμερης ἀνάπτυξης τῆς ἐπαναστατικῆς διαδικασίας. Ἰδιαίτερα σημαντικὰ ἡ διαφοροποίηση αὐτὴ ἐμφανίζεται στὴν ἀντικειμενικὴ διαφορὰ τῆς θέσης καὶ δραστηριότητας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ποὺ βρίσκονται στὴν ἐξουσία ἢ ποὺ δὲν βρίσκονται. Οἱ διαφορὲς ἀνάμεσα στὰ κόμματα, ποὺ δροῦν στὶς μὴ σοσιαλιστικὲς χῶρες (στὴν ἀριθμητικὴ δύναμη, στὴν ἐπίδραση, στὴν πείρα, στὶς συνθῆκες κ.λπ.) ἐπίσης εἶναι πολὺ μεγάλες. Ἡ ἀναπτυσσόμενη ποικιλομορφία τῶν συνθηκῶν δραστηριότητας τῶν ἐθνικῶν τμημάτων τῆς ἐργατικῆς τάξης, περιέχει τὸν πιθανὸ κίνδυνο αὐτῆς ἢ τῆς ἄλλης ὑπερβολῆς τοῦ ἐθνικοῦ στοιχείου, τῆς ἐθνικῆς στενότητας ἢ τοῦ ἐθνικοῦ περιορισμοῦ.

Ὅσο ἀναπτύσσεται τὸ παγκόσμιο κομμουνιστικὸ κίνημα καὶ αὐξάνονται οἱ ἐπιτυχίες του, μεγαλώνει καὶ ἡ σημασία τῶν ἐθνικῶν καθηκόντων στὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, ἰδιαίτερα τῶν κομμάτων ἐξουσίας. Αὐτὸ γίνεται ἐξαιτίας

τῆς διεύρυνσης τῆς σφαίρας δουλιᾶς τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, ὅπως καὶ ἐξαιτίας τοῦ δυναμώματος τοῦ ρόλου τους, σὰν ἐθνικῆς πολιτικῆς δύναμης. Ἀρχίζοντας μὲ τὴν ἐπεξεργασία τῶν γενικῶν καθηκόντων τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης, τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα στὸ σημερινὸ στάδιό του ὅλο καὶ περισσότερο ἀσχολεῖται μὲ τὴ συγκεκριμενοποίηση, τὸν ἀκριβὴ καθορισμὸ καὶ τὸ βάθαιμα τῶν προβλημάτων, ποὺ προβάλλονται ἀπ' τὴ ζωὴ ἀνάλογα μὲ τὶς ἰδιομορφίες τῆς κάθε μιᾶς χώρας. Ἡ δράση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων γίνεται πιὸ πολύμορφη καὶ συγκεκριμένη. Γενικὰ αὐτὸ εἶναι φυσιολογικό, νομοτελειακὸ προτσές. Ὅμως αὐτὸ περικλείνει τὸν κίνδυνο ὑπερεκτίμησης τῆς ἐθνικῆς, τῆς εἰδικῆς, ἂς ποῦμε ἔτσι, «προσαρμογῆς» στὶς τοπικὲς συνθῆκες, ποὺ μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει, καὶ πραγματικὰ ὁδηγεῖ σὲ μερικὲς περιπτώσεις, στὴν ἀπομάκρυνση ἀπ' τὶς βασικὲς ἀρχὲς τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ καὶ στὴ διάσπαση ἢ τὸ ἀδυνάτισμα τῶν διεθνιστικῶν σχέσεων μὲ τὰ ἀδελφὰ κόμματα.

Μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος μεγάλωσε καὶ ὁ ὄγκος τῶν ἐθνικῶν προβλημάτων στὴ δραστηριότητα τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, μεγάλωσε ὁ ρόλος τους στὴ λύση αὐτῶν τῶν προβλημάτων. Ἡ ὑπερβολική, ὅμως ὑπογράμμιση τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ προβλημάτων ὅταν συνοδεύεται μὲ τὸ ξέχασμα καὶ τὴν ὑποτίμηση τῶν διεθνιστικῶν συμφερόντων καὶ προβλημάτων τοῦ κινήματος, μπορεῖ νὰ ἐπισκιάσει τὰ τελευταῖα, νὰ τὰ μεταθέσει σὲ δεύτερη θέση.

Ἔτσι, λογουχάρη, οἱ τεράστιες ἐπιτυχίες τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν μικρῶν, στὴ πορεία τῆς κρατικῆς, οἰκονομικῆς καὶ πολιτιστικῆς οἰκοδόμησης, γεννοῦν σὲ ὁρισμένους παράγοντες τῶν κομμάτων ἐξουσίας, τὴν ἐντύπωση ὅτι οἱ ἐπιτυχίες αὐτὲς εἶναι ἀποτέλεσμα κάποιων ἰδιαίτερων χαρακτηριστικῶν τοῦ δοσμένου ἔθνους καὶ τοῦ ἰδιαίτερου δρόμου ἀνάπτυξής του. Οἱ τέτιου εἴδους γνῶμες προκαλοῦν τὴ διάθεση τῆς ἀπομόνωσης, τοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ τοῦ σωβινισμοῦ.

Στὶς χῶρες τοῦ ἀναπτυγμένου καπιταλισμοῦ οἱ κομμουνιστὲς παλεύουν γιὰ πιὸ πλήρη ἔκφραση τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν δρόμων τῆς ἐθνικῆς ἀνάπτυξης. Αὐτὸ εἶναι τὸ πεδίο τῆς πάλης ὅπου οἱ κομμουνιστὲς ἀγωνίζονται σὰν ἡ πιὸ συ-

6

νεπής ἐθνική δύναμη, πράγμα πού τούς ἐξασφαλίζει ἐπιρροή στίς πλατιές μάζες. Στίς θέσεις τῶν κομμουνιστῶν τῶν χωρῶν αὐτῶν, μπορεῖ νά ἀσκεῖ ἐπίδραση καί τό γεγονός, ὅτι στήν καθημερινή του δράση, τό Κόμμα εἶναι ὑποχρεωμένο ν' ἀπευθύνεται στό πιό πλατύ ἀκροατήριο, πού σημαντικό μέρος του βρίσκεται κάτω ἀπ' τήν ἐπίδραση τῶν στενῶν ἐθνικῶν βλέψεων. Τό ἐπιτρεπτό ὅριο μιᾶς τέτιας τακτικῆς «προσαρμογῆς» τοῦ Κόμματος σέ παρόμοιου εἴδους διαθέσεις τῶν μαζῶν, ἀποκλειστικά καί μόνο γιά νά ἐξασφαλίσει τήν ὑποστήριξή τους (λογουχάρη στήν περίοδο τῶν ἐκλογῶν βουλευτῶν ἤ δημοτικῶν ὀργάνων) κρύβει, ὡστόσο, τόν κίνδυνο γιά τό ἴδιο τό Κόμμα νά βρεθεῖ κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἐθνικιστικῶν διαθέσεων τῶν μαζῶν καί οἱ κομμουνιστές πρέπει αὐτό νά τό ἐκτιμοῦν μέ ψυχραιμία.

Στίς ἀναπτυσσόμενες χῶρες, ὅπου καταχτήθηκε ἡ κρατική ἀνεξαρτησία, ἡ ἰδεολογία τοῦ ἐθνικισμοῦ σ' ἕνα ὁρισμένο στάδιο στερεώνει ἀκόμα κατά κανόνα τό ἔθνος πού μόλις διαμορφώθηκε καί προσδίδει στόν ἀγώνα γιά τήν ἀνεξαρτησία ἀντιϊμπεριαλιστικό, δημοκρατικό χαρακτήρα. Αὐτός ὁ ἐθνικισμός μπορεῖ νά ὁδηγήσει στό στρατόπεδο τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων, ἐάν ἡ ἐπαναστατική πρωτοπορία ἀφήνει νά τῆς διαφύγει ἀπ' τήν προσοχή ἡ διεθνιστική διαπαιδαγώγηση τῶν ἐργαζομένων καί ἐάν ὁ διεθνισμός δέν μπῆκε στή βάση τῆς πολιτικῆς τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων.

Στίς σημερινές συνθῆκες ὁ ρόλος τοῦ ἐθνικοῦ παράγοντα στή ζωή τῆς ἀνθρωπότητας μεγαλώνει. Πραγματοποιεῖται μιά καταπληκτική ἄνοδος τῆς πάλης τῶν λαῶν γιά τήν ἐθνική ἀνεξαρτησία, τήν ἐθνική ἀναγέννηση καί τά ἐθνικά δίκαια. Τά προβλήματα αὐτά δέν συγκινοῦν μόνο τούς λαούς τῶν πρώην ἀποικιακῶν χωρῶν, ἀλλά ὀξύνθηκαν καί στίς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες, ἐξαιτίας τῆς προσέλκυσής τους στίς στρατιωτικές καί οἰκονομικές ἰμπεριαλιστικές ἑνώσεις, ἤ ἐξαιτίας τῶν διακρίσεων καί τῶν διώξεων πού ὑποβάλλονται οἱ ἐθνικές μειονότητες. Πραγματοποιεῖται ἡ ἄνοδος τῆς αὐτοσυνείδησης τῶν λαῶν, πού εἶναι ὡστόσο συνδεμένη σέ πολλές περιπτώσεις μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐθνικισμοῦ.

Ἡ ἄνοδος τῆς ἐθνικῆς ζωῆς ἀπό ὅλες τίς ἀπόψεις, εἶναι ἰδιαίτερα σημαντική καί φανερή στίς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἡ καταφανής ἄνοδος τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, δημιουργεῖ στούς ἀνθρώπους αἰσθήματα ἐθνικῆς περηφάνειας καί πατριωτισμοῦ. Ἀλλά καί ἐδῶ αὐτά τά θετικά φαινόμενα, ἀναμφισβήτητα, δέν ἀναπτύσσονται πάντα ἁρμονικά. Στίς περιπτώσεις πού στήν διεθνιστική διαπαιδαγώγηση τῶν ἐργαζομένων δέν δίνεται ἡ ἀπαραίτητη προσοχή καί ὅταν τό ἴδιο τό Κόμμα ἐπιτρέπει ὑποχωρήσεις ἀπ' τίς ἀρχές τοῦ διεθνισμοῦ, τά θετικά αὐτά φαινόμενα συνοδεύονται μέ ἐθνικιστικές διαθέσεις καί τάσεις.

Ἀποκαλύπτοντας τίς πηγές τοῦ ἐθνικισμοῦ εἶναι ἀπαραίτητο κατόπιν νά πάρουμε ὑπόψη τήν ἀντικειμενική πολυπλοκότητα τοῦ προβλήματος τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ καί τοῦ διεθνιστικοῦ στοιχείου στήν πρακτική δράση τοῦ Κόμματος, ὅπου σέ τελευταία ἀνάλυση, καθορίζεται καί ἐλέγχεται ὁ σωστός συσχετισμός αὐτῶν τῶν δύο τάσεων. Γιά τό ξεχώρισμα ἐκείνου πού ἔχει γενική σημασία ἀπ' τό εἰδικό στήν πείρα τοῦ Κόμματος δέν εἶναι ἀρκετό νά παρατηροῦμε αὐτή τήν πείρα «ἀπ' τά μέσα», εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἐκτίμησή της καί «ἀπ' ἔξω», δηλαδή νά τήν ἀντιπαραβάλουμε μέ τήν ἀνάλογη πείρα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἄλλων χωρῶν. Σοβαρή προϋπόθεση τῆς ἐπιτυχίας τῆς Ὀκτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης στή Ρωσία ἦταν τό ὅτι οἱ μπολσεβίκοι μελέτησαν προσεχτικά καί ἀξιοποίησαν στήν πράξη τήν πείρα τοῦ παγκόσμιου, ἰδιαίτερα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Στίς σημερινές συνθῆκες ἡ μελέτη τῆς πείρας τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ κινήματος καί ὁ σωστός καθορισμός τῆς σημασίας της γιά τίς ἐθνικές συνθῆκες αὐτῆς ἤ τῆς ἄλλης χώρας, εἶναι ἰδιαίτερα ἀπαραίτητα στοιχεῖα. Ὡστόσο ἀκριβῶς στήν ἐκτίμηση τῆς σημασίας ἐκείνων ἤ τῶν ἄλλων χαρακτηριστικῶν τῆς ἐθνικῆς ἤ διεθνιστικῆς πείρας συχνά γίνονται λάθη καί ἁπλοποιήσεις: ἀπ' τή μιά πλευρά, ἡ περιφρόνηση τῆς διεθνοῦς σπουδαιότητας τῆς πείρας τοῦ ἐθνικοῦ τμήματος τοῦ κινήματος, ἀπ' τήν ἄλλη πλευρά, ἡ ἐπιδίωξη νά δώσουν στά ἰδιόμορφα γνωρίσματα τοῦ κινήματος στή μιά ἤ τήν ἄλλη χώρα, γενικό χαρακτήρα, πού σέ πολλές περιπτώσεις συνοδεύεται μέ ἀπόπειρες νά ἐπιβάλουν στούς λαούς τῶν ἄλλων χωρῶν τόν δικό τους ἰδιόμορφο δρόμο ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης.

Οἱ ἐθνικιστικές καί ἄλλες διαστρεβλώσεις στό ἐπαναστατικό καί κομμουνιστικό κίνημα εἶναι συνδεμένες μέ τή συνεχή ἐπίδραση

πάνω του τῆς ἀστικῆς ἰδεολογίας καὶ πολιτικῆς. Ὁ ἐθνικισμὸς ἦταν πάντοτε ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια μέσα πάλης ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ ἀντίπαλοι τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἐναντίον του.

Ἡ ἀστικὴ τάξη χρησιμοποιεῖ τὸν ἐθνικισμὸ γιὰ τὴν κατάτμηση τῶν δημοκρατικῶν, ἐπαναστατικῶν δυνάμεων, τὸν ἀποπροσανατολισμό τους, σὰν μέσο γιὰ νὰ ἀποσπάει τοὺς ἐργαζόμενους ἀπ' τὴν πάλη γιὰ τὰ ζωτικά τους συμφέροντα. Ἀκριβῶς σ' αὐτὸ βοηθάει ὁ ἀστικὸς ἐθνικισμός, ποὺ ἀπολυτοποιεῖ τὶς ἐθνικὲς ἰδιομορφίες, ἀγνοεῖ τὶς ταξικὲς διαφορές, ὑποδαυλίζει τὴν ἔχθρα ἀνάμεσα στὰ ἔθνη. Μὲ ὁποιαδήποτε μορφὴ κι ἂν παρουσιάζεται ὁ ἀστικὸς ἐθνικισμὸς μὲ τὴ μορφὴ τοῦ τοπικοῦ ἐθνικισμοῦ, τοῦ μεγαλοκρατικοῦ σωβινισμοῦ, τοῦ ρατσισμοῦ, τοῦ σιωνισμοῦ, παντοῦ αὐτὸ εἶναι ὅπλο τῆς ἀντίδρασης ποὺ κατευθύνεται ἐνάντια στὸ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα, ἐνάντια στὰ ταξικὰ συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων.

Τώρα, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε στὸ παρελθόν, οἱ προσπάθειες τῶν ἀντικομμουνιστῶν ἔχουν συγκεντρωθεῖ στὸ νὰ συκοφαντήσουν τὶς ἀρχὲς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, ἐνθαρρύνοντας καὶ βοηθώντας τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐθνικιστικῶν τάσεων στὸ παγκόσμιο ἀπελευθερωτικὸ κίνημα. Ὁ σύνθετος χαρακτήρας καὶ ἡ μεγάλη ὀξύτητα τῶν ἐθνικῶν προβλημάτων, ποὺ στέκουν στὴν ἡμερήσια διάταξη γιὰ πρακτικὴ λύση, μπροστὰ σὲ πολλὰ τμήματα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος, στὴν πλειοψηφία τῶν χωρῶν τῆς γήινης σφαίρας, δημιουργοῦν ὁρισμένες δυνατότητες γιὰ τὴν ἀστικὴ προπαγάνδα. Ὑποδαυλίζοντας τὸν ἐθνικισμό, οἱ ἀστοὶ ἐπικριτὲς τὸν θεωροῦν καὶ τὸν παριστάνουν σὰν ἐξωιστορικὸ καὶ ἐξωταξικὸ φαινόμενο ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὸ γιὰ ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ σ' ὅλους τοὺς καιρούς. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ οἱ ἀστοὶ ἐπικριτὲς καὶ προπαγανδιστές, διαστρεβλώνουν τὸ πραγματικὸ περιεχόμενο τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, παραχαράζουν τὶς ἀρχές του, παριστάνοντάς τες σὰν σχέσεις ὑποταγῆς τοῦ ἑνὸς ἔθνους ἢ κόμματος στὸ ἄλλο, σὰν περιορισμὸ τῶν σχέσεων ἰσοτιμίας καὶ κυριαρχίας κ.λπ.

Περισσότερες προσπάθειες οἱ ἀντικομμουνιστὲς καταβάλλουν στὸ νὰ δυσφημίσουν, νὰ παρουσιάσουν σὰν ἀσύμφορο τὸ ζωντανό, τὸν ὑπάρχοντα σοσιαλισμό, κι ἔτσι νὰ δυσφημίσουν τὶς ἰδέες τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ νὰ δείξουν σ' ἐκεῖνες τὶς δυνάμεις ποὺ ἀκολουθοῦν

τὶς σοσιαλιστικὲς ἰδέες, τὴν ἔλλειψη προοπτικῆς τοῦ κινήματος στὸν τελικὸ σκοπό, νὰ ὑποσκάψουν τὴν ἐμπιστοσύνη αὐτῶν τῶν δυνάμεων στὸν παγκόσμιο σοσιαλισμό. Εἶναι φυσικό, ὅτι τὸ κύριο ἀντικείμενο τῆς κριτικῆς τῶν ἀντικομμουνιστῶν ἀποτελεῖ ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση, ποὺ εἶναι ἡ κυριότερη χώρα τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ πρωτοπορεία τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Στὶς ἐπικρίσεις κατὰ τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, συχνὰ φιγουράρει ἡ θέση, ποὺ συνεχῶς ἐπαναλαμβάνεται, γιὰ τὸ ἀκατάλληλο «τοῦ σοβιετικοῦ πρότυπου» τοῦ σοσιαλισμοῦ γιὰ τὶς ἄλλες χῶρες καὶ τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα. Συνειδητὰ παραχαράζεται ἡ πολιτικὴ τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καὶ τῶν χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς κοινότητας, εἰδικὰ ἡ πολιτικὴ τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης ποὺ ἐφαρμόζεται ἀπ' αὐτές, μὲ τὰ κράτη ποὺ ἔχουν διαφορετικὸ κοινωνικὸ σύστημα, τὴν ὁποία παρουσιάζουν σὰν ἀπομάκρυνση αὐτῶν τῶν χωρῶν ἀπ' τὶς ἀρχὲς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ. Ἡ καθυστέρηση τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν σὲ σύγκριση μὲ τὶς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες σὲ μερικοὺς δεῖχτες τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, παριστάνεται ἀπὸ τοὺς ἀστοὺς ἐπικριτές, ὄχι σὰν κληρονομιὰ τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ σὰν συνέπεια τοῦ σοσιαλισμοῦ κ.λπ.

Ὁ ἰμπεριαλισμὸς δὲν περιορίζεται μονάχα στὰ ἰδεολογικὰ μέσα γιὰ νὰ προκαλέσει διάσπαση ἀνάμεσα στις παγκόσμιες δυνάμεις τῆς δημοκρατίας, τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ χρησιμοποιοῦνται καὶ ἄλλα μέσα, ὅπως ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ πίεση, ἡ ὑπονομευτικὴ δραστηριότητα, ἡ πολεμικὴ βοήθεια στοὺς διασπαστὲς καὶ ὀπαδοὺς τῶν χωριστικῶν κινημάτων. Σὲ μερικὲς περιπτώσεις ἡ πολιτικὴ τῆς διάσπασης τῶν ἀπελευθερωτικῶν κινημάτων ποὺ ἐφαρμόζει ὁ ἰμπεριαλισμός, τοῦ φέρνει μιὰ ὁρισμένη ἐπιτυχία. Ἔτσι, ἡ πολιτικὴ τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς πίεσης τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ τῶν ΗΠΑ στὶς Ἀραβικὲς χῶρες, δυνάμωσε τὴ διάσπαση στὸ ἀραβικὸ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα, ποὺ ἀδυνατίζει σημαντικὰ αὐτὸ τὸ κίνημα καὶ δυσκολεύει τὴν πολιτικὴ διευθέτηση τοῦ προβλήματος τῆς Ἐγγὺς Ἀνατολῆς.

Σημειώνοντας τὶς ἀντικειμενικὲς αἰτίες τοῦ ἐθνικισμοῦ στὸ κομμουνιστικὸ καὶ ἐπαναστατικὸ κίνημα, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ὑπογραμμίσουμε ἀκόμα τὸ ρόλο τοῦ ὑποκειμενικοῦ παράγοντα στὴν

ἐμφάνιση αὐτοῦ τοῦ φαινομένου. Οἱ ἀντικειμενικὲς αἰτίες δὲν ὁδηγοῦν στὴν παραβίαση τῆς ἑνότητας τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος αὐτόματα, ἐὰν τὸ κόμμα ποὺ εἶναι ἐπικεφαλῆς σ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ σωστὴ διεθνιστικὴ πολιτική. Ἡ ἀφοσίωση τῶν κομμάτων στὸ διεθνισμὸ ἐξαρτᾶται πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀπ' τὴν ἰδεολογικοπολιτικὴ ὡριμότητα, ἀπ' τὴν πείρα καὶ τὴ σοφία τῶν καθοδηγητῶν τους, ἀπὸ τὸ πόσο κατανοοῦν τὴν ἀναγκαιότητα νὰ βάζουν τὰ γενικὰ συμφέροντα τοῦ παγκόσμιου ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος πάνω ἀπ' τὰ τοπικά, στενὰ ἐθνικὰ συμφέροντα. Ἡ ἰδεολογικοπολιτικὴ ἀδυναμία τῶν κομμάτων καὶ τῶν καθοδηγητῶν τους, οἱ ὁρισμένες ὑποχωρήσεις τους στὸν ἐθνικισμὸ ἢ οἱ διακηρύξεις περὶ διεθνισμοῦ ποὺ δὲν συνοδεύονται ἀπὸ πράξεις, κρύβουν τὸν κίνδυνο τῆς ἐθνικιστικῆς ἀλλοίωσης τῶν τέτιων κομμάτων.

Ἡ θεωρητικὴ «θεμελίωση» τοῦ ἐθνικισμοῦ

Ὅπως τονίστηκε πιὸ πάνω, στὴ βάση τοῦ ἐθνικισμοῦ στὸ κομμουνιστικὸ κίνημα, βρίσκεται ἡ ἀπομάκρυνση ἀπ' τὶς ταξικὲς θέσεις. Ὁ ἐθνικισμὸς φανερώνεται τόσο στὶς ἰδεολογικὲς ἀντιλήψεις, ὅσο καὶ στὶς πολιτικὲς τοποθετήσεις ἐκείνων ποὺ ἀπομακρύνονται ἀπ' τὶς ἀρχὲς τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ καὶ τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ ἢ τὶς διαστρεβλώνουν. Παραστατικὸ παράδειγμα γι' αὐτὸ εἶναι ἡ θεωρία «τῶν δυὸ ὑπερδυνάμεων», σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία οἱ δυὸ δυνάμεις: οἱ ΗΠΑ καὶ ἡ ΕΣΣΔ, συνεργάζονται τάχα ἢ ἀκόμη καὶ «συνωμοτοῦν» γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰ ἰδιοτελῆ τους συμφέροντα, σὲ βάρος τῶν συμφερόντων τῶν ἄλλων λαῶν καὶ κρατῶν, ἢ ἐπιβάλλουν δῆθεν καὶ ὑπαγορεύουν τὴ δική τους θέληση στοὺς ἄλλους. Ἔτσι ἐξισώσουν τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση μὲ τὶς ΗΠΑ. Ἀπὸ αὐτὴ τὴ θεωρία ἀπορρέει ἡ ἴδια σχέση καὶ πρὸς τὶς δυὸ κύριες πολεμικὲς ὁμάδες, τὸ ΝΑΤΟ καὶ τὴν ὀργάνωση τοῦ Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας. Μὲ βάση αὐτὴ τὴ θεωρία βγαίνει τὸ συμπέρασμα γιὰ τὸν εἰδικὸ «προορισμὸ τῶν μικρῶν καὶ μεσαίων χωρῶν», ποὺ πρέπει νὰ ἑνωθοῦν γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τους ἐνάντια «στὶς ὑπαγορεύσεις τῶν ὑπερδυνάμεων». Ἡ θεωρία αὐτὴ χρησιμοποιεῖται ἐπίσης γιὰ τὴ θεμελίωση «τοῦ τρίτου δρόμου» ἢ «τῆς τρίτης θέσης» ἀπὸ τὶς ἐθνικιστικὲς δυνάμεις ποὺ ἐξαπολύουν

συκοφαντικὲς ἐπιθέσεις στὸν ἴδιο βαθμὸ ἐνάντια στὶς ἰμπεριαλιστικὲς καὶ ἐνάντια στὶς σοσιαλιστικὲς χῶρες, ἐνάντια στὶς ΗΠΑ καὶ ἐνάντια στὴν ΕΣΣΔ.

Ἀπαντώντας σὲ κείνους, ποὺ προπαγανδίζουν τὴ θεωρία «τῶν ὑπερδυνάμεων», πρέπει ν' ἀναγνωρίσουμε, ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ οἱ ΗΠΑ, φυσικά, ἀντιπροσωπεύουν τὶς πιὸ ἰσχυρὲς χῶρες, οἱ ὁποῖες παίζουν τεράστιο ρόλο στὸ σύγχρονο κόσμο. Ἀλλά, ὅπως σωστὰ ὑπογράμμισε ὁ ἐπιφανὴς οὔγγρος κομμουνιστὴς διεθνιστὴς ὁ Ζόλταν Κομότσιν, «Τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ τὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς μποροῦμε νὰ τὶς τοποθετήσουμε πλάι - πλάι μόνο κατὰ τὸ ὅτι τὰ δυὸ αὐτὰ κράτη εἶναι πολὺ μεγάλες οἰκονομικὲς καὶ στρατιωτικὲς δυνάμεις τῆς ἐποχῆς μας. Σὲ ὅλα τὰ ἄλλα αὐτὲς διαφέρουν κατὰ ριζικὸ τρόπο ἡ μιὰ ἀπ' τὴν ἄλλη». Ἡ ΕΣΣΔ καὶ οἱ ΗΠΑ ἀντιπροσωπεύουν διαφορετικὰ κοινωνικὰ συστήματα, ὑπηρετοῦν τὰ συμφέροντα ἀντίθετων ἀπ' τὴ φύση τους τάξεων. Ἀπ' αὐτὸ καθορίζεται καὶ ὁ ρόλος ποὺ παίζουν στὸ σύγχρονο κόσμο: Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ὑπερασπίζει τὴν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης, τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῆς κοινωνικῆς προόδου, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ ΗΠΑ καταβάλλουν ὅλες τὶς προσπάθειες γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ συστήματος τῆς ἐκμετάλλευσης, τῆς καταπίεσης, τῆς ἀνισότητας καὶ τῆς ἀδικίας.

Ἀποτέλεσμα πλάνης ἢ συνειδητῆς διαστρέβλωσης τῆς πραγματικῆς κατάστασης τῶν γεγονότων εἶναι ἐπίσης ὁ εἰδικὸς «προορισμὸς τῶν μικρῶν καὶ μεσαίων χωρῶν», ποὺ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὶς ἐθνικιστικὲς δυνάμεις μερικῶν κρατῶν γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν παθητικότητά τους, τὴν ἐπιδίωξη νὰ σταθοῦν στὴν μπάντα ἀπ' τὴν παγκόσμια πάλη ἀνάμεσα στὶς δυνάμεις τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἡ πραγματικὴ συμβολὴ τῶν μικρῶν καὶ μεσαίων κρατῶν στὶς παγκόσμιες ὑποθέσεις, στὴν ὑπόθεση τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητας ἐξαρτιέται ἀπ' τὸν κοινωνικοοικονομικὸ καὶ πολιτικὸ προσανατολισμό τους, δηλαδὴ σὲ τελευταία ἀνάλυση ἀπ' τὸν ταξικὸ χαρακτήρα αὐτῶν τῶν κρατῶν.

Ἡ ἀρχὴ τῆς ταξικῆς ἀντιμετώπισης ὑποκαθίσταται καὶ μὲ ἄλλα ὄχι ἐπιστημονικὰ κριτήρια, στὴν ἐκτίμηση τοῦ ρόλου καὶ τῆς θέσης τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν, σὲ πρώτη σειρὰ τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, στὴν παγκόσμια ἐπαναστατικὴ διαδικασία, ἐπιπαραδεί-

γματι, μὲ τὴν γεωγραφικὴ θέση αὐτῶν τῶν χωρῶν ἢ μὲ τὴ διαίρεση τῶν κρατῶν σὲ «φτωχὰ καὶ πλούσια» ἀνεξάρτητα ἀπ' τὸ τί λογῆς κοινωνικὸ καθεστὼς ὑπάρχει σ' αὐτά. Στὴν Εὐρώπη ἡ ἄποψη αὐτή, διατυπώνεται ἀπὸ μερικοὺς θεωρητικοὺς μὲ τὸν παρακάτω τρόπο: «Ἐμεῖς εἴμαστε ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἰδιομορφιῶν, ἀλλὰ ἐμεῖς εἴμαστε τμῆμα τῆς Εὐρώπης καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μᾶς ἀποσπάσουν ἀπ' αὐτή. Ἡ Ρωσία εἶναι στὴν Ἀσία μὲ ἀσιατικὲς παραδόσεις, τρόπο σκέψης καὶ ἤθη. Μαζί της ἔχουμε λίγα κοινά». Στὴν Ἀσία οἱ ἴδιες σκέψεις ἠχοῦν ἀλλιῶς: «Ἡ Ρωσία εἶναι χώρα Εὐρωπαϊκὴ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς καταλάβει ἐμᾶς τοὺς Ἀσιάτες, τὶς ἀνάγκες μας, τὶς ἔννοιες μας, τὸ πνεῦμα τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν. Οἱ ρῶσοι εἶναι ἔθνος τῶν πλουσίων, ὅμως ἐμεῖς φτωχὰ ἔθνη, δὲν μπορεῖ νὰ ἔχουμε κοινὰ συμφέροντα μαζί τους». Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν συλλογισμῶν σὲ τελευταία ἀνάλυση εἶναι ἕνα: ἀπομάκρυνση ἀπ' τὴν πρώτη χώρα τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὑπονόμευση τῆς συμμαχίας μ' αὐτὴ ἀπ' τὴν πλευρὰ ἐκείνων τῶν δυνάμεων ποὺ δροῦν τόσο στὴ Δύση ὅσο καὶ στὴν Ἀνατολή. Ἔτσι, ἐθνικισμὸς καὶ ἀντισοβιετισμός, γίνεται κοινὸς παρανομαστὴς τῶν δεξιῶν καὶ «ἀριστερῶν» ἀναθεωρητῶν καὶ ὀππορτουνιστῶν στὴ Δύση καὶ τὴν Ἀνατολή.

Πολλὲς ἐλπίδες στήριξαν οἱ ἰμπεριαλιστὲς καὶ οἱ ἀστοὶ - ἐθνικιστὲς θεωρητικοὶ καὶ πολιτικοί, στὸ παρελθὸν καὶ τώρα, στὶς ἀντιεπιστημονικὲς ἀντιλήψεις «τοῦ ἐθνικοῦ κομμουνισμοῦ» στὰ «ἐθνικὰ μοντέλα τοῦ σοσιαλισμοῦ», «τὶς ἐθνικὲς παραλλαγὲς τοῦ μαρξισμοῦ» κ.λπ.

Γιὰ τὴν οὐσία αὐτοῦ τοῦ προβλήματος, τοῦ προβλήματος τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ διεθνιστικοῦ στὴ δράση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, ἔγινε λόγος παραπάνω. Οἱ μαρξιστὲς - λενινιστὲς ὑπογραμμίζουν τὴν ἀναγκαιότητα τῆς πάρα πολὺ προσεχτικῆς μελέτης καὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν ἐθνικῶν ἰδιομορφιῶν τῆς κάθε μιᾶς χώρας στὴν ἐφαρμογὴ τῶν γενικῶν ἀρχῶν καὶ σκοπῶν τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης. Συνάμα οἱ μαρξιστὲς - λενινιστὲς μὲ τὸν πιὸ ἀποφασιστικὸ τρόπο ἀγωνίζονται ἐνάντια σὲ ἐκείνους, ποὺ ὑπερεκτιμώντας τὴν ἐθνικὴ ἰδιομορφία, ἢ ξεκινώντας ἀπ' τὴν «ἀποκλειστικότητα» τῆς χώρας τους, εὐνουχίζουν τὴν οὐσία τοῦ μαρξισμοῦ. Στὶς ποικιλόμορφες συγκεκριμένες «ἐθνικὲς» παραλλαγὲς αὐτῶν τῶν ἀντιλήψεων ἡ οὐσία εἶναι μία: θεωρητικὰ οἱ ἀντιλήψεις

αὐτὲς σημαίνουν ἀπομάκρυνση ἀπ' τὶς βασικὲς ἀρχὲς τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ, πολιτικὰ ὁδηγοῦν στὸ ἀδυνάτισμα ἢ τὴ διάσπαση τῶν διεθνιστικῶν σχέσεων μὲ τὰ ἄλλα ἐθνικὰ τμήματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, πρὶν ἀπ' ὅλα μὲ τὶς χῶρες τῆς σοσιαλιστικῆς Κοινότητας. Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι οἱ φορεῖς αὐτῶν τῶν ἰδεῶν εἰδικὰ τῶν ἰδεῶν τῶν «καινούριων πρότυπων» τοῦ σοσιαλισμοῦ, ποὺ προβλήθηκαν μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἐθνικῆς ἰδιομορφίας ἀπὸ μερικοὺς σύχρονους ἀναθεωρητὲς (Ρ. Γκαροντὶ στὴ Γαλλία, Τ. Πέτκοφ στὴ Βενεζουέλα, Ε. Φίσερ καὶ Φ. Μάρεκ στὴν Αὐστρία), βρέθηκαν στὶς θέσεις τοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ ἀντισοβιετισμοῦ.

Δυστυχῶς, καὶ τώρα ὑπάρχουν ἀκόμη ὀπαδοὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ, ποὺ μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ὑπεράσπισης τῆς δικῆς τους λεγόμενης «πρωτοτυπίας» τῶν ἐθνικῶν ἰδιομορφιῶν, στὴν οὐσία ἀναθεωροῦν τὶς ἀρχὲς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, εὐνουχίζουν τὴν ἐπαναστατικὴ οὐσία τοῦ μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ. Καὶ προσπαθοῦν μάλιστα τὴν ἀποστασία ἀπ' τὴν ἐπαναστατικὴ διδασκαλία νὰ τὴν παρουσιάσουν γιὰ καινοτομία, ἐνῶ τὸ πραγματικὸ ζωντανὸ κίνημα τῆς μαρξιστικο-λενινιστικῆς θεωρίας καὶ τὴν ἐνσάρκωσή του στὴν πρακτικὴ τοῦ σοσιαλισμοῦ τὴ χαρακτηρίζουν σὰν συντηρητισμὸ καὶ δογματισμό. Ὅμως ἡ ἱστορία, ὅπως εἶναι γνωστό, ὅλα θὰ τὰ βάλει στὴ θέση τους. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ξεχνοῦμε τοὺς ἀντικειμενικοὺς νόμους τῆς κοινωνικῆς ἀνάπτυξης, τοῦ ταξικοῦ ἀγώνα. Οἱ προσπάθειες ἂς ποῦμε «νὰ ἀνακαινισθεῖ» ὁ μαρξισμὸς καὶ νὰ κατανεμηθεῖ κατὰ «ἐθνικὰ διαμερίσματα» στὴν πράξη ὁδηγοῦν στὴ ρήξη μὲ τὴν ἐπαναστατικὴ διδασκαλία καὶ τοὺς συνεπεῖς φορεῖς της, στὴν προδοσία τῆς ἐπαναστατικῆς ὑπόθεσης.

Ἐθνικιστικὴ ἑρμηνεία καὶ ἔννοια σὲ μερικὲς περιπτώσεις δίνεται καὶ στὴν ἰδέα «τῆς στήριξης στὶς ἴδιες σου τὶς δυνάμεις». Σ' αὐτὴ τὴν ἰδέα ὑπάρχει λογικὸς πυρήνας καὶ ἀκριβέστερα, σωστὴ σκέψη γιὰ τὸ ὅτι αὐτὲς οἱ χῶρες ποὺ μπῆκαν στὸ δρόμο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ οἱ λαοὶ ποὺ ἀπελευθερώθηκαν ἀπ' τὸ ζυγὸ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἶναι ὑποχρεωμένοι σὲ πρώτη σειρὰ νὰ ἀναζητήσουν καὶ νὰ ἐπιστρατεύσουν τὶς ἀτομικὲς οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς ἐφεδρεῖες τους καί, στηριζόμενοι σ' αὐτές, ν' ἀρχίσουν τὴν οἰκοδόμηση τῆς καινούριας κοινωνίας. Στὴν πραγματικότητα ἔτσι ἐνήργησε ὁ σοβιετικὸς λαός, ἔτσι ἐνεργοῦν οἱ λαοὶ τῶν ἄλλων

σοσιαλιστικῶν χωρῶν καὶ ὅλο καὶ περισσότερες ἀπ᾿ τὶς χῶρες ποὺ ἀπελευθερώθηκαν. Ὡστόσο δὲν εἶναι σωστὸ νὰ ὑπερεκτιμήσουμε τὴν πολιτικὴ «τῆς στήριξης στὶς ἴδιες σου τὶς δυνάμεις», καὶ ἀκόμη νὰ ἀντιπαραθέσουμε αὐτὴ τὴν πολιτικὴ στὴν ἀρχὴ τῆς συνεργασίας ἀνάμεσα στὶς χῶρες τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ ἐπίσης ἀνάμεσα σ᾿ αὐτὲς τὶς χῶρες καὶ τὶς χῶρες ποὺ ἀναπτύσσονται, γιὰ τὰ κοινά τους συμφέροντα. Στὴν πράξη ἡ πολιτικὴ τῆς «στήριξης στὶς ἴδιες σου τὶς δυνάμεις», ὁδηγεῖ σὲ μερικὲς περιπτώσεις στὸν περιορισμὸ τῶν σχέσεων μὲ τὶς σοσιαλιστικὲς χῶρες καὶ ἀλλαγὴ προσανατολισμοῦ πρὸς τὶς καπιταλιστικὲς χῶρες μὲ ὅλες τὶς συνέπειες ποὺ ἀπορρέουν ἀπ᾿ αὐτό.

Οἱ μαρξιστὲς - λενινιστὲς ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἑνότητα καὶ τὴ συσπείρωση τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος, δὲν μποροῦν νὰ συμφωνήσουν μὲ ἐκείνους ποὺ παρουσιάζονται μὲ τὶς ἰδέες «τοῦ καινούριου διεθνισμοῦ» ἢ τῆς ἑνότητας τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος «σὲ καινούρια βάση». Στὴν οὐσία οἱ κήρυκες τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ἔτσι ἢ ἀλλιῶς ἀντιπαραθέτουν τὶς ἀρχὲς τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στὶς ἀλληλέγγυες ἐνέργειές τους. Ἡ ὑπερβολικὴ ὑπογράμμιση «τῆς αὐτονομίας» καὶ «τῆς ἀνεξαρτησίας», ποὺ κάποτε φαίνεται σὰν καλυμμένη πολεμικὴ ἐνάντια στὰ συνεπῆ διεθνιστικὰ κόμματα, πάσχει ἀπ᾿ τὸν κίνδυνο τῆς μονομέρειας καὶ εἶναι ἀπαλήθευση τῆς ἀπομάκρυνσης μερικῶν κομμουνιστῶν ἀπ᾿ τὴ διεθνιστικὴ συνεργασία. Ἡ τέτια μονόπλευρη θέση εἶναι βλαβερὴ στὴν κοινὴ ὑπόθεση τῶν κομμουνιστῶν, ἀκόμα περισσότερο ποὺ ἡ ἰμπεριαλιστικὴ προπαγάνδα τὴν χρησιμοποιεῖ γιὰ ὑπονομευτικοὺς διασπαστικοὺς σκοπούς. Στὴν οὐσία δὲν ὑπάρχει κανένα πρόβλημα ἐδῶ γιὰ τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα. Ὁ προλεταριακὸς διεθνισμὸς δὲν ἀποκλείει, ἀλλά, ἀντίθετα περικλείει τὶς ἀρχὲς τῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς κυριαρχίας καὶ τῆς ἰσοτιμίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων καὶ τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν. Τὸ ΚΚΣΕ πρόβαλε πρῶτο καὶ αὐτὸ εἶναι ἱστορικὸ γεγονός. τὶς ἀρχὲς αὐτές, σὰν συστατικὸ μέρος τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ. Αὐτὲς οἱ ἀρχὲς δοκιμάστηκαν στὴν πρακτικὴ τῆς συνεργασίας τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων.

Ὁ ἀγώνας ἐνάντια στὸν ἀντισοβιετισμὸ εἶναι ὑπόθεση ὅλων

Μεγάλο μέρος τῆς δράσης τους, ποὺ ἀποβλέπει στὴ συσπείρωση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος, τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τὸ διαθέτουν στὴν πάλη ἐνάντια στὸν ἀντισοβιετισμό. Ἀποκρούουν ἀποφασιστικὰ τὸν ἀντισοβιετισμό, ἀπὸ ὅπου κι ἂν προέρχεται. Ὑπερασπίζοντας καὶ περιφρουρώντας τὸν πραγματικὸ σοσιαλισμό, οἱ κομμουνιστὲς διαπαιδαγωγοῦν τὴν ἐργατικὴ τάξη στὸ πνεῦμα τῆς συνεποῦς ταξικῆς ἐπαναστατικῆς πάλης, τῆς ἑτοιμότητας νὰ ἀγωνιστοῦν γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ ἀντισοβιετικὴ προπαγάνδα ἀποβλέπει ὄχι μόνο νὰ ὑποσκάψει τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργαζομένων τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν πρὸς τὴν Σοβιετικὴ Ἕνωση, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀποτρέψει ἀπ᾿ τὸν ἐπαναστατικὸ ἀγώνα στὶς χῶρες τους. Σκοπὸς τοῦ ἀντισοβιετισμοῦ εἶναι νὰ δυσφημήσει τὸν ὑπαρκτὸ σοσιαλισμὸ μὲ σκοπὸ νὰ κάνει τοὺς ἐργαζόμενους νὰ ἀμφιβάλλουν γιὰ τὶς δυνατότητες καὶ τὴν ὠφέλεια τοῦ σοσιαλισμοῦ, νὰ κλονίσει τὴν πίστη τῶν ἀνθρώπων τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἐργασίας στὶς ἀλλαγὲς ποὺ μποροῦν νὰ καλυτερέψουν τὴ ζωή τους.

Ὁ ἀντισοβιετισμὸς ἀποβλέπει ἐπίσης στὸ νὰ ἀποσπάσει τὴν προσοχὴ τῶν ἐργαζομένων ἀπ᾿ τὶς δικές τους συμφορές, ποὺ προκλήθηκαν ἀπ᾿ τὶς ὀξυνόμενες ἀντιθέσεις τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς τῶν μονοπωλίων καὶ νὰ ἀπομονώσει τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τὸ Κόμμα της ἀπ᾿ τὰ δημοκρατικὰ στρώματα τῆς κοινωνίας. Γι᾿ αὐτὸ ὁ ἀγώνας ἐνάντια στὸν ἀντισοβιετισμὸ ἀφορᾶ ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους.

«Ὁ ἑλληνικὸς λαός, εἶπε ὁ Πρῶτος γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΕ Χ. Φλωράκης στὴν Διάσκεψη τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων τῆς Εὐρώπης στὸ Βερολίνο, γνωρίζει ἀπ᾿ τὴν ἴδια του τὴν πείρα, ὅτι ἡ ἐμφάνιση τοῦ ἀντισοβιετισμοῦ κάθε φορὰ ἦταν κακὸς οἰωνὸς γιὰ τὴ χώρα μας. Νὰ γιατί θεωροῦμε τὴν πάλη ἐνάντια στὸν ἀντισοβιετισμὸ σὰν ἀναπόσπαστο συστατικὸ μέρος τῆς πάλης γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία, τὴ δημοκρατία καὶ τὸ σοσιαλισμό».

Οἱ σχέσεις πρὸς τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, πρὸς τὸν ὑπαρκτὸ σοσιαλισμὸ ἦταν πάντα τὸ κριτήριο τοῦ ἀληθινοῦ διεθνισμοῦ τῶν κομ-

μουνιστῶν. Ἡ ἀλληλεγγύη τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἐργαζομένων τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου μὲ τὶς σοσιαλιστικὲς χῶρες, βοηθάει στὸ δυνάμωμα τῶν θέσεων τοῦ σοσιαλισμοῦ, στὸ δυνάμωμα ὁλόκληρου τοῦ μετώπου τῆς παγκόσμιας ἀπελευθερωτικῆς πάλης.

«Ἡ ὑπεράσπιση τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι τὸ διεθνιστικὸ χρέος τῶν κομμουνιστῶν», ὑπογράμμισε ἡ Σύσκεψη τοῦ 1969.

Ἀνατρέποντας τὶς ἀντισοβιετικὲς ἐπινοήσεις τῆς ἀστικῆς προπαγάνδας, τῶν δεξιῶν καὶ «ἀριστερῶν» ἀναθεωρητῶν, τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα δίνουν ὑψηλὴ ἐκτίμηση στὸ ρόλο τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης στὴν πάλη γιὰ τὰ συμφέροντα ὁλόκληρης τῆς προοδευτικῆς ἀνθρωπότητας, γιὰ τὰ συμφέροντα τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Ὁ Γενικὸς γραμματέας τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Χιλῆς Λουὶς Κορβαλὰν τόνισε στὴ Σύσκεψη τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἐργατικῶν κομμάτων τὸ 1969 «... δὲν ἐπιτρέπεται νὰ περιφρονοῦμε τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ἀποτελεῖ τὴν προφυλακὴ στὴν ὑπόθεση τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν λαῶν καὶ ὅτι ὁ ρόλος ποὺ αὐτὴ καὶ τὸ Κόμμα της ἔπαιξαν καὶ παίζουν στὴν ἱστορία τοῦ αἰώνα μας εἶναι ἀποφασιστικός. Χωρὶς τὴν ὕπαρξη τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, τὴν οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ της ἰσχή, τὸ πολιτικό της βάρος στὸν κόσμο καὶ τὸν καθημερινὸ ἀγώνα ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό, θὰ ἦταν ἀδύνατες οἱ τεράστιες ἐπιτυχίες ποὺ κατέκτησαν οἱ λαοί, θὰ ἦταν ἀδιανόητες οἱ ἐπαναστατικὲς προοπτικὲς ποὺ ξανοίχτηκαν τώρα μπροστὰ σ' ὅλο τὸν κόσμο».

Τὴν ἀλληλεγγύη μὲ τὸ ΚΚΣΕ καὶ τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῶν ἄλλων σοσιαλιστικῶν χωρῶν, τὰ ἀδελφὰ κόμματα τὴν θεωροῦν σὰν ζωτικὴ ἀναγκαιότητα γιὰ ὅλους τοὺς κομμουνιστές, σὰν μέσο γιὰ τὸ ἐπαναστατικό τους ἀτσάλωμα, σὰν ὑψηλὸ ἠθικὸ χρέος.

«Ἡ στενή, εἰλικρινής, ἀνοιχτὴ καὶ ξεκάθαρη συνεργασία τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν μὲ τὸ ΚΚΣΕ καὶ τὰ κόμματα τῶν ἄλλων σοσιαλιστικῶν χωρῶν, εἶπε σ' αὐτὴ τὴ Σύσκεψη ὁ Γενικὸς γραμματέας τοῦ πορτογαλικοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος Ἀλβάρο Κουνιάλ, εἶναι ἡ μοναδικὴ πολιτική, ποὺ ἀνταποκρίνεται στὰ συμφέροντα τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος καὶ στὸ καθένα ἀπ' τὰ τμήματά του χωριστά».

Τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης ἀπ' τὴν

πλευρά του κατανοεῖ τὴν ὑψηλή του εὐθύνη μπροστὰ στὸ κομμουνιστικὸ καὶ ἐπαναστατικὸ κίνημα καὶ αὐξάνει ἀκαταπόνητα τὴ συμβολὴ τῆς Σοβιετικῆς χώρας στὴν ὑπόθεση τοῦ ἐπαναστατικοῦ μετασχηματισμοῦ ὅλου τοῦ κόσμου, στὴν ὑπόθεση τῆς προόδου ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας. Οἱ σοβιετικοὶ κομμουνιστὲς καὶ ὅλος ὁ σοβιετικὸς λαὸς προσφέρουν τὴ συμβολή τους στὴν παγκόσμια ἐπαναστατικὴ διαδικασία πρῶτ' ἀπ' ὅλα μὲ τὶς ἐπιτυχίες τους στὴν οἰκοδόμηση τοῦ κομμουνισμοῦ. Τὸ ΚΚΣΕ καταβάλλει σταθερὲς προσπάθειες γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς ἑνότητας τῶν γραμμῶν του, γιὰ τὴ συσπείρωση ὅλων τῶν ἀντιϊμπεριαλιστικῶν, ἐπαναστατικῶν δυνάμεων. Τὸ ΚΚΣΕ διαφυλάττει μὲ εὐλάβεια τὴν ἀφοσίωσή του στὸν προλεταριακὸ διεθνισμό, ποὺ ἀποτελεῖ μιὰ ἀπ' τὶς πηγὲς τῆς ζωτικότητας καὶ σταθερότητας τοῦ σοβιετικοῦ σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος, τῆς δύναμης καὶ τῆς διεθνοῦς ἐπίδρασης τοῦ σοβιετικοῦ κράτους.

* * *

Γιὰ τὴν ἐξασφάλιση ἀποτελεσματικῆς διεθνιστικῆς συνεργασίας τῶν παγκόσμιων δυνάμεων τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι ἀπαραίτητες οἱ διαρκεῖς ἐπίμονες προσπάθειές τους, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἀναζήτηση τῶν δρόμων γιὰ τὸ βάθαιμα καὶ τὴ διεύρυνση τῆς συνεργασίας.

Μποροῦμε νὰ ξεχωρίσουμε τὶς παρακάτω βασικὲς κατευθύνσεις τῆς διεθνιστικῆς δράσης τῶν μαρξιστικο - λενινιστικῶν κομμάτων:

— Ἐφαρμογὴ πολιτικῆς συμμαχίας μὲ τὸ παγκόσμιο σύστημα σοσιαλισμοῦ σὰν κύριας δύναμης τῆς παγκόσμιας ἐπαναστατικῆς διαδικασίας.

— Παροχὴ ἀμοιβαίας βοήθειας καὶ ὑποστήριξης στὰ βασικὰ ἐπαναστατικὰ ρεύματα τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, ποὺ εἶναι τὸ παγκόσμιο σύστημα τοῦ σοσιαλισμοῦ, τὸ διεθνὲς ἐργατικὸ κίνημα καὶ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα στὸν ἀγώνα γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴ δημοκρατία, τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ τὸ σοσιαλισμό.

— Ἀλληλεγγύη καὶ ὑποστήριξη τῶν ἐπαναστατικῶν καὶ δημοκρατικῶν κινημάτων σ' ὅλο τὸν κόσμο.

— Διεθνὴς ἀλληλεγγύη καὶ ἀπὸ κοινοῦ συμφωνημένες ἐνέρ-

γειες μὲ τὰ ἐπαναστατικὰ κόμματα καὶ ὀργανώσεις τῶν ἄλλων χωρῶν στὸν ἀγώνα ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὴν ἀντίδραση.

— Χρησιμοποίηση ὅλων τῶν μορφῶν συνεργασίας μὲ τὰ ἀδελφὰ κομμουνιστικὰ κόμματα: ἀνταλλαγὴ πείρας στὴ δουλιά, συντονισμὸς τῶν πολιτικῶν ἐνεργειῶν, συνεργασία στὰ ἰδεολογικὰ ζητήματα, κοινὲς ἐνέργειες στὶς διεθνεῖς προοδευτικὲς κοινωνικὲς ὀργανώσεις κ.λπ.

— Διαπαιδαγώγηση τῶν μελῶν τους καὶ ὅλων τῶν ἐργαζομένων στὸ πνεῦμα τῶν ἰδεῶν τῆς φιλίας καὶ τῆς ἰσότητας, τῆς ἀδιαλλαξίας πρὸς ὁποιαδήποτε ἐκδήλωση ἐθνικῆς καταπίεσης, διάκρισης καὶ ἐχθρότητας.

— Ἀποφασιστικὸς ἀγώνας ἐνάντια στὶς σωβινιστικὲς τάσεις, ἐνάντια στὸν ἀντιδραστικὸ ἐθνικισμό, ποὺ διασπᾶ τὸ ἐπαναστατικὸ καὶ δημοκρατικὸ κίνημα, τὸ ἀδυνατίζει μπροστὰ στὸν κοινὸ ἐχθρό, τὸν ἰμπεριαλισμό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ὁ προλεταριακὸς διεθνισμός, μιὰ ἀπὸ τὶς κύριες ἀρχὲς τῆς ἰδεολογίας καὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ μαρξιστικοῦ - λενινιστικοῦ κόμματος 9

2. Ὁ σοσιαλιστικὸς διεθνισμός, ἀνώτατη βαθμίδα ἀνάπτυξης τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ 28

3. Οἱ κομμουνιστὲς ὅλου τοῦ κόσμου στὸν ἀγώνα γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς ἑνότητάς τους 59

4. Ὁ ἀγώνας ἐνάντια στὸν ἐθνικισμό, ἀπαραίτητος ὅρος γιὰ τὴ συσπείρωση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος καὶ τῶν παγκόσμιων ἐπαναστατικῶν δυνάμεων 75